

ISSN 1452-9025
9 771 452 902006

КОЛЕКТИВ

ЛИСТ РУДАРСКО - ТОПИОНИЧАРСКОГ БАСЕНА БОР www.rtb.rs
www.rtb.rs/kolektiv

Број 2193/94 • Година LXII • Лист излази месечно • Четвртак, 31. децембар 2009. • Примерак 15 динара

КОЛЕКТИВ
ONLINE

Басену Бор награда Привредне коморе Србије

Узданица српске привреде

Милош Бугарин, председник ПКС, уручује плакету са дипломом генералном директору РТБ-а Благоју Спасковском

БЕОГРАД. - Басен Бор је био, и на добром путу је да остане, узданица српске привреде, покретач развоја свог региона. То је 23. децембра потврдила награда Привредне коморе Србије додељена овом привредном друштву за производне и развојне резултате у 2009. години. Плакету са дипломом **Благоју Спасковском**, генералном директору РТБ-а, уручио је **Милош Бугарин**, председник ПКС, на свечаности у Београду. Ово признање вратило је комбинат бакра међу 24 успешна предузећа у Србији.

Делу образложења у коме се истиче "јасна визија за наредни период и перспектива за наредних 100 година, која подразумева улагање у отварање нових потврђених и проширење постојећих рудних лежишта, као и изградњу нове топи-

нице, додајмо део директорове изјаве по додели награде:

- **Оно што је урађено, урађено је у изузетно тешким условима, без отпуштања радника и без смањења зарада.** А реч је о повећању производње за 30 процената, смањењу трошкова за 32 одсто, мањој аерозагађености, одлуци да се путем кредита купи нова рударска опрема и, посебно, одлуци да се гради топионица. Све то сигурно оправдава ово признање РТБ-у и мени. Оно подиже само поузданаје и јача нас за изазове у наредној години, који и неће бити мањи. Јер, много тога треба претворити у дело. Али, све иде ка томе да се планирано и оствари. Моја визија је да РТБ буде већи но што је био, ако не по обиму, оно сигурно по приходу.

Љ. Алексић

РТБ купује стратешку рударску опрему

Страна 3.

**Божо Колоња:
Одбор РТБ-а
задовољан
радом и планом
компаније**

Страна 2.

Новогодишња прес-конференција генералног директора Басена

Страна 3.

Са изложбе "Златовез и накит Ким"

Одбор РТБ-а задовољан учинком компаније у 2009. и планом за наредну годину

У добром смеру

Председник Одбора Божо Колова: Влада је овога пута најозбиљније пришла решавању проблема Бора најпре улажући у раскривање и откопавање руде, јер без тога овде нема опстанка. – Планирано 26.000 тона катода из сопствених сировина, 485 кг злата и 2.610 кг сребра. - Нови приступ са централизованим трошењем средстава и месечном контролом извршења омогућава благовремене одлуке

РТБ. – Одлучивши да најпре улаже у раскривање и откопавање руде, без чега нема производног и економског опстанка РТБ-а, Влада је овога пута најозбиљније пришла решавању проблема Бора. Сопствена производња је кључ опоравка Басена, а како у овом делу Србије нема предузећа која генеришу више радних места, та одлука носи и озбиљну компоненту социјалне стабилности. Желим да нагласим да је план пословања РТБ-а први пут формулисао јасну слику шта треба да се уради у 2010. години са потпуно дефинисаним потребама за опремом, са квалитетном проценом стања, цене бакра на тржишту, централизованом контролом трошења средстава, односно спречавања непотребних издатака. То је изузетан помак у досадашњем раду Басена, захваљујући напорима менаџмента да се систем "затегне" у смислу мањег трошења, а посебно повећања производње и остварења планова.

Овако је проф. др Божо Колова, председник Одбора РТБ-а (24. децембра) оценио стање у Басену у светлу управо (једногласно) усвојеног плана пословања за 2010. годину, а и награде Привредне коморе Србије додељене РТБ-у дан раније за резултате у години која истиче.

Јами и "Чока Марин"

Подвлачећи да се овога пута у планирање ушло "као на Западу", а то је да менаџмент, а не предузећа, постављају задатак, в.д. генералног директора РТБ-а **Благоје Спаковски** сматра да производња у 2010. може да расте из месеца у месец, као што је зацртано, јер ће стићи нова опрема, отвориће се рудна тела "Т" (у Јами) и "Чока Марин" (у Мајданпеку, са 74.000 тона руде) чији би се олово-цинкано-бакарни концентрат продао "Гленкору", односно не би то-пио у Бору. Тиме би се елиминисале стрепње и замерке еколога, а новцем од њега покрили сви трошкови и обртна средства за РБМ. Од продаје злата, за чије се издавање разрађује технологија, покрила би се недостајућа средства за куповину опреме и ушло у обимно раскривање. Рудно тело "Т" има оверених 170.000 тона богате руде, са 7,12 одсто бакра и оно ће помоћи да се дође до обртних средстава за раскривку. Уз помоћ нове бушилице хита се и ка рудном телу "Д" (рудари су на 300 м до њега) и Спаковски је најавио, у перспективи, пријем још 20-ак њих да би се тај део припремио као "производни мост" до уласка у рудно тело "Борска река" или отварање "Церова примарног".

-Затекао сам дуго година разарање рударство – казао је Спаковски -

Чланови одбора РТБ-а Бор

али смо 2009. ипак успели да дамо 63 посто више раскривке и да са 22 посто нижим садржајем метала у руди, дамо 22 посто више бакра. Оборили смо трошкове за 32 посто и убеђен сам да ће нам губитак бити дупло мањи него претходних година када је цена бакра, у просеку, била 35 посто већа. Больје нисмо могли, али успели смо и да РТБ организујемо као компанију...

Још једном се осврнући на критичке коментаре о избору "Отокумпу" флеш-смелтинг технологије за нову топионицу, ген. директор је нагласио да је овај посао поверен водећим светским фирмама и стручњацима и да она није предимензионисана (400.000 тона концентрата) јер ће за њу РТБ имати сировине. Циљ је 80.000 тона сопственог бакра, а "кеш флу" показује да се исплати инвестирали и да се у фебруару може очекивати уговор са канадском корпорацијом EDC као финансијером.

Убедљиви помаци

У детаљном образложењу предлога плана од **Мирјане Антић**, заменика ген. директора за финансије, чуло се да је он урађен као да је компанија већ јединствена, али да такав не ослобађа производне целине од израде детаљних оперативних планова на које је, као обавезу по Закону о рударству, упозорио и **Зоран Теодоровић**, члан Одбора. Централизовањем набавке у 2009. код добављача су постигнута знатна умањења цена репроматеријала и опреме, али тај успех није сразмерно испратила мања потрошња по јединици производа.

-Ипак, дошло је до квалитативних помака у обиму производње - нагла-

сила је Мирјана Антић. - За поштовање је 19,5 милиона тона ископине датих за 11 месеци. Нешто мање од половине тога је руда, што значи да је дато скоро 10 милиона тона раскривке. Ранијих година то је било много мање. Укупне ископине су за 50 посто веће него у истом периоду 2008. (руда за 35, а раскривка за 63 одсто). Али, како су на оба копа експлоатисане сиромашније партије, а у Јами ограничено и сиромашно рудно тело, за 11 месеци произведене су 17.384 тоне катода из сопствених сировина. Међутим, оволике ископине стварају боље услове за наредни период.

Металургија је, поготово после генералног ремонта, била спремна да прихвати све количине домаће производње и додатне партије услужне прераде чија је понуда ове године била мања него 2008. - Кад све саберемо и одузмемо – казала је Антићева - ни ове године Басен није могао да изађе из зоне губитака јер су цене продаје биле ниже него претходне, а достигнута производња, ипак, недовољна да се рентабилно послује. Праг рентабилности је на већем обиму производње.

Производња офанзивно, финансије опрезно

У 2010. се планира даље повећање ископина, односно скоро 33 милиона тона, са много више раскривке (2:1). Побољашње материјалног положаја на дуже стазе очекује се од уласка у рудно тело "Т" (Јами) почетком године, које има богатије партије бакра и племенитих метала, а у Мајданпеку су то "Долови 2". Из опрезности, планирано је само 1.500 тона увозних концентрата месечно јер поузданах партнера нема, као што нема ни парда Басен сам купује концентрат.

Оно што план може да доведе у питање, поготово после 2010., јесу само инвестиције. Али, начињена су два крупна корака у добром смеру. Влада је донела одлуку о избору технологије за нову топионицу и закључује се уговор о изради физиболитији студије, а у току је и набавка нове рударске опреме. Средства су највећим делом обезбеђена, а и испоручиоци опреме - вредне око 40 милиона долара - показују разумевање да се евентуално продуже рокови плаћања. Тако све иде у прилог изгледима да нова опрема допринесе остварењу плана и за 2010. и године које следе.

-Економски показатељи пословања за наредну годину, нажалост, указују да планирана производња од 26.000 тона катода из сопствених сировина, 485 кг злата и 2.610 кг сребра, са просечном ценом коштања од 6.300 долара по тони катоде, не даје позитиван резултат. "Минус" износи скоро 14 милиона долара, међутим у план се ушло опрезно и са продајном ценом племенитих метала и са ценом бакра (од 5.800 долара по тони, а онај је сада око 6.950). Најаве да ће цена бакра током целе 2010. бити "пристојна", отварају у билансу Басена више простора за позитиван исход – рекла је Мирјана Антић. Билансом новчаних токова (који је негативан) предвиђено је да се плаћа здравствено осигурање и доприноси за ПИО ради повезивања радног стажа, а да се за порезе на зараде (који иду директно у буџет) од државних органа затражи "тајм-аут" барем до краја првог полугођа.

Мере за већу ефикасност

Планом је предложен и усвојен сет мера за повећање опште ефикасности уобличених у осам целина са уверењем да су оствариве. Иако одмах не дају материјалне ефекте, one побољшају перформансе РТБ-а, а дугорочно ће се и финансијски показати. Реч је о набавци новог система дробљења, дефинисању нове организације рада и самом организовању, експлоатацији РТ "Чока Марин", могућим уштедама у пословању, бољој организацији централизовањем пословних сектора, о увођењу јединствене информатичке подршке ради квалитетног и благовременог праћења пословања, као и о отварању нових радних места у светлу природног одлива и нове организације компаније. Одбор је одобрио и уређење просторија пословнице РТБ-а у Београду, а верификовано је и више одлука донетих између две седнице од којих поменимо сагласност на избор понуђача за израду физиболитији студије за модернизацију топионице и покретање поступка за набавку рударске и друге опреме која је 25. децембра резултирала потписивањем уговора са испоручиоцима.

Љ. Алексић

Благоје Спасковски о минулој години историјских одлука и плановима Басена за 2010.

Оснажен за будућност

Одлукама да се, уз подршку државе, купе моћне рударске машине и уведе модерна технологија топљења ударени темељи новог РТБ-а. - Са истом опремом и радном снагом 2009. дато 20 милиона тона ископина и први пут после 20 година раскривка „испред“ руде. - Нова организација још није окончана, али компанија већ послује као јединствено предузеће.

РТБ. – Користећи традиционалну прес-конференцију да уочи Нове године свим радним људима и грађанима Бора и Мајданпека честита Нову годину и Божић, са жељом да им Бог подари здравље, а новинарима да наставе са коректним писањем, генерални директор РТБ-а Бор **Благоје Спасковски** се осврнуо на резултате у прошлoj и планове за наредну годину. Са истом опремом и истом радном снагом, али бољом организацијом и озбиљнијим приступом дато је 20 милиона тона ископина. Први пут после 20 година раскривка је „претекла“ руду (остварена су 63 процента више), а и руде (30%), и бакра (22%) је дато више, иако га је било мање у њој (такође за 22%). Цене у набавци „скинуте“ су за 30 процената, што је за сваку похвалу екипе која је на томе радила (и осуду оне која јој је претходила).

Опоравак, уз важне одлуке

-У овој историјској години, која је овенчана и наградом Привредне коморе Србије, донели смо и две важне одлуке – истакао је директор. – Една је о куповини рударске опреме са којом ћемо од половине 2010. кренути у брже откривање руде са просечним садржајем бакра 0,32 – 0,33 % у Кривељу или 0,40 – 0,42% у РБМ-у. То ће значити знатно више у приходу, па и добити компаније. Друга је одлука о градњи нове топионице за коју SNC Лавалин већ ради физички студију, а усвајањем буџета добили смо гаранцију државе да се крајем фебруара крене у договарање робног кредита са светским банкама.

Све ово урађено је уз много ангажовања једне стручне екипе, али је први човек Басена и овом приликом поновио да нису сви укључени у мери у којој би морали. Прецизирао је да мисли на високошколце и најавио едуковање не само за њих. Поглавар је истакао помак у сагледавању лагеровања јаловине из Кривеља тако што ће се кренути са пројектом затрпавања, односно истовременог убацивања флотацијске и јаловине са кривељског копа у стари борски коп и тиме скоро преполовити време потребно за то. - Ми старији ћемо, најдам се, дочекати, а ви млађи и трчати са својом дечицом по теренима који ће тамо бити – казао је.

Техничким решењима до уштеда

У 2010-ој компанију, такође, очекују напори да знатно боље послује. Циљеви су већ зацртани у пословном плану, а кључни је да се, доласком нове опреме, оствари најмање 34 милиона тона ископина и 26.000 тона бакра из домаћих сировина. У плану је посебно обрађено смањење трошкова, али не више обарањем цене у набавци, него техничким решењима за мању потрошњу норматива. Директор је убеђен да ће Басен у наступајућој години „скинути“ трошкове енергије за 6-7 процената, челика за близу 10, реагенаса опет пет-шест, а у Топионици смањити потрошњу угља, финансијски гледано, чак за 38 процената, новим приступом топљењу са већ набављеном новом врстом угља. Подсетио је и на то да је репарирањем три филтера смањено и аерозагађење.

Благоје Спасковски и Мирјана Антић пред новинарима

-Мерне станице потврђују да смо прошлог месеца, у време кад је Топионица радила пуним капацитетом, имали искоришћење сумпора 69 процената! Значи, само та решења, назовимо их привременим или једноставним, дала су побољшања до тридесетак процената. Ове године ћемо репарирати и четврти филтер, усталити то искоришћење на 70 процената и настојати да тако издржимо све док нова технологија не буде готова.

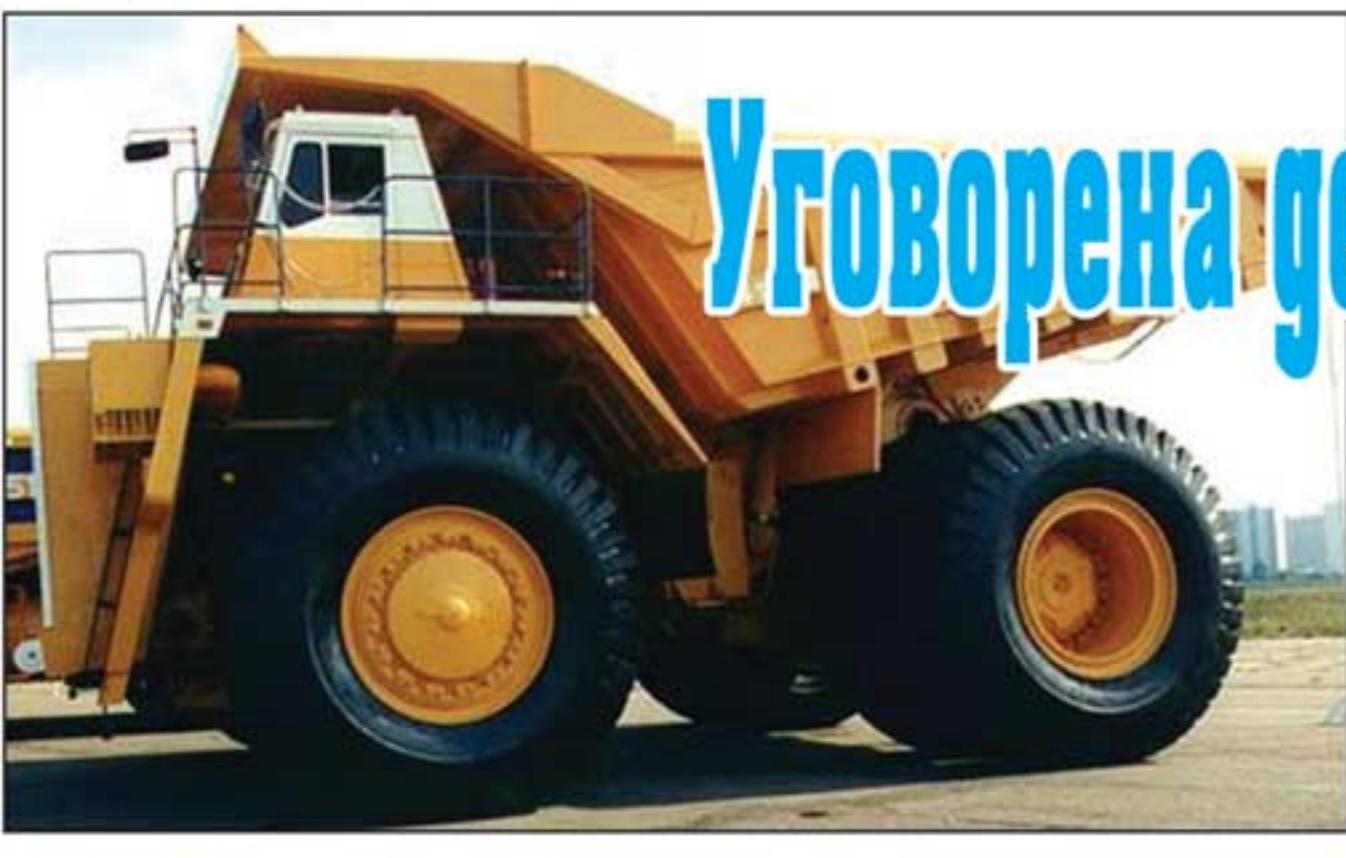
Ка зеленој грани

Захваљујући Влади Србије на материјалној и моралној подршци, без које све ово не би било урађено, Спасковски је подсетио да компанију у следећој години чека пројектовање новог решења за површински коп и веома тежак задатак – санација колектора на кривељском јаловишту. За ојачање преосталих критичних места колектора, као и стварање предуслова да се настави са сагледавањем његовог новог крака, којим би се заувек обезбедио опстанак јаловишта, Спасковски, такође, најављује помоћ Владе. Није заборавио ни,

како рече, изузетну подршку и разумевање синдиката.

-Очекујем да крајем идуће године изађемо из негативе и тиме створимо услове да сами измирујемо сва давања према држави. До сада смо „покривали“ све обавезе према социјалном, све репроматеријале и резервне делове. Нова организација још увек није окончана, али РТБ већ функционише као јединствено предузеће. А, ако Тим Смит, председник удружења металурга света каже да је флеш-смелтинг најбоља технологија за нас, ако генерални менаџер компаније из Турске, која даје 250.000 тона бакра годишње, на питање коју би технологију одабрао за Бор каже: само флеш смелтинг јер је, уз остало, и 50 одсто енергетски повољнија, ако и студија наших најпознатијих стручњака указује на њу, и ако се зна да је Аусмелт недавно купљен од Ототека, па су обе технологије сада Отокумпове, онда је, мислим, сасвим јасно да смо тиме што смо потписали студију са таквим избором дефинитивно ударили темељ новог РТБ-а – закључио је Спасковски.

Љ. Алексић

РТБ Бор купује стратешку рударску опрему

Уговорена десет џампера, два багера...

Белоруске камионе „Белаз“, носивости 220 тона, испоручиће „Премар сервис“, а два багера, два булдожера, грејдер и велику бушчилицу - „Тенком“.

ра (запремина утоварне кашике 22 кубика) рок испоруке биће нешто дужи, тако да ће први бити расположив у јулу, а други у августу. Два булдожера (исте марке) биће на располагању већ у фебруару. На грејдер ће се чекати до августа, а „бисајр-рес“ бушчилица, са којим на оба копа имају добра искуства, у најбољем случају може се очекивати у септембру 2010. Укупна (брuto) вредност ове опреме (са ПДВ-ом и царином) је непуних 40 милиона долара (нето 33 милиона).

-Приоритети при овој куповини дефинисани су према Бизнис-плану у коме већ имамо динамику, количину и врсту опреме. Потом је Одбор РТБ-а донео конкретну одлуку, уследио је јавни оглас са пристојним ро-

ком и до краја је испоштovanа процедура набавке. Уз то, први пут смо при избору опреме имали мешовиту комисију – наглашава Антићева. - Тим наших стручњака био је појачан са два правника из Министарства економије и регионалног развоја. Они су пропратили коректност читаве процедуре, а захваљујући таквом поступку већ је обезбеђен и авансни део средстава. Осим техничких карактеристика, веома битна одредница при избору најповољније понуде, поред цене, било је и ко је од понуђача у старту понудио банкарску гаранцију за добро извршење посла. Сем изабраних, гаранције су имали још неки понуђачи, али нису испуњавали техничке услове, па зато и нису ушли у ужи избор.

Љ. Алексић

РТБ. - Потписивањем уговора са најповољнијим понуђачима Рударско-топионичарски басен Бор је 26. децембра ставио тачку на дуго чекајућу набавку стратешке рударске опреме за „Велики Кривељ“ и Рудник бакра Мајданпек. Како нам је рекла Мирјана Антић, заменик генералног директора РТБ-а за финансије, уговорена је куповина десет белоруских „Белаз“- камиона (половина за „Ве-

лики Кривељ“, а половина за РБМ) носивости 220 тона чији је испоручилац „Премар сервис“. Првих пет мониће да буде у функцији већ крајем марта.

Сву осталу опрему (различитих производиоца) - а реч је о два багера, два булдожера, грејдеру и великој бушчилици - испоручиће „Тенком“ који је дао најбоље техничке и финансијске услове. Код „комацу“ баге-

SNC Lavalin ради студију изводљивости за нову топионицу

За опстанак и Басена и Бора

На основу плана производње и улагања у модернизацију рударства у Басену Бор предложен је и капацитет нове топионице од 400 хиљада тона концентрата бакра годишње. - Израда студије изводљивости са потписом SNC Lavalina обезбедиће робни кредит. - Гарант за робни кредит је држава Србија, а пројекат је спремна да прати робним кредитом и канадска банка EDC

РТБ. - Експертски тим SNC Lavalina, састављен од стручњака из канцеларија у Торонту и Лондону и из Чилеа, заједно са тимом РТБ-а Бор, прикупио је податке за студију изводљивости за изградњу нове топионице. На основу тих података за нову топионицу у Бору SNC Lavalin и стручњаци РТБ-а Бор предложују флеш смелтинг технологију „Отокумпу“ финске фирме „Ототек“.

Један од разлога којим се стручњаци SNC Lavalina руководе при коначном избору нове технологије је спремност произвођача опреме и бакара који га прате да одobre што повољнији робни кредит. Управо од тога и зависи која ће технологија бити изабрана јер су све три (финска „Отокумпу“ и две аустралијске: „Аусмелт“ и „Ајсасмелт“) подједнако добре.

- Ово је веома важан пројекат за нашу компанију и РТБ Бор. Радимо заједно да изградимо нову топионицу и фабрику сумпорне киселине, али и да створимо услове да рудници у

SNC Lavalina обезбедиће робни кредит. Гарант за робни кредит је држава Србија, а пројекат је спремна да прати робним кредитом и канадска банка EDC.

Паралелан развој рударства и металургије у Басену Бор подразумева

две развојне фазе до 2016. године, планирано је улагање 255 милиона долара што би омогућило повећање производње бакра у концентрату на 70 хиљада тона годишње.

- Реализацијом прве развојне фазе, после 2013. године, биће произведено и послато на прераду у нову топионицу 250 до 300 хиљада тона концентрата бакра, а у другој развојној фази, после 2016. године, 350 до 400 хиљада тона концентрата бакра. Ако се има у виду да је пројектовани капацитет нове топионице 400 хиљада тона концентрата бакра годишње, створиће се услови да после 2016. године нова топионица прерађује концентрат бакра само из рудника Басена Бор. Развојним концептом РТБ-а Бор предвиђено је да у наредном периоду дефинишишемо и могућност експлоатације јамског лежишта „Борска река“ које обезбеђује вишедеценијску производњу бакра – каже др Стојан Митровић, директор развоја РТБ-а Бор, и напомиње да је дугорочни план производње бакра у Басену

ну заснован на 1,2 милијарде тона оверених геолошких резерви руде са око 4,6 милиона тона бакра у руди и око 296 тона злата, што омогућава вишедеценијску производњу бакра у Србији.

На основу оваквог плана производње и улагања у модернизацију рударства у Басену Бор предложен је и капацитет нове топионице од 400 хиљада тона концентрата бакра годишње.

- Студија изводљивости коју ради SNC Lavalin треба да одговори, између остalog, и на питања о технолошкој, економској и еколошкој оправданости изградње нове топионице у Бору. Те критеријуме задовољавају све три савремене технологије, али је за сада предложена, као најповољнија за борске услове, финска технологија „Отокумпу“. Прво: половина топионица у свету изграђена је управо са том технологијом и пројектант већине управо је SNC Lavalin; друго: за сада нуди најповољније услове за робни кредит. Планирани капацитет прераде до 400 хиљада тона концентрата бакра годишње сваким је прихватљив за наше услове јер ће рудници у Бору и Мајданпеку фазном модернизацијом и повећањем производње, како је предвиђено бизнис планом, обезбедити планирану количину за прераду у новој топионици - каже мр Милан Дејановски, директор Топионице и рафинерије бакра Бор.

Студија изводљивости, коју ради SNC Lavalin, биће завршена до фебруара идуће године. Тада ће се тачно знати колика је вредност инвестиције и под којим условима ће се добити робни кредит. Изградња нове топионице требало би да почне на пролеће и биће завршена за три и по године. Од реализације овог заједничког пројекта државе Србије, SNC Lavalina и Рударско-топионичарског басена Бор зависи опстанак не само Басена Бор него и града Бора.

М. Милошевић

Комисија изабрала SNC Lavalin

Комисија РТБ-а Бор за израду вајповољније понуде за израду физибилити студије (базног инжењеринга) модернизације топионице бакра у Бору разматрала је четири приспеле понуде: OUTOTEK (Финска), ISASMELT (Аустралија), AUSMELT (Аустралија) и SNC LAVALIN (Канада). Комисија сматра да је „вајповољнија понуда SNC LAVALIN у техничком и комерцијалном смислу, а посебно што обезбеђује и финансирање пројекта преко EDC банке, и предлаже да се са SNC Lavalinom закључи уговор о изради физибилити студије модернизације топионице.“

Бору и Мајданпеку могу да обезбеде довољно руде и концентрата бакра за нову топионицу – рекао је Индер Басин, главни менаџер пројекта.

Капиталну инвестицију за изградњу нове топионице процениће студија изводљивости и не би требало да буде већа од 136 милиона евра. Израда студије изводљивости са потписом

и Бизнис план, документ који је усвојио Одбор РТБ-а Бор са основним циљем да садашња годишња производња 20 хиљада тона бакра у концентрату из домаћих сировина у наредних осам година, кроз две развојне фазе, буде повећана на 70 хиљада тона. За куповину нове рударске опреме у рудницима и флотацијама, у

и под којим условима ће се добити робни кредит. Изградња нове топионице требало би да почне на пролеће и биће завршена за три и по године. Од реализације овог заједничког пројекта државе Србије, SNC Lavalina и Рударско-топионичарског басена Бор зависи опстанак не само Басена Бор него и града Бора.

М. Милошевић

Прерађивачи бакра са југа Европе код Благоја Спаковског

Турци задовољни борском катодом

РТБ. - Хајретин Чајчи председник компаније „Саркусан“, која је највећи прерађивач бакра у југоисточној Европи - годишње око 250.000 тона - и Селахатин Таусбај, из трговачке компаније „Орбак метал“, посетили су 28. децембра РТБ. У краћем разговору са генералним директором Благојем Спаковским они су изразили задовољство квалитетом борског бакра који купују већ неколико месеци, а понуђене су им и услуге Ливнице бакра и бакарних легура.

- Договорили смо се да проширимо сарадњу са њима – рекао нам је кратко Спаковски. - А, пошто је господин Чајчи инжењер металургије који је 44 године провео по светским топионицама, па и у финској Харијавалти и ПОРИ-електролизи, искористио сам прилику да га питам за мишљење о Отокуму флеш-смелтинг технологији.

- Ми годишње увозимо 100.000 тона катода – чули смо од Хајретина Чајчија. - Ако је РТБ у стању да нам месечно испоручи 4.000 тона катода, одмах можемо да склонимо годишњи уговор. Са новом технологијом, на којој радите, то бисте свакако могли. Она веома побољшава искоришћења метала, гасова и преполовљује утрошак енергије. И ми у Турској смо са старе, која нас је коштала 334 долара по тони, прешли на нову технологију са којом нас тона бакра кошта 124 долара!

Чајчи додаје и да је РТБ, када га је први пут упознао, био највећи производњач бакра у Европи. Али, како „није журио“ за технологијама тако је остао на зачељу. Стари Пирдоп у Бугарској био је много мањи и заосталији у том погледу, али је приватизацијом дошао до нове технологије и

Хајретин Чајчи и Селахатин Таусбај

сада производи двапут више бакра увозећи концентрат из Турске, Јерменије, Грузије, Румуније.

Љ. Алексић

Овогодишњи дometи Басена у заштити животне средине

Са речи прешли на дела

Поправком мокрих у Сумпорној, као и сувих филтера у Топионици и гасовода, знатно смањено аерозагађење. – Наставља се санација још 100 метара колектора испод Кривельске реке. – Потпуна промена технологије одлагања флотацијске јаловине из „Великог Кривеља“

Укупни несанирани део колектора дуг је 1.132 метра

РТБ. – Ове године направили смо крупне продоре у области заштите животне средине, како оперативне тако и финансијске. После дужег времена коначно смо прешли са речи на дела, јер су урађени велики захвата у Топионици, захваљујући, пре свега, средствима Министарства за животну средину и просторно планирање. Добили смо 100 милиона динара и потрошили их на две велике активности. Прва је санација мокрих електрофилтера у Фабрици сумпорне киселине које смо крајем марта пустили у рад. Видевши да су њени

ме после дужег периода на завидном нивоу.

Кад подвучемо црту испод овогодишњих активности у заштити животне средине, како оцењује мр Звонко Милићић, помоћник генералног директора РТБ-а за екологију, квалитет и стандардизацију, сви можемо бити задовољни. Настављајући да набраја актуелна дешавања у овој области, као други велики посао, издваја санацију колектора испод Кривельске реке. Наиме, реч је о захвату који се одвија у континуитету, јер се ових дана завршава поправка

је 1.132 метра) и нећемо дозволити да дође у критично стање и изазове не-прилику катастрофалну по цео регион. И овде смо направили озбиљан прород тиме што смо успели да убедимо сва министарства. Сада очекујемо, такође, и подршку Министарства за рударство и енергетику, не само формалну већ и финансијску. Уколико недостаје нешто паре, вероватно ћемо се обратити Министарству за национални инвестициони план, али дефинитивно наредне године креће и санација још критичних 100 метара. Поступак јавне набавке ће трајати два месеца, избор најповољнијег понуђача до марта, припрема материјала за уградњу још два-три месеца, тако да санација и оперативно може да почне крајем маја, а заврши до октобра – истиче Милићић.

Концепција Басена, како наглашава наш саговорник, јесте комплетна санација колектора и обезбеђење евентуалних средстава за

Звонко Милићић

борски коп, пошто је идеја да се у њега одлаже згуснута јаловина у облику пасте помешана са раскривком са кривельског копа. Ту има та-мано толико места да се потпуно санира откопани простор који сада има

Сада се "хвата" преко 60 одсто сумпор-диоксида

Попуњавање борског копа

-Ове године учинили смо помак у сагледавању лагеровања јаловине из „Великог Кривеља“, тако да ћемо у наредној години кренути са пројектом затрпавања старог борског копа. Мешаће се кривельска флотацијска јаловина са коповском раскривком и тиме попуњавати овај простор (потребно је 200 милиона тона да би се дошло до нултог нивоа). Екипа, која се бави тим технологијама, била је овде и дала је сагласност да се убаџивањем јаловине у виду пасти добије квалитетно решење. Тако стварамо тампон и спречавамо појаве попут оне с прошлена претпрошле године. Циљ није

да вратимо изглед какав је некада имао Чока Дулкан, него да за десет година то буде раван терен. Историјски је тренутак да се то врати мајци природи. Уколико се не уради сада, неће никада више, јер нема интереса и фирме која ће сутра платити да би се затрпао стари коп. Површина ће највероватније бити озелене, а ако то не успе, обрадиће се хемијском методом зацементирањем. Ово је историјска година и за грађане села Бучје, Оштрељ и Кривељ, и ја им се лично захваљујем и извјавам за оно што су триели до сада – казао је Благоје Спасковски, в. д. генералног директора РТБ-а, на конференцији за новинаре од 28. децембра.

ефекти веома значајни за рад овог погона, о свом трошку реконструисали смо и трећи. Током септембарског ремонта обављен је и захват на гасоводу и сувим филтерима у Топионици. Укупни ефекти обе активности су значајни за смањење аерозагађења. Прошле године „хватали смо“ од 32 до 35 посто гасова, а садашња мерења показују 60. Ако узмемо у обзир да је пројектовано 72 процента, а да никада није постигнуто више него 70, очигледно је ефикасност наше опре-

80 метара. Међутим, током неколико прегледа ове године констатоване су знатне деформације деела колектора изнад коте 300-503, и то у две зоне – једној од 40 и другој од 60 метара.

-Недавно смо од Министарства за животну средину добили обећање да ће финансијати половину од укупних трошкова санације, чија вредност је процењена на око 35 милиона динара. Очекује се да пројекат буде завршен до краја године. Настављамо санацију колектора (укупни несанирани део

потпуну промену технологије одлагања флотацијске јаловине у „Великом Кривељу“. Пошто се брана један подиже за 35 метара увис, сигурно ће бити још имисије прашине са ње. Стога се у договору са једном хо-

негативан ефекат због појаве клизишта, односно великих раседа, и угрожава југозападни део града поред копа. Са Ототеком смо већ озбиљно разговарали о томе и знамо

Кредит Светске банке

-Поред ових активности РТБ-а, очекује се реализација пројекта Светске банке који је дефинисан у преговорима од 2003. Средствима кредита санираће се борско и кривельско јаловиште од бране 2 и поље 2 преко бране 3 до Оштреља, источни планири изнад радионице копа до улаза у Оштрељ, Сарака поток на кривельском копу, као и део отпадних вода које се сада изливaju из језера Робуле према Оштрељу и источним планирима. Из тог пројекта се очекује и озбиљан захват везан за санацију тзв. историјских загађења животне средине коме смо досад дали озбиљан допринос и, такође, бићемо од велике помоћи током даљег остваривања – каже Милићић.

ландском фирмом припремају да напролеће почну хитну санацију.

-Дефинитивно мора да се напусти долина Кривельске реке, јер је било предвиђено да се гради брана четири и поље три, чиме бисмо заузели површину још од око 1.200-1.300 хектара. Стога промена ове технологије има више еколошких ефеката, а први је да нећемо заузети тај простор. Други је што ћемо затрпали стари

колико кошта. Међутим, у овом тренутку немамо дефинисане изворе финансирања и на томе интензивно мора да се ради. Уз испуштање вода са копова Северног и Јужног ревира у Мајданпеку, очекујемо да ће се и ово реализовати идуће године, такође, средствима из НИП-а – закључује Милићић.

Ј. Станојевић

Петар Шкундрић током посете Басену Бор:

Повећати производњу и не отпуштати раднике

Министар за рударство и енергетику пустио је у рад репарирано постројење за транспорт руде и раскривке и затворени систем дробљења у Руднику бакра Мајданпек. – Влада Србије подржава изградњу нове топионице у Бору и покреће нове инвестиционе циклусе. – Помоћ у обезбеђивању енергената за грејну сезону у Бору и Мајданпеку

РБМ. - **Петар Шкундрић**, министар за рударство и енергетику у Влади Републике Србије, боравио је 14. септембра у радној посети Рударско-топионичарском басену Бор. Он је у Руднику бакра Мајданпек пустио у рад репарирано постројење за транспорт руде и раскривке (фаза 2) и затворени систем дробљења (ситара).

У репарирање оба постројења Рудник бакра Мајданпек уложио је милион долара. Инвестиција ће се вратити за годину и по дана јер ће утрошак енергије бити 15 посто мањи пошто је транспортни пут камионима смањен са пет на километар и по. Тиме ће откопавање јаловине бити убрзано, па ће се брже доћи до исплативије руде бакра.

Уз повећање продуктивности за 12 до 15 процената овом инвестицијом створени су услови за производњу седам хиљада тона бакра годишње, а за неколико година и 20

хиљада тона у Мајданпеку и још 30 хиљада тона у рудницима у Бору.

Влада подржава изградњу нове топионице

-**Једини начин да изађемо из кризе и почнемо нове инвестиционе циклусе јесте да стабилизујемо привреду и јавни сектор. Најкреативнији послови очекују нас у области енергетике и рударства. Циљ нам је да повећамо производњу и да не отпуштамо раднике. Подржавамо изградњу нове топионице и обнављање рударске механизације гаранцијом државе за робне кредите јер тиме стварамо услове за повећање производње и заштиту животне и радне средине** – рекао је министар Петар Шкундрић у разговору са руководством РТБ-а Бор и синдикатима на састанку у Мајданпеку.

Благоје Спасковски, генерални директор Басена Бор, изразио је задовољство подршком министра Петра Шкундрића и обећао да ће, по завршетку физибилити студије и после обезбеђивања робног кредита посредством канадске фирме SNC Lavalin, изградња нове топионице у Бору почети у пролеће идуће године и да ће бити завршена за 36 месеци.

-**Циљ нам је да се приближимо производњи бакра каква је била у златном периоду Басена Бор – прво на 30 и 50, па касније и на 75 хиљада тона бакра годишње и да попунимо капацитет нове топионице концентратом бакра из домаћих рудника. То ћемо постићи улагањем у нову рударску механизацију и у изградњу нове топионице – обавештео је министра Шкундрића директор Спасковски.**

Нови инвестициони циклус

Говорећи о плановима Министарства за рударство и енергетику и Владе Србије, министар Шкундрић је истакао да је кредитилитет Србије на међународном плану знатно поправљен и да је то шанса за нови инвестициони циклус:

-**Држава Србија ће у наредних пет-шест година инвестирати 700 милиона евра из сопствене акумулације ради отварања нових копова лигнита за термоелектране и тражиће стратешког партнера за подземну експлатацију угља како би се растеретио републички буџет. У сарадњи са „Рио Тинтом“ у пределу Јадра (у околини Лознице) већ радимо на налазишту јадарита, ретког и јединственог минерала у Европи. То је озбиљан инвестициони захват за 227 милиона тона руде јадарита у којој има и литијума толико да можемо да задовољимо све европске потребе** – истакао је министар.

У разговору са руководством и синдикатима РТБ-а Бор у Мајданпеку Шкундрић је најавио да се тражи стратешки партнер за изградњу хидроелектране „Ђердап 3“ чији пројекат постоји годинама:

-**Реч је о реверзији хидроелектрани за коју у овом делу Европе једино Србија има природне услове за изградњу. То би била најкапиталнија инвестиција у Србији и за стратешко партнерство заинтересоване су компаније из Кине и неких европских земаља. Вредност инвестиције процењује се између четири и шест милијарди евра. Реализација тог пројекта допринела би развоју и Тимочке крајине и Србије.**

Угаљ и мазут за Бор и Мајданпек

У разговору са министром Шкундрићем о средствима Светске банке за Бор и Мајданпек договорено је да се приступи изменама односа новца у корист улагања у нове програме за мала и средња предузећа и тиме повећа запошљавање у Бору и Мајданпеку и да се тек након тога приступи санирању последица стогодишњег рударења у Басену Бор.

Председник Општине Мајданпек **Драган Поповић** преложио је да предузеће, које води послове кредитирања у име Светске банке, буде основано у Мајданпеку, док је испостава Светске банке лоцирана у Бору. Са овим предлогом сложио се и министар Петар Шкундрић.

На предлог Благоја Спасковског министар Петар Шкундрић је обећао да ће се Министарство за рударство и енергетику заложити за помоћ у обезбеђивању енергената (угља и мазута) за предстојећу грејну сезону у Бору и Мајданпеку.

М. Милошевић

Др Јован Кркобабић крајем септембра био у Бору

Све обавезе да се плате

Потпредседник Владе најавио закон којим ће бити регулисано приоритетно плаћање свих обавеза према држави, а да све оне који се оглуше чекају драконске казне. – У предузећима и институцијама, где држава процени да постоји могућност и оправдање, запосленима ће бити повезан радни стаж

БОР. - У намери да се и лично увери како се живи у рударском граду и да о томе разговара непосредно и са житељима, пре свега, партијским истомишљеницима, потпредседник Владе Србије др **Јован Кркобабић** са сарадницима посетио је крајем септембра Бор. Делегацију из Београда најпре су примили представници локалне самоуправе који су истакли отежан рад због овогодишњег смањења трансферних средстава из републичког буџета. Општини Бор „скресана“ је месечна транша са 24 на 15 милиона динара, па су због „тање“

касе, како се чуло, финансијски проблеми бројнији.

Потпредседник Владе обавестио је општинске функционере, а касније је о томе говорио и на конференцији за новинаре, да је у оквиру социјално-економских мера које се спроводе у целој земљи, републичка Влада формирала три експертске групе чији ће задатак бити проналажење најбољих решења за нови систем социјалне заштите у Србији, по угледу на неке европске земље. Најављујући нове прописе, Кркобабић је казао и да ће до краја ове године бити донет

закон којим ће бити регулисано приоритетно плаћање свих обавеза према друштвеној заједници.

-**То значи да ће послодавци морати најпре да намире све обавезе (порезе и доприносе) пре него што раднику исплате зараду. Морамо све правно регулисати, јер данас многа предузећа и институције послују у „сивим“ и „прним“ зонама, не плаћају обавезе, а онда је логично што не могу вљано да функционишу ни здравство, школство, ПИО итд. Биће уведене и драконске казне за све оне који се оглуше о тај закон –**

Јован Кркобабић

подвикао је додајући да ће радницима оних предузећа и институција, где је то могуће и оправдано, држава повезати радни стаж.

Г. Тончев Василић

Расим Љајић и Љубисав Орбовић посетили Басен Бор

Синдикати траже помоћ за откуп радног стажа

Синдикати Басена: „Досадашњи социјални програми у РТБ-у Бор нису имали праве ефекте у односу на утрошена средства и зато је били откуп радног стажа радника са девастираних подручја који имају мање од пет година до испуњења првог услова за одлазак у пензију“

РТБ. - **Расим Љајић**, министар за рад и социјалну политику, и **Љубисав Орбовић**, председник Већа Савеза самосталних синдиката Србије, боравили су, са сарадницима, у радној посети Рударско-топионичарском басену Бор. Они су са руководством и синдикатима Басена Бор (28. септембра) разговарали о производњи бакра, плановима и социјалном положају за послених.

Руководство РТБ-а Бор обавестило је министра Љајића и председника Орбовића о настојањима запослених да повећају производњу бакра уз смањење трошкова и затражило њихову помоћ у гаранцији државе за робни кредит за изградњу нове топионице и набавку рударске механизације. Неопходна улагања од 250 милиона долара омогућила би да Басен Бор

за три-четири године производи 55 хиљада тона бакра годишње и буде носилац развоја Тимочке крајине и Србије.

Представници синдиката РТБ-а Бор обавестили су министра Љајића и председника Орбовића о резултатима досадашњих социјалних програма за запослене у Комбинату бакра. Уз оцену да сви досадашњи социјални програми нису имали праве ефекте у односу на утрошена средства, синдикација Басена затражила су помоћ за откуп радног стажа радника са девастираних подручја (у која спадају и Бор и Мајданпек) који мају мање од пет година до испуњења првог услова за одлазак у пензију.

М. Милошевић

Министар Расим Љајић са сарадницима у седишту борског округа

Дијалогом до решења

Омогућићемо повезивање радног стажа, оверу здравствених књижица и право на лечење – изјавио министар рада и социјалне политике. – Предузећима која имају потенцијал да наставе производњу биће пружена помоћ, остала ће морати у стечај или ликвидацију. - Проблеми због лоших приватизација, неисплаћених зарада, неуплаћених доприноса и непоштовања уговора о приватизацији уочени у свим градовима Србије, па и у Бору

БОР.- Суочени са свим последицама које за собом оставља светска економска криза, представници Министарства рада и социјалне политике на челу са министром **Расимом Љајићем** обрели су се крајем септембра у Бору, да и у овој, као и у многим другим општинама у Србији, договоре са локалном самоуправом, послодавцима и представницима синдиката моделе борбе за очување постојећих радних места и пронађу решење за проблем отпуштања великог броја радника. Заједно са члановима Радне групе за превазилажење проблема у остваривању права запослених у време економске кризе, показујући, према сопственим речима, како то у Србији треба да изгледа социјални дијалог, Љајић је најпре на састанку у Борском округу саслушао представнике овдашњих послодаваца и синдиката и оценио да су проблеми који „жуљају“ Боране слични проблемима у другим градовима Србије.

радни стаж, овере здравствене књижице и остваре право да се лече – истакао је тада министар. Додао је да је мотив посете градовима Србије „снимање“ стања у локалним самоуправама и привредним субјектима и сагледавање могућности за њихово очување и евентуалну помоћ, тамо где је она смислена. Говорећи о томе да је узалудно помагати нешто што не може да опстане, Љајић је нагласио да само у условима где то није реално могуће стечај остаје као једина могућност. – **Ове посете су једини исправан начин да заједно са синдикатима, радницима, пословодством и представницима локалних самоуправа покушамо да нађемо решење и за ствари око којих се врло често не слажемо. Докле год разговарамо, постоји могућност и шанса да се неко решење пронађе.**

Наговештај успешне сарадње са синдикатом

Одобравајући мишљење Министарства да је, нажалост, због лоших приватизација стечај или ликвидација неких фирм једино решење, **Љубисав Орбовић**, председник СЦСС оценио је, поред осталог, да је синдикат коначно добио социјални дијалог и разумевање ресорног министарства, али и Владе Србије. – Због тога, у овом тренутку покушавамо да проблем решавамо на другачији начин. Настојимо да као радна група сви заједно дођемо у жариште проблема, сагледамо их и предузмемо неке мере, не чекајући да они ескалирају у штрајкове и протесте по Београду. Успели смо да са „дневног реда“ скинемо повећање ПДВ-а и пореза на плате, а следеће актуелно питање су технолошки вишкови запослених у

јавном сектору – сажео је Орбовић. Он признаје да државна администрација јесте гламазна, али да ће јачањем првиреде и оживљавањем малих и средњих предузећа, многи моћи да нађу ново ухлебљење.

Драгиша Трујкић, председник Већа СЦСС борске општине истакао је да Бор као индустриски центар има и неке специфичне проблеме. – Случај приватизације доњомилановачког „Мегапласта“, проблеми са Самачким смешијем и они због раскинутих купопродајних уговора, због којих су запослени препуштени сами себи, само су неке од тема о ко-

У Борском округу говорило се и о потенцијалима предузећа која још увек функционишу у граду, али и о помоћи неким привредним субјектима који би могли да наставе производњу, а начелнику **Синиши Пуљецовићу** министар је обећао да ће разговарати са потенцијалним купцима и стратешким партнерима за неке од фирми на територији округа.

Гостујући касније код председника Општине Бор **Бранислава Раинкића**, министар је из прве руке чуо да трећина Борана живи на селу, да је претежно реч о старачким домаћинствима и људима који очекују помоћ

Самостални синдикат тражи откуп стажа

Позивајући се на Љајићево обећање да ће подржати реализацију програма „Откуп стажа за раднике којима је до одласка у пензију остало пет и мање година“, **ЈСО Самостални синдикат Басена** упутио је Министарству рада и социјалне политике у октобру допис у којем тражи хитан састанак са министром. „Самосталци“ су истакли да би по оваквом програму око хиљаду басенских радника могло да оде у пуну пензију, а да се уместо њих у радни однос прими бар 500 нових, младих људи. У допису је наведено да би на том састанку требало да се искристалише решење за све инвалиде рада у Бору и Мајданпеку, али и да се реализује обећање везано за рад заштитних радионица.

јима смо разговарали са министром. Надам се да је ово почетак успешног социјалног дијалога и да ћемо после извесног времена моћи да анализирајмо резултате овога о чему смо причали, али и да ће бар део запослених, ако не сви, изјви задовољни из приче.

од државе и друштва. Разговарало се и о могућностима отварања народне кухиње, али и о актуелним проблемима локалне самоуправе и разлозима за гашење две градске установе и једног предузећа.

Г. Тончев Василић

Амбасадор и представници девет шведских компанија током септембра посетили РТБ

Велике могућности дугорочне сарадње

Разговарало се о томе да и шведска влада гарантује за робне кредите које би Басен добио од компанија из ове земље. - Кристер Брингеус импресиониран плановима модернизације рударских објеката. - Б. Спаковски: Развојна визија Басена је сачињена и договарали смо заједнички наступ брендова Шведске да бисмо од РТБ-а поново створили светску компанију

Представници шведских компанија у дирекцији РТБ-а

РТБ. - Нилс Кристер Брингеус, амбасадор Шведске у Србији, довео је (лежајеви), Саб (чувени шведски челик) и Флајт (пумпе).

- Ово је знак великог интересова-

ништа, импресиониран сам плановима модернизације рударских објеката који су нам представљени и видим велике могућности дугорочне сарадње. Такође, срећан сам што се улаже велики труд у очување животне средине, што је једно од кључних подручја за будућност Србије на њеном путу ка Европској Унији.

Пошто је гостима дочарао последице постепеног урушавања РТБ-а као великог система од почетка 90-их

програм развоја Басена како бисмо од њега поново направили светску компанију. Убеђени да смо много више „пали“ у едукању руководећих људи него радника, очекујемо и подршку на плану „стварања“ менаџера, тако неопходних након „пре црте“ коју су у пословању и развоју комбината повукле санкције, негативна кадровска селекција и потпуно разбијена организација.

Захваљујући на лепом пријему и

Јовица Радисављевић објашњава амбасадору Брингеусу контролу процеса у кривельској флотацији

Пут ка Бриселу

Пошто је од директора Спаковског добио на поклон лепо бронзано звено, амбасадор Шведске је казао да ће, уколико не буде испуњено обећање које је добио о очувању животне средине, зазвонити њиме као алармом у Београду:

-Ипак, сматрам да то неће бити потребно – био је уверен Брингеус. - Ове године Шведска председава ЕУ и један од приоритета је да јој балканске земље буду припојене. Брзина којом могу да уђу у ЕУ зависи искључиво од њих самих, односно од брзине којом спроведу реформе. Али, даћемо им максималну моралну политичку и економску подршку како бисмо „попложали“ пут ка Бриселу. Веома важан корак у том правцу који ће се, верујемо, додогоди док ми председавамо ЕУ, односно у наредна четири месеца, јесте одлука о укидању виза.

Средином децембра ове амбасадорове речи изречене у Бору обистиниле су се!

нике девет шведских компанија - производиоца рударске и друге опреме која одавно важи за светске брендове и већ дugo се користи и у самом РТБ-у. Били су ту Атлас Копко (јамска опрема), Меџо Минералс и Сан-дик (опрема за флотације), Волво, Сканија и АББ (транспорт), СКФ

ња које Шведска као држава има у овом региону за Србију и за сарадњу са РТБ-ом и директором Спаковским. Разговарали смо о могућностима - казао је амбасадор новинарима – да и шведска влада гарантује за робне кредите које би Басен добио од наших компанија. Велики сам опти-

до прошле године **Благоје Спаковски** је истакао да у Басен први пут долази амбасадор једне земље са свим њеним брендовима. Притом је нагласио да су Шведска и Финска - чија је (ОТОТЕК) технологија препоручена за нову топионицу у Бору - данас сите у производњи рударско-металуршке и опреме за управљачке и енергетске системе.

-Ударна ствар зачета овом приликом јесте да господин амбасадор помогне да све шведске фирме наступе као једна, или као Шведска, која би, уз добру вољу наше државе, стала иза робних кредити и пропратила

великом броју информација о стратегији, плановима за развој, инвестиције и модернизацију комбината бакра, као веома интересантним за шведске компаније, **Магнус Линдхау**, директор шведског трговинског центра, подвукao је да ова посета заокружује 30-годишњу сарадњу са Басеном и наговештава још бољу која може отворити врата и компанијама које до сада овде нису пословале. Посету Бору шведска привредна делегација окончала је обиласком кривельске флотације и Топионице.

Љ. Алексић

Агустин Пио Гарсија, почасни конзул Чилеа, боравио у РТБ-у

Пут се може поново отворити

А.Гарсија: Чиле, односно компанија „Коделко“, највећи је снабдевач света бакром и надам се да ће овај сусрет помоћи да обновимо сарадњу. – **Б. Спаковски:** Очекујемо да обучавате наше људе, да сарађујемо у топљењу концентрата, новим технологијама, па и да нађете интереса да финансирате оно што ћемо радити и градити у будућности

сам да јачамо билатералне везе, а посебно што је Чиле, односно компанија „Коделко“, највећи светски производиоца рударске и опреме. За све ове године тражили смо пут и начин да се успостави стратешко партнерство између наших земља и предузећа. Сматрам да се тај пут може поново отворити и ако је тако, треба све учинити да буде што шире - изјавио је Гарсија након разговора са ген. директором РТБ-а **Благојем Спаковским** и његовим сарадницима.

Подсећајући да је давне 1961. године из ондашње Југославије у Чиле послат 51 инжењер да помогне развоју РТБ-а.

тамошњег рударства, после чега је ова јужноамеричка земља израсла у светског производиоца бакра, Спаковски је указао на залагање господина Гарсије, нарочито 2000. и 2001. године, у време када ондашњи менаџмент Басена није имао слуха да прихвати спремност „Коделка“ и чилеанске владе на сарадњу у развоју РТБ-а.

- Мора се признати да смо у прошлых 15-20 година заостали у односу на свет. Некада смо били учитељи вашим рударима, данас очекујемо да нам то „вратите“ - казао је госту директор Басена. - Очекујемо да

учитељи вашим рударима, данас очекујемо да нам то „вратите“ - казао је госту директор Басена. - Очекујемо да

Љ. Алексић

Агустин Пио Гарсија

РТБ. - После десет година у Бору (деветог септембра) нашао бивши амбасадор, сада почасни конзул Чилеа, **Агустин Пио Гарсија:** - Овде

Разговор са новим власником борске Кисикане

„Messer“ игра на карту будућности

КИСИКАНА. - У Бору се одавно знало да немачки „Messer“ мерка овдашњу Кисикану, јер, када год је у последње три године помињана приватизација предузећа ван тзв. „линије бакра“ РТБ-а, за Фабрику кисеоника увек се везивало име ове водеће европске компаније за производњу индустријских и медицинских гасова. Отуда и није било изненађење када је крајем јуна, на лицитацији, Кисикана и доспела баш у њене руке. Генералног директора компаније „Messer Tehnogas“ Ериста Бодеа на почетку разговора питамо да ли је реч о типично особини у Немаца – упорности или о нечemu другом, односно откуд интересовање за Кисикану.

- Кисикана у Бору, каква је сада, јесте интересантна, али не много. Ми играмо на карту будућности, а наше инвестиције и размишљања трају дуже. Све што радимо, радимо најмање пет година унапред, а хоризонт нашег стратегијског планирања сеже у неким областима чак и до 15 година. Зато, ова куповина јесте добра, али то није приоритетно интересовање „Messer-а“. Главно долази са повећањем потрошње, поготово ако се гради топионица са новом технологијом. Тада ће и потрошња бити дуплирана, па је то основни мотив

због којег смо купили вашу Фабрику кисеоника – каже Боде и прилично самоуверено тврди да ће им се ова куповина исплатити.

На опаску да може лако да се деси да 3,6 милиона долара, колико их кошта Кисикана (2,5 милиона за цену, плус 1,1 милион за инвестиције), буду „бачене паре“ јер ће нова топионица отворити питање изградње нове Фабрике кисеоника, наш саговорник истиче да је „Messer“ свестан те чињенице, али и да прижељкује градњу нове фабрике којом ће се уложени новац брзо вратити.

- Нова Кисикана била би знатно већа и успешнија би парирала захтевима ваше нове технологије у металургији. Исто тако, већа количина „робе“ коју би производили у новој фабрици, могла би да задовољи и потребе бугарског и румунског тржишта. Надам се само да ће ова Кисикана издржати док се не изгради нов пирометалуршки погон. Тамо има доста делова који се кваре, поправке пуно коштају, па би улагања у њу премашила онај договорени обим. Речимо, само тзв. ревекс кошта 700 хиљада евра. Редовно, зато, „куцкам у дрво“ да се кварови не дешавају често и да нас фабрика „послужи“ док не почне изградња нове. Уколико

Сматрам да је куповина Кисикане добар потез без обзира на то што ћемо, уколико се изгради нова Топионица, морати да градимо већу фабрику кисеоника у Бору – каже за „Колектив“ Ерист Боде, први човек компаније. – Улагање у постојећу фабрику биће веће него што је то уговором прецизирало, а кад почне градња новог топионичког постројења, преговараћемо са Агенцијом за приватизацију да одмах почнемо нову Кисикану

до тога дође, а сигуран сам да хоће, преговараћемо са Агенцијом за приватизацију да обавезимо део инвестиција преусмеримо у опремање нове фабрике.

Са РТБ-ом „Мессер“ се врло брзо синхронизовао и без проблема поштује уговор о снабдевању Басена техничким гасовима, потписан приликом куповине Кисикане.

У Србију уложили 90 милиона евра

Десет година по доласку у Србију, Боде каже да се и он потпуно „синхронизовао са Србима“, а с осмехом се присећа да својевремено ни мајци није смео да призна где га је његова матична фирма „Messer“, из представништва у Мађарској, послала на нови задатак. Каже нам да је ту „информацију“ од ње скривала годину дана и то тако што су сарадници у Мађарској, кад год би га позвала, говорили да је на путу или на неком састанку и одмах га обавештавали о позиву, како би се он њој јавио.

- Међутим, једног јутра, на телефон се јавила жена која није знала за „тајну“. Рекла је мојој мајци да сам одавно у Србији и тако сам био „откривен“. А, нисам јој казао јер нисам желео да брине. Србија је у то време (крајем '98.) била на лошем гласу. Уследило је и бомбардовање, па су многи мислили да овде „снајперисти седе на дрвету“ – прича нам.

Из данашње визуре, када је у међувремену постао и српски зет, вели да се долазак у Србију исплатио

и његовој фирмам, али и њему. Додаје да је на самом почетку било тешко, али да је после 2002. године посао лепо кренуо. Тада је и постао генерални директор „Messer Tehnogasa“, а убрзо је бизнис са индустријским га-

Ерист Боде

совима из Београда разгранат на Панчево, Краљево, Нови Сад, Ниш, Сmederevo, Оџаке и, однедавно, Бор. Највише новца уложено је у Сmederevo, у изградњу постројења за производњу техничких гасова за индустрију, а укупне инвестиције „Messer-а“ у Србији, како каже, премашују 90 милиона евра.

Г. Тончев Василић

Објављени тендери за продају Фабрике креча „Заграђе“ и „Белоречког пешчара“

„Креч“ процењен на 2,8 милиона евра

Потенцијални купци обавезни да у „Заграђе“ током пет година уложе најмање милион евра и преузму све запослене. – Купопродајни уговор обавезује и на десетогодишњи континуитет производње и дугорочно снабдевање РТБ-а кречом

РББ. - Агенција за приватизацију објавила је 12. октобра тендера за продају имовине два предузећа у саставу Рудника бакра Бор. Први пут, откад је почела приватизација Рударско-топионичарског басена Бор, купцима ће путем тендера бити понуђена Фабрика креча „Заграђе“. Имовина овог предузећа процењена је на **2.860.000 евра**, а онај ко га купи мораће у року од пет година да у њега уложи најмање милион евра.

У јавном позиву, поред минималне цене и инвестиција, као обавезан је наведен и минимални социјални програм који подразумева преузимање свих 140 радника.

Право да се упусте у тендарску трку имају потенцијални купци који су се у последњих пет година бавили производњом креча и камена и у последњој пословној години остварили годишњи приход већи од 25 милиона евра. Уколико испуњавају основне критеријуме за учешће на тендру, заинтересовани понуђачи мораће да прихвате и уговорну обавезу да одрже континуитет производње најмање 10 година и да, у складу са уговорима о продаји и преносу одобрења за експлоатацију, са Рударско-топионичарском басеном Бор склопе Уговор о дугорочном снабдевању кречом.

Тендарска документација Фабрике креча „Заграђе“ кошта 8.000 евра, а они који се одлуче да поднесу понуду, мораће претходно да уплате депозит од 300.000 евра и до 12. фебруара 2010. године је доставе Агенцији за приватизацију.

Милион евра за „Пешчар“

Будући купац мораће да у року од пет година инвестира у рудник кварцног песка **800 хиљада евра**

РББ. - Имовина „Белоречког пешчара“ понуђена је потенцијалним купцима по цени од **милион евра**, а минималним инвестиционим програмом дефинисана је и обавеза улагања у ово предузеће од најмање 800 хиљада евра.

Како је наведено у јавном позиву Агенције за приватизацију, на тендер за куповину предузећа у саставу Рудника бакра Бор могу се јавити понуђачи који су се у последњих пет година бавили производњом и прерадом кварцног песка и прошле године приходовали од продаје овог производа више од 25 милиона евра. Услов за склапање уговора о продаји „Белоречког пешчара“ и преносу експлоатационих права јесте и десетогодишњи континуитет производње, али и потписивање Уговора са РТБ-ом Бор о дугорочном снабдевању кварцним песком.

У огласу објављеном 12. октобра наведена је и обавеза прихватања минималног социјалног програма којом се потенцијални купац обавезује да са имовином предузећа преузме и свих 120 запослених.

Тендарска документација за „Белоречки пешчар“ кошта 8.000 евра, а могла је да се преузме у Агенцији за приватизацију до 30. октобра. Потенцијални купци су озбиљност намере о куповини морали да потврде полагањем депозита у вредности 100.000 евра, а коначну понуду да поднесу до 14. децембра.

Према последњим, незваничним информацијама, тендарску документацију за ово предузеће откупила је једна инострана фирма.

Г.Т.В.

Г.Т.В.

У рудник „В. Кривељ“ спремно дочекују наредну годину

„Отворили“ руду

Око три милиона тона руде, без раскривке, још у децембру припремљено за експлоатацију наредне године. – Овогодишња производња у свим деловима боља од лајске, а највећи помак забележен на јаловини. - Померањем одлагача на крај транспортера, она се сада „баца“ директно преко обода старог борског копа

РББ.- Иако су ове године дали малтене дупло више раскривке него прошле, у „Великом Кривељу“ план на јаловини биће „у минусу“ око три милиона тона. Ако се потражи „кривац“, лутања неће бити јер је „дежурни“ ове године био недостатак дампера и пратеће механизације.

Ремонтована примарна дробилица

Чак и први новембарски снег и температура испод нуле нису много нашкодили радницима (бар се нама тако чинило на терену) да тада у року заврше планирани ремонт примарне кривељске дробилице. Организовани у две бригаде, радили су 24 сата дневно и за четири дана, како је предвиђено, завршили посао. Ефекат ремонта, тврде надлежни, биће бода (ситнија) руда, а самим тим је лакши њен третман током секундарног и терцијалног дробљења и млевења.

Грејдер, један једини, није радио четири месеца, а од три булдожера само један је (у просеку) био на располагњу. Дода ли се томе да су производни планови прављени за рад са 12 тешких возила (а радио се са 10),

результат од 7,7 милиона тона руде са 18.300 тона бакра, плус око шест милиона тона раскривке, није за потцењивање. Напротив! Лајска производња 5,8 милиона тона руде, 15.220 тона бакра и тек 3,8 милиона тона јаловине не оставља простор за критику овогодишњих резултата.

Оцењујући рад у 2009, управник кривељског копа **Видоје Адамовић**, каже да није нездовољан, али да се могло и боље. – Да смо мало више обратили пажњу на благовремену набавку резервних делова, нарочито за пратећу механизацију, резултати су могли да буду већи. Не могу да будем нездовољан, с обзиром на то да имамо и мањак радне снаге. Стара гарнитура радника одлази, млади су још неискусни, па би у приоритетете за следећу годину морали да уврстимо и пријем радника, нарочито када буде стигла нова рударска опрема.

Нема зиме кад се ради планско

Најбитније, по речима управника, јесте то што за следећу годину постоји око три милиона тона „отворене“ руде, руде која може одмах да се твари јер нема раскривке. Планирају да, док њу узимају, испод унутрашњег ја-

Захваљујући раду транспортног система ове године дато скоро 6 милиона тона раскривке

ловишта скину још три етаже и тако „ослободе“ количине које су предвиђене за откопавање у наредној години и добију сигуран континуитет у производњи. – Руда коју смо спремили за експлоатацију у 2010, та три милиона тона, има мало бољи садржај бакра – око 0,35%, па сматрам да неће бити проблема у испуњавању месечних планова од око 600 хиљада тона руде и хиљаду и по тона бакра у њој. Планирамо да до септембра дјемо у просеку милион тона раскривке месечно, а у последњем кварталу 2010. преко милион и по тона.

Одлагач не одлаже раскривање

-И поред пехова који су нас пратили, ове године успели смо да раскривку дамо скоро дупло више него прошле, а то смо постигли искључиво захваљујући транспортном систему. Померили смо одлагач на крај транспортера, па јаловину сада одлажемо директно преко обода

старог борског копа, без рада булдожера. То је кључ успеха јер би је у супротном, возили километар дуже на високо јаловиште, а онда не бисмо остварили ни трећину овога што смо дали – каже Адамовић.

С обзиром на то да је подухват померања одлагача дао жељене ефekte, пројектовање продужетка његове „стреле“ за 10 до 15 метара добија прави смисао. Тек тада би се ризик овог посла свео на минимум јер би одлагач био на стабилнијој подлози (јаловина се сипа са висине од 400 метара), а и дужа трaka би јаловину бацила даље. - Када продужимо „стрелу“, дугорочно ћемо решити проблем одлагања јаловине. Зато је веома важно да транспортни систем ради стално и да буде што мање непланираних застоја, попут оног који се десио средином децембра због краје сигналија кабла. То нас је коштало четвородневног застоја и 100 хиљада тона јаловине мање од плана за последњи месец.

Г. Тончев Василић

Флотери зауздали потрошњу норматива и сад „јуре“ пројектовани капацитет прераде

Издробили трошкове

У борској флотацији нормативни трошкови по тони прераде шљаке оборени за 25 до 30%. – Ремонтовањем машине искоришћење „на бакру“ у кривељској флотацији, са 77, повећано на 80 процената. – Ситније дробљење и аутоматизација процеса у „Кривељу“ приоритети за наредну годину

су, рецимо, нормативни трошкови (челик и струја) оборени за 25 до 30 одсто

по тони прераде шљаке. Ремонтовањем машине побољшали смо и технолошке параметре, па је тако, примера ради, искоришћење „на бакру“ у кривељској флотацији повећано са 77 на 80%. Све што смо постигли, постигли смо, то морам да нагласим, захваљујући великом ангажовању

урађено на јаловишту кривељске флотације. Пуштањем „поља 1“ и новог понтона, елиминисана је свака опасност од бране 3, односно „поља

вина. Смањењем гранулације повећали бисмо капацитет млинских секција и смањили нормативне трошкове, а корекцијама на дробили-

Кривељску флотацију са секундарним дробљењем сада повезује нова трaka

РББ.- Резимирајући годину на измаку **Небојша Радошевић**, помоћник директора борских рудника бакра за ПМС у први план истакао је напоре флотера да испуни планске задатке, стварање услова за сигуран рад обе флотације и оспособљавање дотрајалих агрегата. Лајт-мотив овогодишње приче им је, каже, ипак био

„Скениран“ читав погон

Пред крај године у кривељској флотацији замењена је и дотрајала транспортира трaka 29/10. Пошто зими она ниједног тренутка не сме да стане да се не би замрзли вода и реагенси, дводневни ремонт због овог после, искоришћен је и за „скенирање“ целокупног погона. Проверене су све флотационе машине, кошеви, циклонске пумпе, заварени и ултразвучно прегледани плаштови млинова и очишћени вентили за повратну воду. Замењене су и две мање транспортне траке на дробљењу, али је, ипак, највећи посао обављен навлачењем нове траке која повезује Флотацију са секундарним дробљењем. Она је дугачка 650 метара, а до сада је мењана три пута. Последња је издржала седам година и за то време превезла је 34,5 милиона тона руде. Нова трaka стигла је из Польске и РББ је, како нам је рекла управница Весна Павлов, за њу издвојио 180 хиљада евра.

смањење трошкова припреме минералних сировина.

– Могу слободно да кажем да смо успели да их смањимо. Према првим сагледавањима, у борској флотацији

радника у свим погонима – подвлачи Радошевић.

Говорећи о томе шта је све учињено зарад веће сигурности у раду флотација, додао је да је много

Борска флотација чека богатију јамску руду

У борској флотацији сада, поред два млина са куглама, ради само један (од два млина) са шипкама, па је смањена потрошња челика и струје, а да се то није неповољно одразило на дневни капацитет прераде – каже управник Никола Станчев. Додаје да су из рада избачене флотационе машине „Wemco“ јер су технолошка испитивања показала да праве велике трошкове, а да је ремонтован „Denver“ машина поправљено искоришћење бакра и смањена потрошња електричне енергије.

Борска флотација ће, тако „дотерана“, наредне године наставити са уходом месечном прерадом 75.000 тона шљаке, а старо флотацијско дробљење оспособљено је за прераду богатије јамске руде која треба да стигне из рудног тела „Т“.

2“, а премошћавањем релејне пумпне станице смањена је потрошња електричне енергије. Оспособљене су дробилице и млинске секције за већу прераду у Кривељу следеће године, а ради се и на смањењу гранулата у тамошњем дробљењу, односно обарању нормативних трошкова.

– У следећој години планирамо да остваримо два циља: да смањимо гранулат дробљења и да, макар у кривељској флотацији, аутоматизујемо процес припреме минералних сиро-

кама и, евентуално њиховом променом, часовни капацитет на секцијама повећали би за више од 10 одсто. Значи, од садашњих 390 тона, планирамо да идуће године на сат прерадујемо 420 тона руде. С друге стране, аутоматизацијом процеса бисмо побољшали технолошке параметре и смањили потрошњу норматива – рекао нам је Радошевић и додао да су се флотери „наоштрили“ да наредне године врате „Кривељ“ стари сај.

Г. Тончев Василић

Борски рудници бакра следеће године удвоствручују ископине

Раскривање је приоритет

Укупне ископине у „Великом Кривељу“ следеће године достићи ће 25 милиона тона. – Ј. Радисављевић: Припреме за рад у 2010-ој обавили и „коповци“ и „јамци“ па не постоји сметња за остварење планова, а нова опрема помоћи ће нам да скинемо и планирану количину јаловине

РББ. – Остварење амбициозног плана пословања у 2010. години, којим је предвиђена производња осам милиона тона руде и чак 17 милиона тона јаловине, не би требало да буде доведено у питање ни у једном делу јер је, по речима надлежних у Руднику бакра Бор, план реалан. Припреме за даљи рад на кривељском копу и у Јами завршене су у децембру, па је отклоњена и најмања сумња у откопавање осам милиона тона руде следеће године. Са новом опремом биће загарантовано и уклањање пројектоване количине раскривке.

Иако је ове године урађено достатно, у односу на претходну, дато више ископине, али и бакра, Нову не дочекујемо уљулкан добром резултатима. Увек може боље, па тако у

следећој све подређујемо раскривању кривељског копа. Мораћемо да почнемо захват испод кречњака, тзв. четврти, јер у трећем руде има још за годину и по дана. Довршићемо планир следеће године и открити комплетан трећи захват у којем има још седам милиона тона јаловине. То ће Коп одржавати „живим“ док се не ослободи IV захват у којем има 58 милиона тона руде и тона више јаловине. Због таквог односа руде и раскривке (1:1), почећемо да раскривамо део испод кречњака, упоредо са радовима у трећем захвату – каже Јовица Радисављевић, први човек борских рудника. Ова замисао могућа је једино са новом опремом коју он очекује половином наредне године.

Значајне резултате су ове године постигли и „јамци“. Тамо је урађено највише у инвестиционом делу и припремама за откопавање рудног тела „Т“, па је за следећу годину планирано да из „Брезаника“ буде дато 49.000

тона руде, а из новог рудног тела 120 хиљада.

Шљака ће и у 2010. „шљакати“ као до сада, тако да и одатле треба рачунати на месечну прераду 75.000 тона ове техногене сировине.

Г.Т.В.

Мајданпечки рудник „умирио“ трошкове и повећао производњу

Следи обрачун са водом

Упоређивањем производних резултата остварених у 2008. и 2009. види се да су ископине ове године веће за 70, раскривка за 40, а руда за чак 90 одсто. – В. Миладиновић: Предстоји нам да следеће године покушамо да испунимо амбициозне планске задатке и испумпамо воду из „Северног ревира“

У фебруару почиње испумпавање воде из „Северног ревира“

прераду, а у исто време „смирили“ смо трошкове транспорта руде и јаловине са копа. Такође, на укупне учинке у години на измаку утицала је и знатно боља спајдевеност резервним деловицама. Благовременом набавком скратили смо застоје у раду, а њих је било доста због опште

познатог проблема - дотрајале опреме.

Смели планови пословања у наредној години, бар што се производње тиче, имају упориште у новој рударској опреми. Отуда се у 2010. рачуна на 12,7 милиона тона ископина, од чега близу 10 милиона тона раскривке. – Са пет нових дампера моћићемо да раскријемо источни део „Северног ревира“, а у међувремену ћемо и даље радити „Долове 1 и 2“. У плану нам је да идуће године дохватити и централно рудно тело „Северног ревира“, а највећи проблем представљаће нам вода у овом лежишту. Зато смо под ознаком „обавезно“ означили посао испумпавања те воде. Пумпа ће стићи крајем јануара, тако да већ у фебруару планирамо да почнемо. Најбитније је да, док буде трајало испумпавање, радови неће заостајати. Чим ниво воде спустимо толико да откријемо једну стажу, одмах ћемо прионути на посао. Нећемо чекати да се најпре испумпава сва вода, јер то може да траје и дуже од годину дана – рекао нам је Миладиновић.

Г. Тончев Василић

РБМ. – Сводећи производни биланс **Витомир Миладиновић**, директор Рудника бакра Мајданпек, у први план је истакао бољу продукцију од лањске и то у свим сегментима. Укупне ископине ове године веће су за чак 70 одсто од оних које су остварене у 2008., а количина извађене руде безмало је дуплирана. На раскривци је, каже, најмањи „плус“, али је и он, преведен у проценте, направио разлику односу на минулу годину од 40 одсто.

Ову годину завршићемо са близу осам милиона тона ископина. Изважено је два и по милиона тона руде и дато 5,4 милиона тона раскривке. За десетак процената поправили смо и „скор“ у количини бакра у концентрату јер ћемо 2009. закључити са 5.575 тона – наводи директор. Додаје да су за такве разултате најзаслужније две ствари: – Поновно покретање транспортног система II и активирање постројења за просејавање руде обележило је пословање мајданпечког рудника у 2009. години. Захваљујући тим инвестицијама смо успели да створимо услове за већу

Агенција за приватизацију раскинула уговор о продаји „Златаре“

Злато остаје у Мајданпеку

Словеначка фирма ни након продужења рока за уплату купопродајне цене није испунила уговорну обавезу. – „Ласер блед“ губи депозит, а мајданпечка „Златара“ остаје до даљег неприватизована

ИПМ. – Ако је и постојала сумња у успех приватизације тог 26. јуна, када је на лицитацији, за 4,64 милиона евра, имовина мајданпечке „Златаре“ продата словеначкој фирмама која одржава хигијену пословних просторија, сада се она, четири месеца касније, показала потпуно оправданом. Агенција за приватизацију раскинула је 22. октобра купопродајни уговор са фирмом „Ласер блед“ због, како је саопштено, непоштовања уговорних обавеза, односно неплаћања купопродајне цене.

Словенци су у та четири месеца, колико је прошло од „куповине“, већ тражили од Агенције продужење рока за уплату цене, а она им је, као последњи дан за измирење обавеза, одредила 19. октобар. Пошто ни у додатном року „Ласер блед“ није платио, уговор је једнострано раскинут, а Словенци су остали без 460 хиљада евра колико је износио депозит.

Ни ова пропала приватизација није могла да прође незапажено у медијима, па је, поред осталог, могло да се чује како је Словенце све време „саплитало“ пословодство „Златаре“, те да је и то један од разлога за њихов неуспех. Надлежни у мајданпечком предузећу казали су за „Колектив“ да нико од запослених није имао ништа против приватизације и да они само нису дозволили да се одговорни у „Ласер бледу“ понашају као формални власници предузећа док не плате оно што су купили.

„Златара“ у Мајданпеку, фирма која је била највећи производац накита у бившој Југославији, запошљава 344 радника, а њену имовину, осим погона накита, ковнице, украсних производа, хемије и металургије, управне зграде, централног магацина и представништва у Београду, чини и 10-ак локала у више градова Србије и у Подгорици.

Г.Т.В.

У Јами све спремно за експлоатацију новог рудног тела „Т“

Будућност лежи на 17. хоризонту

Уз максимално ангажовање запослених, у децембру се пришло рудном телу „Т“ које ће се откопавати следеће године, с поносом истиче Љ. Мильковић: - Одлука о награђивању радника за остварење плана инвестиционих радова утицала да се пре рока изради око 500 метара рударских просторија и најкомпликованији нископи и окна

РББ. – Јесте да не могу да се похвале неком великим производњом, али оно што је у Јами ове године урађено, обезбедило је тамошњим радницима сигурну егзистенцију. Прича о експлоатацији богатије руде у новом рудном телу „Т“ не чини се више тако далеком. Штавише, са њом ће се ући у нову 2010. годину.

Подршка менаџмента и комерцијале

Мильковић посебно наглашава безрезервну подршку менаџмента који их, како каже, „прати“ у динамици набавке и испоруке резервних делова за механизацију и рударску оперативу. - Велику помоћ имамо од генералног директора који је показао пуно разумевања за све проблеме у Јами (тешки услови рада, вентилација). Похвалио бих и сарадњу са комерцијалом која је најзад постала коректна, па се сада, за све што нам треба, питамо ми. Не одлучује уместо нас неко други, као што је некада било.

- Само захваљујући максималном ангажовању запослених, успели смо да за неколико месеци израдимо око 500 метара разних рударских просторија,

преко којих ћемо се коначно домоћи рудног тела „Т“. Није нимало било лако јер нископи и окна, на пример, спадају у најкомпликованије захвате у рударству, а притом су на XVII хоризонту они рађени у веома лошој радној средини. Дешавало се да на дубини од 650 метара морамо да изводимо и грађевинске радове, односно да ради веће сигурности подграђујемо радни простор – прича Љубиша Мильковић, главни пословођа. – Ипак, успели смо да се месец дана пре договореног рока приближимо мугли „Т“ толико да, могу слободно да кажем, одатле можемо одмах да вадимо руду.

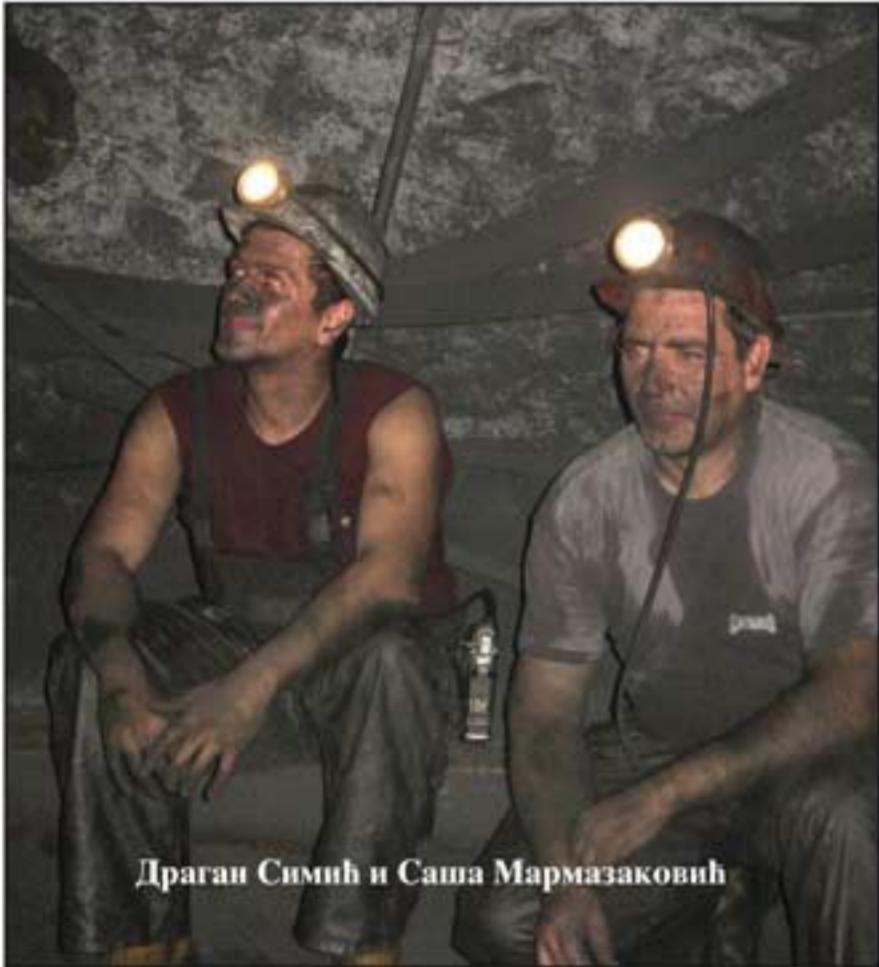
Све што се радило, вели, није изискивало обимне инвестиције у машине. Осим улагања у текуће одржавање, ништа ново није купљено. Све су урадили сами. Иако тешка и опасна, радна средина постала је запосленима у Јами место „добре наде“, па се тако недавно руководство овог погона сучило и са, наoko, чудним „проблемом“. Сви би у производњу! Инвалиди рада потписују изјаве и на сопствени захтев прелазе у производне раднике, људи који су годинама били ван производње сада траже

да се поново тамо врате, чак је и шеф одржавања скоро затражио да пређе у рударе.

- Раније се из Јаме бежало, а сада сви хоће у њу – каже пословођа. Додаје да је разлог за обрт веома прост јер је у питању стимулација за остварење месечног плана. – Ако израда рударских просторија иде договореном динамиком и оствари се месечни план инвестиционих радова, сваки радник добија додатних 30% на плату. То је основни „метод“ којим смо још од септембра почели да испуњавамо месечне задатке на припремним инвестиционим радовима. То је та јамска „јединачина без иједне непознате“ по којој неки радници месечно зараде више од руководства, али оно им не завиди – тврди Мильковић. Притом истиче да је инвестиционе радове у Јами извршило 50 људи, а да је у рудном телу „Брезаник“, са транспортом кроз 13. хоризонт, ангажовано још око 45 радника.

Г. Тончев Василић

Драган Симић и Саша Мармазаковић

РББ. – Пробајте само да замислите да копате бунар одоздо нагоре. Копате и бушите изнад своје главе, али нисте под земљом 10-20 метара (колико су у просеку дубоки бунари), него пуних 650! Е, тако „осмицу“ зарађују Саша Мармазаковић (39) и Драган Симић (35), на 17. јамском хоризонту. Њих двојица раде најтежи и најrizичнији посао који постоји у рударству. Бушењем и минирањем пробија-

На 17. јамском хоризонту 20-ак људи предано ради најкомпликованије и најтеже послове у рударству. – Последње припреме за експлоатацију рудног тела „Т“ дочарава „Колектив“

ју просторије неопходне за сигуран прилаз рудном телу „Т“.

Када су нас 23. децембра одвели до њиховог рудног места, у први мах могли смо само да чујемо да се ту нешто ради. Бука је допирала из црне рупе која је зјапила на плафону ходника у којем смо стајали. Одатле су они, пар минута касније, изашли у корпи висеће платформе.

Палећи цигарету Саша нам рече да раде вертикалну просторију, ходник за вентилацију рудног тела „Т“. – Постоји јесте тежак и ризичан, али мора да се ради. Другачије не може да се опстане. Његов камарад Драган добавају да је природно да постоји и страх, али да су се, пошто више од десет година раде у Јами, навикли. – Ма, само да смо здрави, за остало ћемо се већ некако снаћи и у Новој години. Битно је да су и овде под земљом, коначно почеле да се дешавају лепе ствари. Од посла не бежимо, важно је да га има.

И заиста, на 17. јамском хоризонту све врви од посла. У једном делу радници Истражних радова

буше новом машином, недалеко одатле ради се подетажа за рудно тело „Т“. Ту је, на стотинак метара, и дробилица за јамску руду. Мало даље се подграђује један од ходника. - Раде се рудна, пролазна, ветreno-пролазна и ветreno-пролазно-транспортна окна. Све ово је, у ствари, припрема за безбедну експлоатацију рудног тела „Т“. Оно ће одржати Јаму у животу док не дођемо до „кане“ рудног тела „Борска река“. Постоји на терену и норма диктирају радио време, осмочасовно готово да и не постоји – казао нам је Живослав Љубисављевић, пословођа припремно-инвестиционих радова.

Причају „зли језици“ да у Јами данас може добро да се заради. Копачи с почетка репортаже, речимо, приме 80-ак хиљада динара месечно. За посао који раде, то је можда мало (прим.аут.), имајући у виду и услове рада: влажност ваздуха од преко 90% и температуру која се од спољне разликује за око 30 степени Целзијуса. Деси се повремено и неочекивана промена ветрене струје. Тек се тада дише „на шкрге“...

Г. Тончев Василић

Хуман гест уочи празника

Рудари и металурзи дали крв

РББ. – У борској болници спокојније ће дочекати Нову годину и Божић захваљујући хуманом гесту рудара и металурга. Од четрдесет шесторо колико се одазвало традиционалној децембарској акцији Активе добровољних давалаца Рудника бакра Бор, крв је дало четрдесет троје и др Снежана Милутиновић, начелник Одељења за трансфузиологију, задовољна је резервама којима ће се дочекати празници када давалаштво, обично, јењава. - Изузетан је одзив – рекла нам је – јер су се нашим старим знацима - са више десетина давања - пријучили и млади.

Управо смо затекли Младог Ивана Нешића, из РББ-ове Службе безбедности и заштите здравља на раду, како даје крв са мотивом да ће оваквим чином помоћи некоме ко је у невољи. Њему је то био други пут, док је на суседној постели рудар Винко Гајић то чинио већ двадесет пети пут! Винко се, кад год може, одазива и на акције Активе и на хитне позиве трансфузиолога. У септембру је дао крв за једног радника РББ-а који је морао на операцију кука у Београд.

Задовољан акцијом Драган Јоновић подсећа да Актив чији је председник у 2010-ој бележи 30 година хуманог деловања и с поносом истиче да су до-

брволовни даваоци крви РББ-а 2005. године били трећи у Србији, иза Новог Сада и општине Вождовац!

Л.А.

Округли сто о припреми минералних сировина

Сарадња производње, развоја и науке

Инжењери у погонима и Развоју Басена Бор заједно са научним радницима траже најбоља техничко-технолошка решења у припреми флотацијских сировина да би производња била већа, а трошкови по тони бакра мањи. - Што се докаже у лабораторији, мора да добије потврду и у погону

РТБ Бор. - Припрема минералних сировина ради повећања производње и искоришћења бакра у руди и смањења трошкова производње у флотацијама у Бору и Великом Кривељу и на топионичкој шљаџи – била је тема Округлог стола у организацији РТБ-а Бор средином септембра. Инжењери у погонима и Развоју Басена Бор и научни радници из београдског Института за технологију нуклеарних и других минералних сировина, борског Института за рударство и металургију и Техничког факултета у Бору разменили су искуства и договорили се да заједно траже најбоља решења за смањење трошкова производње.

- Егзистенцију ћемо обезбедити само ако економски размишљамо. Зато је неопходно урадити техно-економску анализу да у првом плану буде економија. Циљ је да у 2010-ој години Басен Бор позитивно послује. Потребна је и већа сарадња високостручних кадрова РТБ-а, развоја и науке. Задатак је да заједничким решењима трошкови про-

изводње по тони бакра буду што мањи - рекао је Благоје Спасковски, генерални директор РТБ-а Бор.

Учесници Округлог стола сложили су се да заједнички раде на истовременом повећању производње и смањењу трошкова по тони произведеног бакра. Циљ је да искоришћење бакра у руди буде најмање 80 посто.

Да би се то постигло најпре треба стандардизовати технолошки процес у два правца: на руди и на топионичкој шљаџи. Између остalog, треба решити проблем дробљења да би доток руде био сталан, размишљати не само о бакру него и о племенитим металима, испитати и могућност исплативог добијања бакра лужењем шљаке у аутоклаву...

- Сваки програм мора бити економски исплатив. То практично значи што мање трошкове производње са што већим искоришћењем минералних сировина – закључено је на Округлом столу.

Закључак Округлог стола – јесте да им Басен Бор омогући да се боље упознају са погонима и реалним резултатима за анализу како би њихови пројекти задовољили основни захтев за повећање производње и смањење трошкова.

Слични округли столови биће организовани и у области геологије, јамске и површинске експлоатације – закључено је на Округлом столу о припреми минералних сировинина.

М. Милошевић

РББ. – Брже напредовање ка новим лежиштима у Јами, поред максималног ангажовања запослених, изискује и рад са савременим машинама, добрих перформанси. Добро то зна руководство РТБ-а, те је зато за доистраживање рудних тела „Д“ и „Г“ и „Борске реке“, у руке бушача „Истражних радова“ крајем септембра стигла нова бушаћа гарнитура ЛМ 90. Она је, по речима одговорних, предвиђена баш за јамске услове, а омогућиће израду дубљих бушотина. Нова машина користиће се за израду косих и вертикалних

Погон „Истражних радова“ добио нову опрему

Модерна и моћна машина

Бушаћа гарнитура вредна 230 хиљада евра може да савлада све углове бушења у Јами, а омогућиће и да се брже раде дубље бушотине. – Пре него што су је спустили на 17. јамски хоризонт, „Истраже“ њоме урадиле две техничке бушотине за вентилацију рудног тела „Брезаник“

бушотина, а то значи да ће се применљивати тзв. антигравитационо „wine-line“ бушење.

- Овај метод бушења омогућава нам брзину у раду јер се при извлачењу језгра из дубине не води комплетан бушаћи прибор, већ само унутрашња језгрена цев, док код класичног метода то није случај. Нова машина је тако пројектована да може да савлада све углове бушења у Јами, а ако говоримо о капацитету рећи ћу вам да NQ вертикално бушење нагоре иде до 400 метара, надоле до 1.400 метара, а хоризонтално успева до 930 метара. Уколико ради са великим, HQ пресеком, вертикално горе иде до 230, доле до 800, а хоризонтално до 550 метара – каже Васа Димитријевић, управник „Истражних радова“.

Машина вредна 230 хиљада евра најпре је радила у „Брезонику“, у непосредној близини вентилације

ционог окна 1. Бушач Дејан Шарбановић и његов помоћник Небојша Васиљевић су под будним оком пословође Срђана Басарабића „дириговали“ на контролном панелу машине израду две техничке бушотине дубоке 150 метара. Оне се, како нам рекоше, раде у пречнику 96 mm, али касније треба да се прошире на 300 mm и изађу у откопни простор рудног тела „Брезаник“ да послуже за вентилацију.

- После скоро два месеца рада на површини, нова машина спуштена је у Јаму, на 17. хоризонт. За потребе доистраживања рудног тела „Г“ доле се раде три-четири бушотине, а у Мајданпеку се, у оквиру доистраживања „Долова 2“, са другом бушаћом гарнитуром ради шест бушотина од 60 до 100 метара – истакао је Димитријевић.

Г. Тончев Василић

Италијански „Пометон С.П.А.“ потпуно преселио производњу бакарног праха у Србију

Из Венеције у Бор

Уградњом веће центрифуге и филтера мешовито преузеће „Пометон ТИР“ створило услове за веће испоруке траженог производа. – Кад се прошири и електролитички део погона може се рачунати на 2.400 тоне годишње, профитабилније пословање и нова радна места. - Италијани предлажу и производњу атомизираног праха по технологији какве нема у Бору

ТИР. - У првој половини октобра стручњаци „Пометона С.П.А.“, заједно са колегама из и мешовитог италијанско-српског предузећа за производњу бакарног праха „Пометон ТИР“ и радницима Електролизе, заменили су део старе опреме у борском погону и тако створили услове за повећање производње лаких прахова. Реч је о већој центрифуги и тзв. рукавном филтеру који не дозвољава да у атмосферу оди ни трунка праха. Овим потезом „Пометон С.П.А.“ је потпуно обуставио сопствену продукцију ове врсте праха у Маргери код Венеције и целокупне потребе тржишта (а то је мањом аутомобилска индустрија и бела техника) надаље ће подмиривати из Бора.

- Искоришћен је момент – каже директор предузећа Чедомир Думитрашковић - када је, због економске кризе, већина производијача лаког електролитног бакарног праха зауставила производ-

њу, па је створена могућност за повећану продају. Уз редовно снабдевање катодним бакром из РТБ-а, овај погон у наредном периоду може да ради пуним капацитетом и да поправи своје економско пословање. Предстоји проширење и у електролитичком делу погона тао да ће се наше укупне могућности, са садашњих 1.500 тоне годишње, повећати на 2.400, што би донело и нова радна места.

„Пометон С.П.А.“ је недавно доставио Агенцији за приватизацију и ТИР-у предлог нових детаља за повећање производње електролитичког бакарног праха, али и намере да се асортиман прошири атомизираним бакарним прахом по новој технологији какве нема у Бору. Овим би „Пометон ТИР“ још више искористио то што су конкуренти у великом финансијским проблемима и преузео водећу улогу. О свему овоме треба да одлучи

Већа центрифуга већ ради

Управни одбор чија је седница планирана за 26. јануар 2010, а уз претходну сагласност надлежних државних органа.

Подсетимо да „Пометон ТИР“ сада има 31 запосленог. Ове године, због економске кризе, капацитети су делимично коришћени, али услови пословања се полако поправљају. Иначе, готово целокупну продукцију борског бакарног праха откупљује већински власник из Италије, а мали део пласира се на домаће тржиште.

Љ. Алексић

Топионичари о могућностима за позитивно пословање у старом погону

Најважнија самодисциплина

Свако своје радно време треба колико год може поштеније да искористи. – Можемо да приштедимо шипке за бушење, и не бацамо их више, већ исправљамо. – Неопходна нова систематизација која ће да „ослика“ право стање у погону. – Упркос старој опреми и мањку људи, сваки посао се завршава на време. – Док не „чури“ одак нема ништа, јер да није РТБ-а Бор би пропао

Јовица Давидовић, brigadir на одељењу конвертора:

- Можемо да приштедимо шипке за бушење, и то чинимо максимално, не бацамо их већ исправљамо. С обзиром на то да су у претходних годину - две шипке од лошег материјала - челика, трудимо се, али не можемо да постигнемо толико као раније када је њихов квалитет био боли. Ту су и уштеде електричне енергије, па дању гасимо, а увече палимо сијалице. Прерадимо све количине бакренца или хладног материјала које добијамо. Опрема је дотрајала и од 1985, када сам почeo да радим, овде ништа ново није постављено. Ја бар не знам да је последњих година нешто улагано. Примера ради, кроз степенице за кварт можемо да пропаднемо, па их поправљамо. Безбедност радника би могла да буде болја. Машина за бушење и конвертор су добри, а хидрауличари и бравари из службе одржавања на лицу места отклањају кварт. Иако су машине старе, радимо како треба. Мањак људи је велики проблем, у свакој смени недостаје по три - четири радника.

Тешко само док точак крене

Драгиша Нађановић, пословођа на конверторима:

- При топљењу наших материјала највише могу да се уштеде шипке за бушење и гориво. Није мало ни кад иде кап по кап. Треба да се "уређимо", не само у металургији него сви, јер нам је радна дисциплина доста опала. Једно време људи из служби одржавања су "научили" - мрско им или тешко да раде, па хајде нек дође "треће лице" да то заврши. Ми металурзи немамо "треће лице", те морамо сами да обавимо посао. И то не само на својим, већ и на другим рад-

ним местима. Свако своје радно време треба колико год може поштеније да искористи. Најважнија је самодисциплина и завести ред, а тешко је само док "точак" крене, после иде лакше.

- Треба се узбуљити и издржати до "доласка" нове топионице. Имамо солидну плату у односу на друге, мада паре никад није доста. Ми старији радници зnamо како се некада радило, али је временом дошло до јавашлука – ако си скинуо неки вентил, кажу: "Баци га, Топионица има паре да купи нови". Нисмо се домаћински понашали, а све нас то индиректно скрукошта у ово време и са овом технологијом. Тако су кранске стазе током претходног ремонта лоше урађене и сада нам кранови "беже", па закачимо неки канал, ломимо шипке, а то све опет иде на терет Топионице.

- Има много радника који не знају шта им је дужност и које решење носе. Треба и да се зна "ко коси, а ко воду носи". Велика је срамота и да на неком одељењу има три радника, а четири шефа?! Службе одржавања треба спојити у једну. Одлазе паре на другу страну, а никако да повећамо производњу и побољшамо искоришћење, јер што је оно лошије, тона бакра нас скупље кошта. Много људи из Топионице је отишло по социјалном програму, али производња иде. Сигурно да може и боље, важно је само да агрегати не стоје.

Одвојити рад од нерада

Станојил Тасић, руководилац конвертора:

- Потребна је нова систематизација послова која ће да „ослика“ право стање у погону. Њоме би се избегла садашња ситуација да постоји пет решења, а ради један човек. Није довољно само доћи на посао и мислити да сте тиме зарадили плату, а чак 90 одсто њих сматра и да треба да им се плати накнадно. Највећи проблем је служба одржавања која треба да буде јединствена за Топионицу, а не као сада – бравар у припреми, бравар на конверторима. Онда би тај човек дошао на свако одељење, а не да једни падају од посла, а други да леже. Крајње је време да се неки људи из службе одржавања узбуље и престану да се понашају као да су гости, односно "трећа лица", која су овде

дошла као извођачи радова. Треба да схвате да је ово њихова кућа као и наша и да једемо исти хлеб. Такође је потребно да се они што мање упошљавају, а да више после обављамо сами. Људи се овде међусобно помажу, а опет помажемо и служби одржавања. Питам се где су они ако их толико има на папиру, и зато је потребна систематизација по радним местима.

- Треба одвојити рад од нерада, платити ономе ко више ради и мотивисати га на још већи труд, домаћински се понашати према опреми, струји, води. Не може нико да не обраћа пажњу што чесма цури, а сви то индиректно плаћамо. Или укључене грејалице тамо где за то нема потребе. Треба да се обезбеди довољна количина концентрата, како бисмо могли несметано да радијмо. Уштедели бисмо новац за одржавање агрегата, пећи и конвертора, јер не бисмо трошили нафту и мазут за додревање, а могли бисмо много више хладног материјала да претопимо. У њему има пет, шест, па и 10% бакра, који враћамо у процес и добијамо аноде, што је још већа добит за фирму.

На рафинацији нема јавашлука

Зоран Спасојевић, ПК радник на рафинерским пословима:

- Од нас производња није зависила нити је било застоја, јер колико се обезбеди репроматеријала, све прерадимо и са минималним бројем извршилаца. Недостаје нам радна снага да бисмо боље пословали, јер ради трећина од некадашње. Раније је било по 25 људи у смени, а сада по седам, осам или девет. И опет се завршава исти посао, мада не радимо пуним капацитетом са обе пламене пећи. Људи касне са коришћењем годишњих одмора, пошто не могу да се уклопе у рад смена. Неопходно је да се млади "убаце" у систем, јер садашњи запослени ће за две-три године отићи у пензију, а млади не могу одједном да стекну потребна знања за овај посао. Од проблема истакао бих још и стару опрему која је требало благовремено да се мења и ремонтује, а не да се оставља да ради до краја, па се после хватамо за главу. Ипак,

помажемо се, завршавамо посао без обзира на мањак људи. У производним погонима и Топионици нема јавашлука.

Више паре, мање дима

Миха Јанковић, крановођа на пламеној рафинацији:

- Када нема ливења идемо на остало одељења да чистимо, а када се лије и немамо довољно људи, нама нико не прискаче у помоћ. Нас деветорица никада нисмо одбили нити оставили недовршен посао зато што нас је мало. Дешава се да један човек "покрива" три радна места – на пећи прави бакар, па сије и "трља", а када се напуни резервоар вади бакар. Када је било 25 људи у смени, по двојица су била на сваком од ових радних места, и плус двојица као резерве. Било је пуно послана када сам почeo да радим 1988, али нико се није бунио, а била је и добра плата. А, не као сада, долази са капије и пита има ли шта. Људи су напети, не смеш никоме ништа да кажеш, све због беспарице. Ипак, код нас нема јавашлука, нити се пије. Морамо да будемо спремни и одморни за посао, јер не дај боже да 12 тона падне на човека или да упадне у лонац, у пећ. Овде се ради са ватром, одговарамо за човека као и возач на улици.

- За старелог је све ово и пуца. Када тражимо нешто, на пример, точкове, кажу: "Нема, терај тако док не цркне". Топионица "једе" гвожђе, а камоли неће човека. Без обзира на услове, морамо да радимо – да ли је дим, дува кошава, промаја (која нас чак спашава од дима) или ненормална бука када се компресори упаде. Топионица је међу прљавијим погонима – гасови, испарења, високе температуре – лети и до 50 степени Целзијусових. За услове у којима радимо плата треба да буде већа - да смо на западу, ово би био најплаћенији посао. Али, пошто немамо где, овде остављамо здравље. Док не "чури" одак, нема ништа. Јер, да није РТБ-а Бор би пропао. Када престане да дими, можемо само да узмемо прње и идемо. Овде има руде и за 100 година, само треба да се дотерају камиони и багери да се она открива. Када дође нова топионица, надамо се да ће бити више паре и мање дима. Треба млади да се запосле, да не лудују већ да раде и формирају породице.

Ј. Станојевић

Овогодишњи производни рапорт металурга

Недостају увозни концентрати

Уместо планиране 195.654, прерађено око 170.000 тона сувог концентрата бакра. – До 20. децембра продуковано 32.208 тона анода. – Кампањски рад повећава потрошњу нормативног материјала и негативно утиче на производну цену „црвеног метала“. – Веће искоришћење сумпор-диоксида за десетак одсто. – Створени добри предуслови за рад Сумпорне и боље еколошке прилике у граду

Славиша Стефановић

Скупи енергенти угрожавају производну цену бакра

ТИР. – Топионичари су ове године укупно прерадили око 170.000 тона сувог концентрата, од чега 30.359 тona увозног, са 24 одсто просечног садржаја бакра. Како нам је казао Славиша Стефановић, управник Топионице, кренуло се са планираном прерадом 195.654 тоне концентрата, од тога 25.000 тона увозног, и ту је план премашен за 5.300 тона, али са мањим садржајем „црвеног метала“. Тако је збирни подбачај у преради

ове сировине достигао 25.654 тоне. И у преради домаћих сировина забележен је мањак како у количини, тако и у квалитету. До 20. децембра произведено је 32.208 тона анода (24.238 из свежих сировина, 4.885 из ретура, 1.872 из шљаке, 1.024 из отпадног бакра, 41 из цементног муља РББ-а, 48 из старе опреме и 100 из тзв. хладних материјала).

-До августа смо имали доволно концентрата за оптималан рад линије

један. Тог месеца смо прерадили последње количине ове сировине из увоза. Због њиховог недостатка, али и смањење производње домаћих концентрата, од септембра радимо кампањски. То, практично, значи да Топионица ради десет до 15 дана, а наредних шест-седам стоји. Водили смо рачуна да застоји не буду дужи, како се Електролиза не би „испразнила“, а истовремено и да обезбедимо доволно гаса за Фабрику сумпорне киселине која је стартовала у септембру. Најновија кампања почела је 25. децембра и трајаће десетак дана. Ситуацију додатно отежавају ниске температуре ових дана, па је боље да Топионица ради – наглашава Стефановић.

Кампањски рад овог металуршког погона, по оцени нашег саговорника, драстично повећава планирану потрошњу нормативног материјала, што негативно утиче на производну цену бакра. Деветомесечни обрачун је показао да су топионичари успели даје са 1.500 долара по тони производа „спусте“ на 1.150, а циљ је да она не пређе 800 долара. Међутим, и да има доволно концентрата, Стефановић сумња да би је постигли, јер су енергенти изузетно скучи. Примера ради, планирана потрошња увозног плинског угља, са 0,15 тоне по тони сувог концентрата, „порасла“ је на 0,17-0,18, а због кампањског рада и на 0,20. Слична ситуација је и са осталим нормативима

(електричне енергије за 15 до 20 одсто, мазута, дрва, индустријске воде).

Оно што је још обележило ову годину у Топионици, сматра Стефановић, јесу два крупна захвата – први, финансиран из тзв. еколошких донација ради смањења аерозајености, а други је генерални ремонт. Осим стабилног рада и повећане сигурности опреме и агрегата, видљиви су и помаци набоље у заштити животне средине. Измерени параметри на гасним токовима од Топионице до Фабрике сумпорне киселине показују да је дошло до значајног побољшања квалитета гаса.

-Очекивани ефекти уложених паре су видљиви, најпре у већем искоришћењу сумпор-диоксида за десетак процената. Дневна искоришћења гаса у појединачним моментима премашују 65 одсто, док су у претходном периоду једва дистизала 45. Замена плашта на филтерима и интервенције на гасоводима омогућиле су преношење преко 60% квалитетног гаса из Топионице у Сумпорну, и то без подисавања и разблаживања. Мерач његовог квалитета бележи концентрацију изнад осам одсто, што доказује задихтованост система. Све ово говори да су створени добри предуслови да се максимализа количина сумпор-диоксида „преводи“ у киселину, а истовремено су бољи и еколошки услови у граду – закључује управник Топионице.

Ј. Станојевић

Побољшан квалитет катода

Продуковано око 27.500 тона „црвеног метала“, од чега 96 одсто „А“ квалитета. – У свим радним јединицама обављени захвати који су повећали степен поузданости опреме. – Технолошка и радна дисциплина 299 запослених на задовољавајућем нивоу

ТИР. – У овогодишњем производном рапорту Електролизе уписано је око 27.500 тона катодног бакра, што је биланс сличан лањском. Од укупне

у другој половини године, будући да је прва три месеца карактерисао нешто нижи проценат најбољег бакра. Приметан је, такође, и тренд

посто више него у првом шестомесечју. И потрошња осталог нормативног материјала се кретала у планираним границама.

-Посебна пажња посвећена је одржавању опреме, уређаја и агрегата, те је у свим радним јединицама урађен низ захвата који су повећали степен њихове поузданости. После дужег времена ове године обављен је генерални ремонт регенерације – јединице за производњу плавог камена, који је већ показао пуне ефekte. Технолошка искоришћења су повећана за 10 одсто (са 70 на 80), као и тзв. производност погона (од 2,5 на 3,5 тоне производа, у просеку, дневно), и тако доведени на пројектоване. Сви радови су завршени сопственим снагама захваљујући машинској и електрослужби одржавања Електролизе. Ангажовање „трених лица“ је сведено на минимум, и то само за уско специјализоване послове за које наши људи нису обучени. Стога је потрошено знатно мање паре од планираних издатака – истиче Стаменковић.

Радна и технолошка дисциплина су задовољавајуће. У Електролизи има 299 запослених, што је, по оцени

И у Електролизи неопходно осавремењавање опреме

За конкурентнији производ

Друштво за сертификацију и надзор система квалитета (YUQS) из Београда издало је Електролизи потврду о усаглашености система управљања квалитетом са стандардом СРПС 9001:2008 за производњу катодног бакра, бакар-сулфата, племенитих метала и селена. Како нам је објаснио Славиша Буђелан, представник руkovodstva Електролизе за квалитет, крајем новембра истицао је рок да стандарде које су дотад примењивали (ЈУС ИСО 9001:2001) „преведу“ на овај нови. То, практично, значи да је Електролиза обновила систем квалитета за две радне јединице – производњу катодног бакра и бакар-сулфата, и први пут добила сертификат за РЈ производња племенитих метала и селена. Уз „превођење“ постојеће, рађена је и нова документација за Златару, тако да Електролиза сада има 105 радних упутстава и 15 процедура.

Следила је оцењивачка посета 26. и 27. новембра током које нису пронађене неусаглашености, па смо добили похвале за, како су рекли, школски одрађен систем квалитета који се примењује у Електролизи. Осим три наше радне јединице, ресертификоване су и пратеће службе ТИР-а – комерцијална, набавна, продајна, план и анализа, кадровска и правна. Систем квалитета је веома важан за наступ на тржишту јер он значи „држење“ производње у планираним границама, самим тим и њених трошкова, тако да добијемо конкурентан производ – наглашава Буђелан.

продукције „црвеног метала“, близу 96 одсто је „А“ квалитета. Како нам је рекао Љубиша Стаменковић, управник Електролизе, узлазна лијнија квалитета катоде забележена је

повећања искоришћења електричне енергије као главног норматива у производњи катода. Година је окончана са 95,5 процената искоришћења струје, што је за два до три

нашег саговорника, доволно за овогодишњу производњу. Међутим, летос је продукција била већа од садашње, па се осетио недостатак радне снаге у производном делу погона, и то тамо где је најкритичније – у електролитичкој рафинацији и златари.

-Свима нам је поглед упрт у почетак изградње нове топионице наредне године, јер је то перспектива за РТБ и цео град. Нова топионица и фабрика сумпорне киселине треба да буду само почетак осавремењавања опреме, па жељно очекујемо да, поред паралелних инвестиција у рударство, крене и модернизација Електролизе и других делова Басена у ланцу производње бакра и племенитих метала. То је неопходан услов да би се „испратио“ рад нове топионице, или и да цео систем, као компанија РТБ Бор, са производима које пласира на инострану пијацу, равноправно уђе у тржишну утакмицу – поручује Стаменковић.

Ј. Станојевић

Генерални ремонт топионичких агрегата и система за транспорт гасова завршен на време

Већа сигурност у раду

Застој трајао од 25. септембра до 12. октобра. – Преко 80 одсто захвата обављено сопственим снагама, а “трета лица” ангажована само за специјалне послове. - Током овогодишњег ремонта обављен и део активности из тзв. еколошких донација. – С. Стефановић: Нисмо “пробили” планирани фонд средстава за ове намене

За нови озид утрошено 400 тона ватросталне опеке

ТОПИОНИЦА. – Генерални ремонт топионичких агрегата и система за транспорт гасова почeo је 25. септембра и завршен је у складу са динамичким планом за 17 дана, односно 12. октобра. Реактор је стартовао наредног дана, што је и означило поновно покретање производње у овом металуршком погону. Овогодишњи

400 тона овог материјала, као и 100 килограма експлозива за минирање и чишћење наслага. Комплетно рушење и подизање новог озida обављено је за десет дана. Овог пута нисмо планирали веће интервенције на котлу, јер је у претходном ремонту замењено преко 60 одсто цеви овог агрегата. Динамички план је мо-

у практици показало изузетно корисним, морали су, због специјалних послова и опреме, да ангажују “трета лица” – АТБ ФОД, МИН Ниш, “Рефраинжењинг” из Краљева. Ово

рад свих агрегата. Ово се посебно односи на ефекат тзв. еколошких улагања. Замењене су критичне позиције на гасоводу, плашт филтера, тако

Корист и од прашине

стога што је реч о специјалним пословима које реално нису могли сами да обаве због недостатка механизације (кранови, дизалице) и радника са атестима, као што су вариоци за судове под притиском. Јер, котао по-

да је систем задихтован и већ имамо прве ефекте. Овогодишњи ремонт је и један од најефтинијих до сада. Премда још увек није изведена коначна рачуница, судећи на основу

Задихтовани гасовод већ даје прве ефекте

сле сваке интервенције подлеже инспекцијском прегледу и накнадном добијању дозволе за рад.

- Ремонтом је било захваћено

“крупнијих” ставки, стимулација и начина организације, нисмо “пробили” планирани фонд средстава издво-

Уз несносну буку бушилица

Четвртог дана од почетка ремонта пламена пећ се још хладила, па нам је топлота (не)пријатно грејала табане. Док смо улазили у “срце” овог погона, били смо принуђени да буквално разгријемо завесу од прашине. Душана Георгијева, топионичара са 32 године радног стажа, иза кога су остали ремонти којима број не памти, срели смо како буши и чисти материјал после минирања. Вели да су, због мањка људства, дошли на испомоћ колегама са пламене пећи. – Стари озид је срушен и већ се зида ново бренерско чело и бочни зидови. Велика је врућина, бука од бушилица несносна, тешко је, али мора да се издржи јер посао је такав.

Иначе, овде су радиле три групе – 20 припадника Службе ватросталног одржавања Топионице су углавном копали и минирали наслаге, Краљевчани зидали, а ФОД-овци монтирали систем за шаржирање.

Очишћен 100-метарски див

У склопу редовних ремонтних активности очишћена је и стопа старог зиданог димњака који служи за отпрему пламенопећних гасова. У подножју 100-метарског дива затекли смо Дичу Стојановског и Ивана Николића како из утробе димњака извлаче колица пуна прашине. Невероватан контраст нестварно белих одела (попут астронаутских скафантера) и црнила њихових лица која ни маске нису успеле да сачувају од

гарежи. Када су они, са још петорицом колега из Топионице, завршили своја задужења, дошло је екипа специјално обучених радника са сертификатом за одржавање и санацију димњака који су прегледали инсталације.

ремонт, како нам је рекао Славиша Стефановић, управник Топионице, одвијао се у два дела: први је обухватио класичан генерални ремонт плавене пећи, реактора, кранске стазе на конверторском одељењу, дела котла, гасовода и припрему, а други активности из тзв. еколошких донација. Реч је о радовима на електростатичким реакторским и конверторским филтеру, делу магистралног гасовода до куле и самој кули, који су требали да се окончају до 10. октобра. Међутим, због неочекивано већег обима послова, дошло је до мањег кашњења, па је пламенопећни филтер завршен 20. октобра, а конверторски 25. октобра.

- Главна активност генералног ремонта била је на пламеној пећи, где су замењене две трећине ватросталне опеке, односно утрошено близу

рао да се испоштује у потпуности и због рада Електролизе. Нисмо смешили, а ни дозволили да дође до њеног потпуног застоја. Прве аноде после ремонта стигле су у Електролизу 13. октобра, што јој је омогућило, додуше са минималним капацитетом, наставак рада – наглашава Стефановић.

Наш саговорник додаје да је ремонт први пут изведен максималним упошљавањем, чак преко 80 одсто, сопствених снага, пре свега, целокупног људства из служби одржавања и металуршког дела Топионице, осталих погона ТИР-а, па и РТБ-а. Помагали су им бравари и вариоци из Електролизе, Фабрике сумпорне киселине и Ливнице бакра и бакарних легура, као и из РББ-а. Колико год да су се добро организовали и масовније позвали у помоћ раднике из осталих басенских предузећа, што се

стотинак позиција, и након старта и уходавања Топионице нисмо имали веће застоје и проблеме, што значи да се повећао степен сигуристи и обезбедио стабилан и квалитетнији

јених за ремонт, јер су многе активности преузеле службе одржавања ТИР-а и других предузећа РТБ-а – закључује управник Топионице.

Ј. Станојевић

Разговор са Миланом Антонијевићем, новим деканом Техничког факултета у Бору

Наука враћа и треба јој дати

“Ако желимо у Европску Унију, Србија мора да издвоји већа средства у ове сврхе” – каже први човек Техничког факултета и додаје: “Тржиште постаје мера и за студенте, и за професоре, и за пројекте. Нема много паре и финансијери бирају оне за које сматрају да ће им донети добре резултате. А, када се новац већ уложи - очекује се оно што је и написано”

ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ. – Професор доктор **Милан Антонијевић** је нови декан Техничког факултета у Бору. На ово место дошао је по истеку мандата проф. др **Десимира Марковићу**, а на основу одлуке Савета ове установе (од 24. септембра). Са проф. Антонијевићем ступили су на дужност и нови продекани - за наставу: доцент др **Снежана Милић**, за научноистраживачки рад: проф. др **Драгана Живковић** и за финансије: проф. др **Милан Трумић**. Нови декан најпре подсећа да је током мандата његовог претходника Факултет добио акредитацију за 11 студијских програма (сем за докторске на рударству) и да сав тај посао не би био узлудан, мора се поштовати све што је написано у стандардима “Болоње”. Темељно ће се припремати и акредитација лабораторија, увођење система квалитета, а посебно настојати да се из других прихода и међународне сарадње (FP7 и TEMPUS програми) обезбеде средства за нормалан рад.

Професора Антонијевића ишишали смо како види сарадњу са привредом?

-Мало је предузећа у Србији која данас добро раде, стварају велики доходак и могу да примају стручни ка-

дар. Али, млади морају да се школују и ми се надамо да ће се на путу Србије ка Европској Унији стање поправити. РТБ је наш традиционални партнери и свесни смо да је данас све на тржишним принципима. Свакоме је стало да прими “квалитетног” човека, па студентима стално говоримо да морају бити елоквентни, способни на више планова, а не само у ужој струци. Што се тиче наших стручњака који су радили пројекте за РТБ, ако су их добро радили биће поново ангажовани, ако нису... Дакле, тржиште постаје мера и за студенте, и за професоре, и за пројекте и то морамо прихватити. Финансијери бирају оне за које сматрају да ће им донети добре резултате. Јер, паре нема много и кад се дају очекује се оно што је и написано.

На рударству и металургији већ дуго је мало студената. Да ли очекујеш промене?

-Ако погледате сајтове универзитета од Канаде до Европе, уочићете исту ствар: малу заинтересованост за те дисциплине. На рударству и имамо нешто студената, за разлику од металургије, али ништа боље није ни у свету. Јер, то су веома тешка зани-

мања, а тешко се и завршавају. Ту има пуно математике, физике, хемије и кад се млади људи нађу пред нечим што је тешко и још неизвесно у погледу посла, а с друге стране је лакше и такође неизвесно у погледу посла, они бирају лакше, односно занимљивије. Ми сада имамо две струке које су им занимљивије: менаџмент и еколођију. Али, неговаћемо и те наше основне.

Објавили сиће 44 рада у међународним часописима, ишишеше рецензије за 20-ак њих, преко 150 јула сиће цитирани, 2003. сиће организовали симпозијум о сензорима у Паризу. Јула биши сиће издавали из свој научног рада?

-Радујем се сваком раду објављеном на SCI-листи, као и цитатима резултата до којих сам дошао са сарадницима. Јер, бити на Факултету, а немати научни рад, мало баца сенку на ваше образовне компетенције. Објављивао сам више радова у више области, али се доста тога “врти” око минерала сулфида. Почеко сам (1981.) са пиритом, халкопиритом, али пошто су то велики хемијски процеси развијао сам их са сарадницима. То ме је одвело и ка неким другим мине-

Милан Антонијевић

ралима који се понашају као сулфиди, па и у екологију, пошто је њихово растварање понекад спонтано и ако се не искористе за производњу бакра, могу бити штетни по околину. Сулфиди минерали имају и особину да мењају потенцијал струје због чега се могу користити и као сензори, па сам се бавио и њиховом електрохемијом, а изучавао сам и корозију метала.

Проф. Антонијевић наглашава чињеницу да Србија, ако жели у Европу, мора да издвоји више новца за науку. Европа данас у те сврхе улаже три одсто националног дохотка, а ми 0,3. То је десет пута мање! За четири-пет година то треба повећати барем на проценат, иначе нема резултата. Људи, можда, нису ни свесни, сматра професор, колико Универзитет, са оним што “производи”, може да утиче на привредни раст.

Љ. Алексић

Признање борском проналазачу на „ТЕСЛА ФЕСТУ 09“ у Новом Саду

„Тесла“ из Трнавца

Жири међународног фестивала иновација, знања и стваралаштва - у конкуренцији 400 излагача - доделио Слободану Стојановићу, доскорашњем раднику Института, бронзану медаљу за два патента и пет патентних предлога израженог еколошког и економског потенцијала

слао поштом, а тако је стигло и признање.

Међу 400 излагача међународни жири је наградио Стојановића бронзаном медаљом за два патента и пет патентних предлога. Један од њих (недавно објављен у Патентном гласнику IV/2009), односи се на неутрализацију отпадних вода електролизе бакра. Те воде садрже знатне количине овог метала који се испуштањем у водотокове бесповратно губи, а простом неутрализацијом помоћу растворова насталих лужењем пепела из топлана и термоелектрана - који је, такође, еколошки проблем и баца се - могли би се поступно добијати, најпре сирови гипс, плави камен за заштиту биља и бистра вода (рН вредности 6,5 до 7) која може директно у водотокове.

-Овај патент се још никде не примењује – каже Стојановић. - У Рударско-топлоничарском басену овакви раствори сада се користе за добијање бакра поступком цементације, при чему се троши гвожђе и добија цементни бакар (помешан са гвожђем). Он мора да се претапа, док су воде из тог процеса и даље киселе (и са доста гвожђа), тако да су и даље загађивачи. Мојим поступком избегавала би се цементација и добијајо плави камен“.

Други, ранији, Стојановићев патент, био је на корак до примене коју је осујетио распад Југославије. Реч је о производњи високочистог бакар-оксилхлорида (такође се користи у заштити биља) из засићених растворова насталих током производње штампаних кола у електронским индустријама, који се испуштају и загађују реке. Решење је смислио једног викенда оруђи њиву у родном Трнавцу код Зајечара. Трактор је превртао бразде, а он идеје по глави и - решење је синуло! Једва је дочекао понедељак да отрчи у лабораторију и увери се да тако може. Патент је доказао и 1988. продао, за два милиона ондашњих динара, Електронској индустрији ради заштите Нишаве, али су невоље које су убрзо захватиле земљу осујтиле његову примену, па и праву наплату. После онога што је узела Ауторска агенција, држава и девалвација, Слободану је, како нам рече, остало само за два бокса „бест“ цигарета. За овај патент тада се заинтересовао и загребачки РИЗ, али је распад Југославије онемогућио и тај посао.

На „ТЕСЛА ФЕСТУ 09“ Слободан је представио и пет патентних предлога. (Поучен лошим искуствима, о њима за новине прича веома опрезно.) Први је поступак

(таложење на +80°C) за смањење настајања (и до 80%) угљен-диоксида и запрашености из топлана и термоелектрана које сагоревају угља. Други предлог је реактор назван „сунце“, малих габарита и високе енергетске моћи, који може да користи земни, односно био-газ и воду и производи много топлотне енергије која се претвара у електричну, а пару користи за грејање зграда, сеоских домаћинстава и пластеника. Трећи се односи на коришћење вишке топлоте из топионице бакра за лакшу прераду, односно повећање кртости старе фајалитне шљаке (са 0,12 до 0,2 одсто бакра) какве у свету има на стотине милиона тона. Поменимо и случајно откривену сонду за одређивање влаге у ваздуху и прогнозу времена која се по Стојановићу - ретко слагала са ТВ-прогнозом и сељацима поуздано може да каже „kad da косе, a kad сено да носе“. Пети предлог је потапајућа хидроцентрала за мале и средње реке. За њу није потребна брана, него би реметила живот у рекама, него би га и обогаћивала кисеоникаом, пошто је опремљена системом за увођење атмосферског ваздуха. То је, каже, централа “невероватних” карактеристика, али за даље пробе Стојановићу треба више паре.

Љ. Алексић

Две деценије Северка Саздановић управља лифтом који спушта рударе у Јаму

Опасна рутина

РББ.- Да може поново да бира свој животни позив, Северка Саздановић, руковац извозном машином (лифта) на Извозном окну Јаме, двоумила би се између плаћеног војника и рудара. У војску је ишла намерно, а међу рударе доспела сасвим случајно и остала, ево, пуне 23 године.

У командној соби, за пултом који, како каже, личи на препотопски компјутер, она прати дубинометре и тако управља извозном машином. Спушта рударе у Јаму и враћа их. Зна када треба да успори кретање лифта, када да га заустави. Лифтом се допремају и резервни делови, превози руда, али, природно, највећу одговорност осећа када „вози“ рударе. – **Ја их не видим, али знам колико их је у лифту и на ком метру треба да их оставим. Иако људи кажу да када дugo радиши посао, он постане рутина, ја се трудим да сваки пут, када колеге спуштам у Јаму, радим то као да ми је први пут.**

РББ. – Код ње на примарном дробљењу морају да дођу сви дампери да истоваре руду. Она диктира темпо кипања у дробилици. – **Ја му овде дођем к'о саобраћајац, јер поред командног пулта преко којег пратим целокупну технолошку шему и стање дробилице, бункера за руду, додавача и транспортера, имам и два семафора који ми помажу у комуникацији са возачима дампера** – каже нам кроз осмех Верица Тодоровски, пултиста на примарном дробљењу кривељског копа.

Стиже дампер, Верица прекида причу и жури да искипа руду у дробилицу. Притиска „зелени“ тастер и кроз прозор гледа како корпа тешкаша почине да се нагиње, а руда сипа у машину за дроб-

Реч је о људским животима и ту нема шале. Слушам своју савест и интуицију – прича нам Северка.

Било је, каже, и случајева да се лифт поквари, али, на срећу, тада није у њему било рудара. Дешавало се, међутим, да мора сама да одлучи, кад је стање ванредно, и да људе раније извуче из Јаме.

- Никада нећу заборавити ситуацију од пре две-три године. Спремало се невреме, био је викенд, пола сата до краја смене. Позвала сам доле да видим да ли су колеге завршиле посао и, пошто су били готови, одлучила сам да их, на сопствену одговорност, пре истека радног времена „избацим“ напоље. Нисам им рекла ништа о невремену које се спрема, зашто да преносим своју нервозу на њих – сећа се Северка и са осмехом прича да ју је одмах позвао тадашњи пословођа да му објасни своју одлуку. – У тренутку док сам покушавала да га уверим како сам то учинила због лошег времена, а

не из неког хира, почeo је да пада град величине кокошјег јајета и нестала је струја. Пословођа је остао без текста.

Северки је још пет година остало до пензије. Са истим ентузијазмом она и дан-данас одлази на посао за који каже да јој пружа потребну количину адреналина. Таман толико да и после 20 година, сваки радни дан доживљава као нову авантuru.

Г. Тончев Василић

Један од најодговорнијих послова у руднику „Велики Кривељ“ обавља жена

Верка што руду мерка

Већ тринаест година Верица Тодоровски, пултиста на примарном дробљењу кривељског копа, и даљу и ноћу помно прати каква руда се кипује у дробилици. – **Посао је, каже, одговоран, тежак и захтева пуну концентрацију и „оштро око“**

љење. Ствара се велики облак прашине, па је пита-мо како уопште може да види да ли је материјал који се сипа у реду или се провукао неки метални предмет. – **„Заглаве“ су ми ноћна мора, али их на срећу, а мало и због мог искуства, овде нема много – скромно ће Верица. У међувремену је дала сигнал дамперисти да заустави кипање руде, док дробилица не „прогута“ сав материјал. Преко командног пулта упоредо прати све параметре: амперају мотора и транспортера, температуру дробилице и ту види кад нешто крене наопако. Реагује у тренутку. – **Мој главни задатак је да сваки камион искипујем како ваља. Сваки превид је скуп, дробилица може озбиљно да се оштети. Зато сам, чини ми се, најбуднија ноћу, кад радим у трећој смени. Тешко је по мрклом мраку.****

Баш уочи Нове 2010. године Верицу је сачекла пријатно изненађење. Ако се на нешто током тринаест година рада и пожалила ова тиха жена,

био је то начин на који је тројменски рад у њеном погону био организован. Смене је мењала на сваких шест дана, уместо на два, како је уобичајено. Однедавно, смене мења на два дана и каже да јој то више одговара. – **Мало сам времена проводила са породицом. Шест ноћи нисам кући, а наредних шест, кад сам у другој смени, стигнем после ноћи. Љубав је у мом дому већ почела да се води као нестала –** шали се Верица и додаје у истом тону да је то главни разлог што до сада није добила друго дете. – **Сада ћу имати више времена да се посветим мужу и сину** - каже нам и опет прилази командном пулту, јер стиже други дампер и нова туре руде која треба да се истовари.

На крају разговора нисмо одолели да Верици у Новој години не пожелimo да још једном постане мајка и, наравно, да њену смену заobiђу „заглаве“. Заслужила је.

Г. Тончев Василић

Вексин Николић, пензионисани рудар са горњанске висије

Још сања јамске вагоне

У потрази за зарадом Веса је 1978. сишао са планине, ухватио се „хлеба са седам кора“ у борској јами и четврт века бринуо о скиповима на Извозном окну

ГОРЊАНЕ. – Вексин -Веса Николић, пензионисани шахт-мајстор са Извозног окна борске јаме - како најкраће себе представља - реалтивно млад (60 лета) вратио се из тмина борске јаме на сунчане ливаде наспрам пркосног Стола. Двадесет четири календарске године са бенефицијом, и неколико (почетних) година у угоститељству, одвеле су га у пензију и завичај. Али, кроз живот га је, рече, више пратила несрећа него срећа, нарочито у браковима. Лоше је прошао у три. Изградио је три куће, а данас живи сам, у најновијој, недалеко од брата Драгомира. Једино му ћерка Сања, из другог брака, која ради у Аустрији, обавезно дође кад стigne из Беча. А и комшије су ту.

„**Још сањам јамске вагоне**“ – прича нам Веса је сенас пред прве снегове, на дрвљенику у дворишту, а под будним оком његовог пса Џонија. И док је из казана у шупи кретала прва нит комовице, Веса се присећа 26. маја 1978. када је почeo да ради на истражним ходницима у Јами. Вредног, задржали су га после пробног рада, а када је 1981. срушено Бајферт-окно, прешао је на Извозно да, заједно са браварима, одржава скипове за извлачење руде.

Бринуо је о теговима који држе ужад, чистио водосабирнике од просуте руде... Било је лепих дана, али стресови се више памте.

- Опасан је то и прљав посао – каже Веса. – **Једном умalo да страдам кад сам експлозивом хтео „на брзину“ да разбијем комад руде у већ пуном бункеру. Пошто са колегом нисмо јавили да то радимо, из мрака нас је изненадио јамски воз и стигао сам само да се бацим иза бетонског стуба. Како је штапин већ био упаљен, гледао сам смрти у очи. Али, вагон је преврнуо баш тај минирани комад, штапин је испао из експлозива и опалио „на празно“. Памти и незгоду када су у Извозном окну монтирали цевовод уз помоћ сајле и скипа, а радио-станица отказала: - **Ја, Миле Гушљешчевић и Пиле бравар стојимо на платформи и све гледамо у ону џалу. Она се толико напрегла да ће ил' да пукне ил' да ишчупа цео цевовод, а онај горе нас не чује! „Сије“ лифт, али и њему се, за баксуз, угаси веза. Павле из Злота дошао из командне собе на окно и више: „Не дијај ништа док са Јаме не донесемо нове станице“... Ето: кад имаш дане, имаш и среће.****

Веса Николић

Још кад је пошао у војску седамдесете - у почасни батаљон гарде – неписмени деда Тоза га је саветовао да се клони политици. Веса се држао тога све до 1991. кад су дошли странке, а онда се приклонио Вуку. То га је одмах, каже, коштало ВК „унапређења“ и политика га отад не занима. Рачунао је да ће демократија донети више и брже, а приватизација бити боља по раднике. Волео би да за старе дане обезбеди неку собицу у Бору, да може до лекара, јер је његова кућица у Брезонику сва напрслла од минирања у Јами. У Горњану је лепо, али за младе, и ако се Веса поново спусти у град, његову причу причаје ветровима оскоруша на имању брата Драгомира коју је засадио њихов чукундеда Никола још 1850. године коју данас обијица не могу да обухвате.

Љ. Алексић

ВС Самосталних синдиката повело Боране у протест због хладних радијатора

Незадовољство у два чина

На платоу испред Дома културе два пута одржан протестни скуп са захтевом за смену општинске власти. - Д. Трујкић: Хоћемо нормално грејање, способне људе на челу Општине и јавних предузећа и редовне плате. – Почело прикупљање потписа за смену градске власти, а петиција ће се проследити ресорном министарству од кога се очекује да реши ситуацију у Бору и уведе привремене мере до расписивања ванредних избора.

БОР. – Незадовољни кашњењем грејне сезоне и радом јавних предузећа, Борани су, најпре 9. новембра, а потом и недељу дана касније, окупљени на градском платоу испред Дома културе, затражили смену општинске власти. Са скупа који је

мо у стану. Хоћемо нормално грејање, способне људе на челу Општине и јавних предузећа, редовне плате – поручио је Трујкић у „првој епизоди“ протesta коју је пратило око хиљаду и по суграђана међу којима је било басенских и радника запослених у јавним предузећима, пензионера и младих. По завршетку беседе, лидер ВССС повео је незадовољне Боране у протестну шетњу до зграде локалног парламента, где је на врата заљепио плакат са захтевом да општински функционери у року од недељу дана поднесу оставке.

Истог дана председник Општине Бранислав Ранкић рекао је новинарима да му не пада на памет да поднесе оставку и да о захтеву синдиката не жели да размишља јер, како је истакао, он долази од „необзидних и изманипулисаних људи“. Изражавајући чуђење што се синдикат у Бору бави грејањем и политиком он је још додао да не сматра себе кривим због хладних радијатора. „Три у оку“ су му, како је тада naveо, представници басенских синдиката који су Трујкићу дали подршку иако су свесни да тежини буџетске касе, а самим тим и ситуацији у граду, у великој мери кумује њихова компанија. – Да РТБ редовно и на време измирује своје обавезе према локалној самоуправи, ову општину би било лако водити – казао је.

Реплику је одмах упутио синдикат „Независност“ ТИР-а тако што је, између осталог, подсетио представнике општине на њихов долазак у ТИР где су тражили, и два пута доби-

ли, угаль за потребе градске Топлане. „Тиме су се представници градске власти директно уплати у пословну и производну политику ТИР-а, а индиректно и у технолошки процес. Тражимо да Топлана редовно и квалитетно греје, а да Општина контролише набавку енергената и њен рад, а

саопштењу синдиката „Независност“ ТИР-а.

Да ли због лепог времена, како је Драгиша Трујкић претпоставио, или због нечег другог, тек, поновно окупљање Борана око истог захтева недељу дана касније, није ни изблизу било масовно као први пут. Сценарије је и

Драгиша Трујкић

организовало Веће Савеза самосталних синдиката борске Општине, у оба наврата тражено је да актуелна власт и одборници у градској Скупштини у року од седам дана поднесу оставке због, како се чуло, неодговорности и јавашлука у јавном сектору.

Драгиша Трујкић, председник ВССС истакао је да је катастрофалан почетак грејне сезоне кап у чаши жучи из које Борани одавно пију. – Осим што смо се смрзували у становима три недеље због нечије небриге и неспособности, прети нам реалија опасност да ускоро останемо без воде и струје, тако да је из дана у дан овде све мање основних услова за живот. Дошли смо у ситуацију да се смрзева-

да РТБ угаль користи за производњу бакра јер је за то и купљен. Само уколико производи, РТБ ће моћи да измирује обавезе према Општини које су, иако за ову годину не прелазе 51 милион динара, до сада плаћене у износу од 76 милиона динара. Није, зато, у реду да се напори синдиката и менаџмента РТБ-а јавно дискредитују и политизују – наведено је у

17. новембра био исти, с тим што је тада почела и акција прикупљања потписа за смену градске власти. Својеврсна петиција ће, како је објаснио Трујкић, бити прослеђена ресорном министарству од кога се очекује да реши ситуацију у Бору и уведе привремене мере до расписивања ванредних избора.

Г. Тончев Василић

Пред Савезом Самосталних синдиката Србије доста посла

Изборна година

Све синдикалне организације, осим басенских, спровеле изборе до 30. новембра, а Веће Савеза самосталних синдиката борске општине учиниће то до 31. јануара наредне године. – Инситуција која обједињује све синдикалне организације на територији Борског округа убудуће ће се звати Савез Самосталних синдиката за територију општине Бор

БОР. – Баш на Дан достојанственог рада, 7. октобра, Веће Савеза самосталних синдиката борске општине одржало је седницу на којој је, између осталог, било речи о припреми и динамици спровођења избора у Савезу ССС, али и роковима и

тралној институцији која обједињује остале са територије Борског округа.

- Све синдикалне организације морале су да спроведу изборе до 30. новембра, а у Већу се морају завршити до 31. јануара следеће године. До тада треба уредити и акта која регулишу изборне активности, па нас и ту чека доста после. Све то морамо обавити у складу са изменама Статута Савеза ССС, јер ће се, по новом, Веће звати Савез Самосталних синдиката за територију општине Бор. Ова промена назива нас ослобађа и од координирања радом мајдан-пешчког, кладовског и неготинског већа, која су сада спојена у једно. Предстоји нам да припремимо правила, ускладимо све што треба са новим Статутом Савеза ССС, донесемо одлуке о промени назива и упишемо то у регистар – каже Драгиша Трујкић, председник Већа ССС општине Бор.

Говорећи о Дану достојанственог рада, који је у свету обележен под покровитељством Међународне кон-

федерације рада, на октобарској седници Већа се чуло да велики број прописа, нарочито нових, „спалиће“ синдикат у обављању његовог основног задатка – заштити права запослених.

- Очекује нас борба са нацртом Закона о броју запослених у локалној и државној администрацији. Предвиђена је велика отпуштања, па ћемо у ближој будућности све активности усмерити на тај проблем. Пред

нама је и успостављање социјалног дијалога на нивоу Општине Бор, оживљавање „фамозног“ Социјално-економског савета и заштита запослених у јавном сектору. Неизбежан је, наравно, и РТБ Бор, односно ситуација око трансформације компаније која за собом повлачи и гашење тамошњих синдикалних организација – закључио је Трујкић.

Г. Тончев Василић

Поклон "Викторија Грује"

Усјешина сарадња руководства и синдикаћа Рударско-штапионичарског басена Бор и "Викторија Грује" настапљена је и пре новогодишње празнице. Сваком зато сленом Басену Бор и "Заштићи" Бор "Викторија Груја" је поклонила џош шеснаест липара јестивог уља као чеснишћа за нову годину.

М. Милошевић

начину на који ће они бити обављени у свим борским синдикалним организацијама, па и у Већу ССС као цен-

Због неблаговремене набавке угља "Топлана" ушла неспремна у грејну сезону

Плаћају га се смрзавају

Само дан пре званичног почетка грејања Бранислав Ранкић и Драгослав Николић, путем медија, свако на свој начин, суграђанима пренели поруку да оно у Бору неће почети на време. – РТБ, зарад промрзлих суграђана, два пута окрњио сопствене залихе угља и доставио Топлани неопходну количину за старт пре него што је из "Колубаре" стигао сушени лигнит

БОР. – Да ли су у питању неодговорно управљање, јавашлук и неспособност одговорних у „Топлани“, како је на конференцији за новинаре говорио **Бранислав Ранкић**, председник борске општине, или презадуженост до те мере да ни енергенте не могу да обезбеде, како је тврдио **Драгослав Николић**, в.д. директора предузећа у то време, тек, само дан пре почетка грејне сезоне у Србији, Боранима је путем медија, чак и националних, пренета порука да ће грејање каснити. Суграђани су се тог дана већ били смрзли јер се спољна температура (не)очекивано стрмоглавила до нуле, па је ова „вест“ дочекана уз ћебад и ТА - пећи.

РТБ дао свој угљ

Покушавајући да објасни разлоге због којих угљ није на време обезбеђен, истичући техничку спремност Топлане, њен тадашњи директор изјавио је да се руднику „Колубара“ већ доста дuguје, али да су у току преговори о начину измирења обавеза. Додао

је да верује да ће држава притећи у помоћ јер грађани Бора нису заступили да немају грејање!?

Само пар (дугих) дана касније, 19. октобра, државни секретар **Душан Мракић**, изјавио је да је Министарство рударства и енергетике предузео све да помогне Бору, па је са колубарским басеном договорена испорука неопходне количине угља и постигнута сагласност о репограму дуга борске „Топлане“.

Али, угљ из „Колубаре“ није могао да стигне тог, а ни следећег дана, па су Борани већ били добро промрзли кад их је, неочекивано, огрејала вест да ће РТБ прискочити у помоћ. Комбинат бакра је, како се 20. октобра в.д.ген. директора Басена **Благоје Спасковски** договорио са Николићем, окрњио сопствене залихе угља и доставио „Топлани“ неопходну количину да грејање почне пре него што стигне сушени лигнит.

Грејање је „пуштено“ 22. октобра, школе су успоставиле уобичајени режим рада, али су гужве у Дому здравља остале да подсећају на ледену борску седницу због које су се и синдикати („Независност“ ТИР-а) и Удружење потрошача заложили за формулу „колико грејања, толико пар“ – Топлани. Недуго затим, на седници локалног парламента Драгослав Николић је разрешен дужности директора градске топлане, а уместо њега је именован **Милутин Симић**.

Хаваријско стање

Симић је, по именовању, на конференцији за новинаре пробао да објасни затечено стање у предузећу и колико-толико оправда лош старт грејне сезоне. – **Пошто нису на време урађене хладне и топле пробе, сада их радимо заједно, па због тога додатну невољу представљају честа пуштања**

вреловодне мреже. Ниједан уговор за набавку угља није био склоњен, тендери је прекасно расписан, па је сада, у јеку сезоне, веома тешко доћи до енергетика. Зато сам прогласио хаваријско стање у предузећу и оно ће потрајати све док се грејање у граду не стабилизује – казао је додајући да је први човек Басена Благоје Спасковски још једном показао добру вољу да помогне уступањем високо-калоричног угља не би ли се полазна температура у котловима по-большала.

Нажалост, ни месец дана од званичног почетка грејне сезоне у Србији, Борани нису успели да се огреју, па је то само један од разлога због којег је Веће Савеза самосталних синдиката борске општине позвало суграђане на протест са захтевом за смену општинских функционера.

Г. Тончев Василић

После грејања Боранима прети нова недаћа

Можда пресуше и славине?

Жиро-рачуун “Водовода” још увек блокиран због дела дуга за утрошену електричну енергију од 196 милиона динара. – Апел локалној самоуправи, али и српској јавности, да се спрече потенцијално катастрофалне последице по здравље 50.000 људи

БОР. – Још увек преговарамо са одговорним у Електропривреди Србије о могућностима деблокаде жиро-рачуна “Водовода” који је блокиран 30. септембра због дела дуга за утрошену електричну енергију од 196 милиона динара. Наша укупна дуговања ЕПС-у, створена у последњих десетак година, износе 283 милиона са каматом, од чега је 162 милиона основни дуг. Надлежна дистрибуција из Ниша послала нам је папир који представља ултиматум, јер инсистирају да плаћамо нашу месечну потрошњу (око осам милиона), плус два-три на име репограма дуга. У овом тренутку, са ценом воде која представља социјалну категорију и

један од узрочника оволових наших дуговања, као и са месечним приливом од 16 милиона динара, то не можемо да прихватимо.

Овако је Славиша Ранђеловић, в. д. директора ЈКП “Водовод”, 16. децембра, прокоментарисао захтев за корекцију цене пијаће воде (са 23 на 37 динара по кубику), који је тог дана подржало и Општинско веће Бора. Подсетимо, још на октобарској конференцији за новинаре Ранђеловић је стање у овом комуналном предузећу окарактерисао као алармантно и апеловао, пре свега, на локалну самоуправу да се укључи у решавање проблема. Тада је ново руководство “Водовода”, због озбиљности ситуације,

послато допис премијеру, ресорним министарствима и различitim државним институцијама, у коме је упозорило на потенцијално катастрофалне последице по здравље око 50.000 људи у борској општини до којих може доћи због немогућности “Водовода” да нормално функционише и послује.

- Нова цена делимично решава измирење обавеза ЕПС-у. Јуче смо Влади и ресорним министрима предложили да редовно плаћамо нашу месечну потрошњу, плус два милиона на име дела дуга из репограма. Уколико одборници СО Бор не прихвате нову цену, премда је то веома непопуларна мера, нећемо моћи да пот-

пишемо договор са ЕПС-ом о деблокади и бићемо потпуно парализани у раду. Нећемо моћи да обезбедимо хлор, јер се авансно плаћа. Сада га на залихама има за само десетак дана. Уколико то не учинимо, бићемо приморани да обуставимо испоруку здраве пијаће воде, што би било трагично за град. Немамо ни пар за интервенције на 250 километара дугој примарној мрежи, резервне делове, антифриз, уље, регистрациону возила. Без обзира на све, вода је за сада потпуно бактериолошки и хемијски исправна – казао је Ранђеловић.

Ј. Станојевић

Обновљен дворац Александра Карађорђевића у Брестовачкој Бањи

Израз пријатељства два народа

Реновирано здање свечано промовисано у Дом српско-румунског пријатељства. – У реализацији пројекта општина Бор учествовала је 18, а Европска агенција за реконструкцију и развој са 82 процента средстава. – Објекат ће се користити за одржавање културних и туристичких манифестација

БРЕСТОВАЧКА БАЊА. – Велика ми је част што сам данас овде да отворимо ово здање које је обновљено захваљујући донацији Европске Уније. Име које сте му дали – Дом српско-румунског пријатељства, показује да смо постали још ближи. Краљевске куће Румуније и Србије су то доказале у време када је Александар Карађорђевић оженио румунску принцезу Марију. Ево примера да смо вековима били заједно и да ће тако увек бити. Откад сам ја амбасадор, председници наших земаља срели су се 11 пута. Имамо сјајну сарадњу на политичком и културном, мада би више требало да сарађујемо и на економском плану.

-Реч је о заједничком пројекту у оквиру програма прекогранице сарадње са Румунијом, односно градом Турн Северином. Обнова двораца почела је августа 2007. године после потписивања уговора између општине Бор, Министарства финансија и Европске агенције за реконструкцију и развој. Наша општина је учествовала са 18, а Агенција са 82 процента средстава, у износу од 357.000 евра. Сећамо се рушевина двораца подигнутог 1856. године, а здање је сада предивно. Објекат ће се убудуће користити за одржавање културних и туристичких манифестација, али и за ширење добросуседских односа између Србије и Румуније – казао је Ранкић.

J. Станојевић

Свечано обележено 65 година од ослобођења Злата и 170 година ОШ "Петар Радовановић"

"Не заборављајте своје хероје"

У садашњим условима веома је важно да народ запамти светле странице своје историје – поручио амбасадор Конузин. – Откривена спомен-плоча у знак сећања на 72 погинула црвеноармејца. – Б. Ранкић: Ово је прилика да се одупремо покушају фалсификовања историје

ЗЛОТ. – Као и Совјетски Савез, имали сте тешке године због распада ваше земље. У овим условима веома је важно да народ запамти светле странице своје историје. Ви не треба да заборавите да је Србија земља победница у Другом светском рату. Код нас је Дан победе над фашизмом општенародни празник. Не желим да се мешам у ваше ствари, али поручио бих младим људима да не треба да забораве своје хероје - ветеране који су ратовали и преживели. Мало их је остало. Њима је потребна ваша пажња и поштовање – казао је Александар Васиљевич Конузин, амбасадор Руске Федерације у Србији, седмог октобра у Злоту, на свечаности поводом обележавања 65 година од ослобођења овог села и 170 година постојања ОШ "Петар Радовановић".

Његова екселенција амбасадор Конузин, заједно са Браниславом Ранкићем, председником општине Бор, открио је спомен-плочу на којој је уклесано: "У борбама за ослобођење села Злот од немачких фашиста, који су пружали грчевит отпор од 3. до 7. октобра 1944. године, погинула су 72 црвеноармејца из састава 109. стрељачког пук

113. стрељачке дивизије 68. стрељачког корпуса 57. армије". Након њих двојице, венце и цвеће на спомен-плочу положили су Павел Авдеев, генерални директор Фабрике бакарних цеви у Мајданпеку, и представници Савеза бораца НОР-а општине Бор. Осим бројних мештана Злата, свечаности су присуствовали Зоран Трнинић, помоћник министра просвете, представници Петог центра за обуку Војске Србије, као и учесници НОР-а – Божин Јовановић, Светозар Шутоловић и Јанко Урсуљановић. У пригодном културно-уметничком програму наступили су чланови КУД-а ОШ "Петар Радовановић" и МЗ "Ново селиште" из Бора.

-Поред неговања успомене на погибу 72 црвеноармејца, ово је и прилика да се одупремо покушају фалсификовања историје. Данас Србија није ништа мање угрожена него што је била у претходним историјским периодима. Поново су изражени покушаји распарчавања наше државе и, у том погледу, бољег савезника од Русије кроз века нисмо имали нити ћemo имати – нагласио је Ранкић.

Амбасадор Русије у Србији
Александар Васиљевич Конузин

Једна од улица у центру Злата од тог дана понела је назив Улица руских хероја, због чега се амбасадор Конузин срдечно захвалио у име целе Русије. Његова екселенција је посетила домаћинство Бранислава Јенића, а потом и Злотске пећине. У ОШ "Петар Радовановић" одржана је свечана академија поводом прославе 170 година постојања школе, на којој је директор Дејан Децановић говорио о историјату и резултатима ове образовне институције са 298 ученика, 30 наставника и 16 помоћних радника.

J. Станојевић

Арпад Немет

БОР. – Боравак мешовите делегације привредника из Мађарске у Бору, предвођене градоначелником Варпалота, Арпадом Неметом, био је прилика да се и у децембру потврди обострана жеља за

Мађарска делегација у посети општини Бор

Јаче везе са комшијама

Бор ће ускоро потписати повељу о братимљењу са мађарским градом Варпалота. – Оба града имају рударску и металуршку традицију, па поред емотивних, постоје и економски разлоги за тешњу сарадњу са Бором, изјавио Арпад Немет, градоначелник Варпалоте

братимљењем два града и тешњом сарадњом најављеном пре пар месеци.

Захваљујући се на срдочном пријему у Скупштини општине градоначелник мађарског Варпалота казао је, између остalog, да врло добро зна да Бор има један од највећих рудника бакра у Европи и да је ту за време другог светског рата, у радном логору, живот изгубио велики мађарски песник Миклош Радноти. – Срби и Мађари вековима живе заједно, а сличности које Варпалота има са Бором у култури, историји и економији пред-

стављају одличан предуслов за квалитетну размену искустава и будућу стручну сарадњу на тим пољима. Дакле, поред емотивних, постоје и рационални (економски) разлоги за братимљењем – казао је први човек града смештеног „у срцу“ Мађарске.

По завршетку пријема у СО Бор, делегација из Мађарске обишла је борски Музеј рударства и металургије и са домаћинима положила венце на споменик Миклошу Раднотију.

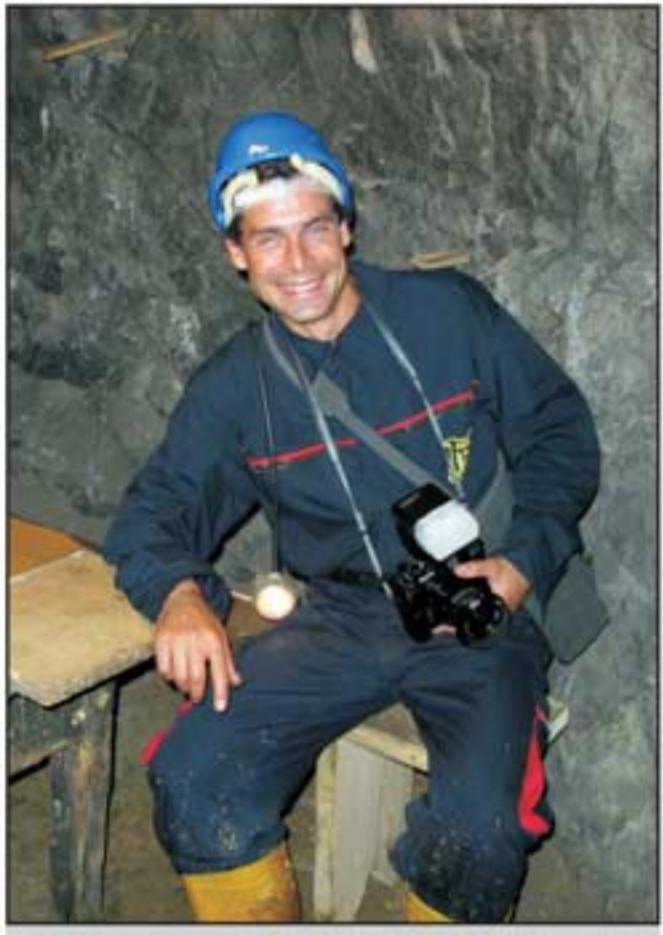
Г.Т.В.

Визуелно бележење Бора: Марк Ноземан, фотограф из Амстердама

Обично и сакривено

“Истражујем везу између личног идентитета и дневне српске реалности да бих дао коментар на наш тзв. прелазни “европски идентитет”, да бих открио обично и сакривено. Главна тема документарног рада: ‘Обитавање и припадање’ јесте цивилизовано друштво које се креће, идентитет и стање немирног ума младих Срба данас.”

БОР. – Бор у очима других био је најједноставнији опис онога чиме се средином септембра у Бору бавио Марк Ноземан холандски “документарни фотограф са јаком социјалном свешћу и посвећеношћу који обликује и развија лични стил и визију фотографије, уз истраживање дијалога између уметности, реклами и уводних чланака у новинама”. Уз аистенцију неколико овдашњих заљубљеника у фотографију, Марк је

Марк Ноземан

камером “погледао” многа лица, мањом младих Борана, делове града, околине и РТБ-а. Све то у оквиру пројекта овдашње библиотеке чији је циљ “подршка визуелном бележењу изгледа града и презентација те врсте материјала ради отварања интеркултурног дијалога ради валоризације сопствених вредности и критичких погледа на свакодневицу”. Након дводневног радног дружења по басенским погонима, замолили smo Марка Ноземана за кратак разговор.

Господине Ноземан, да ли имате нека посебна интересовања или једноставно “хватате” живот око себе? Где сте до сада фотографисали и како Вас је пут довео у Србију и Бор?

Истражујем везу између личног идентитета и дневне српске реалности да бих дао коментар на наш тзв. прелазни “европски идентитет”; ако он уважије постоји, да бих открио обично и сакривено. Главна тема документарног рада: “Обитавање и припадање” је цивилизовано друштво које се креће, идентитет и стање немирног ума младих Срба данас. Радим у месецима као што су Београд, Косовска Митровица и Ниши, а фотографије најрављене у Бору сматрам важном етапом у пројекту.

Видели сте град, околину и погоне РТБ-а. Шта је привукло највећу пажњу вашег објектива – људи, машине, амбијент... или све заједно?

Појући мој преходног пројекта “Последње сушаниште” (2006) о Модлови у транзицији, изабране документарне фотографије о Бору приказују јавне просторе и гориште углавном младих људи - шакозване пост-Милошевић генерације - у приватним просторијама или у окружењу шаркета града. Појединачно је јонекао приказан у урбаним окружењима, градској сфере, јавном простору који је доспјујан. Али, усвојио сам и “двојно одузимање” за слике: издавањем појединца из контекста урбаних окружења и затварањем у њихове приватне шефаже или сфере. Посматрајте што социјални: многи Европљани живе у време брзе глобализације и бескрајних индивидуалних могућности које јесу, или нису, повезане са њиховим родним домом. Заједничка идеја је што

Са снимања у борској јами

социјално љонашање, изграђено и по утицајем природног окружења. Шта значи бити искључен (изолован) или шта значи бити (економичан) повезан... Какав утицај има удаљено месецу појући Бора на групе ентиТЕШЕ и на појединца?

“РТБ је историја многих борских породица”

РТБ-индустрија и борска заједница зависе једна од друге у социјално-економском смислу. Важност присуства РТБ-а се може пројавити у историји многих породица Бора. Ове породичне историје се морају сачувати у архивима Басена и у Народној библиотеци. У овом времену брзе глобализације и промене вредносни и свесни људи о еколошкој, пред РТБ-ом су нови шефови који се морају посветити – каже Марк Ноземан.

Да ли сматрате да сте овде начинили неке ванеријске фотографије и какви су Ваши планови са радовима насталим у Бору?

У сарадњи са јавном библиотеком припремамо изложбу о Бору следеће године. Изнаг свега, ово је пројекат документарне фотографије, углавном, о млађој генерацији и њеном животу у Србији. Оригинална идеја јесте да се за две године направи књига.

Свакако пратите трендове у светској фотографији. Куда она иде? Ка документу, уметничком раду... или све зависи од намене?

У савременој фотографији данас имају много бројне могућности да се испакнеше - решимо на интернету, а ту су и видео снимиши, “podcasting”, слайдови... Тужно али испашништо, новине ће бити смањене или ће чак нестати за неколико десетица... То је трагични крај класичног фотографа... Узгрег, ја нисам фотографонинар, већ документарни фотограф...

Да ли сте завирили у збирку фотографија коју је Библиотеци поклонио лист “Колектив” и неки Борани и шта мислите о њој, пошто је она дело и „обичних“ фотографа?

Слике, фотографије, чак и породични албуми, део су нашеј колективног сећања... Библиотека има врло важан задатак да ово сачува за будуће генерације. Да бисће разумели ову шефку епоху, морате познавати сопствену историју.

Шта је ваша порука онима који желе да се баве фотографијом?

Најважније: фотографија је оживоту! Друго: зајамиште класичан приступ и посвета, али будите отворени за нова визуела - дизајнална решења.

Љубиша Алексић

Шеснаесто анеље удружења ликовних уметника „Ване Живадиновић Бор“

Налет младих сликара

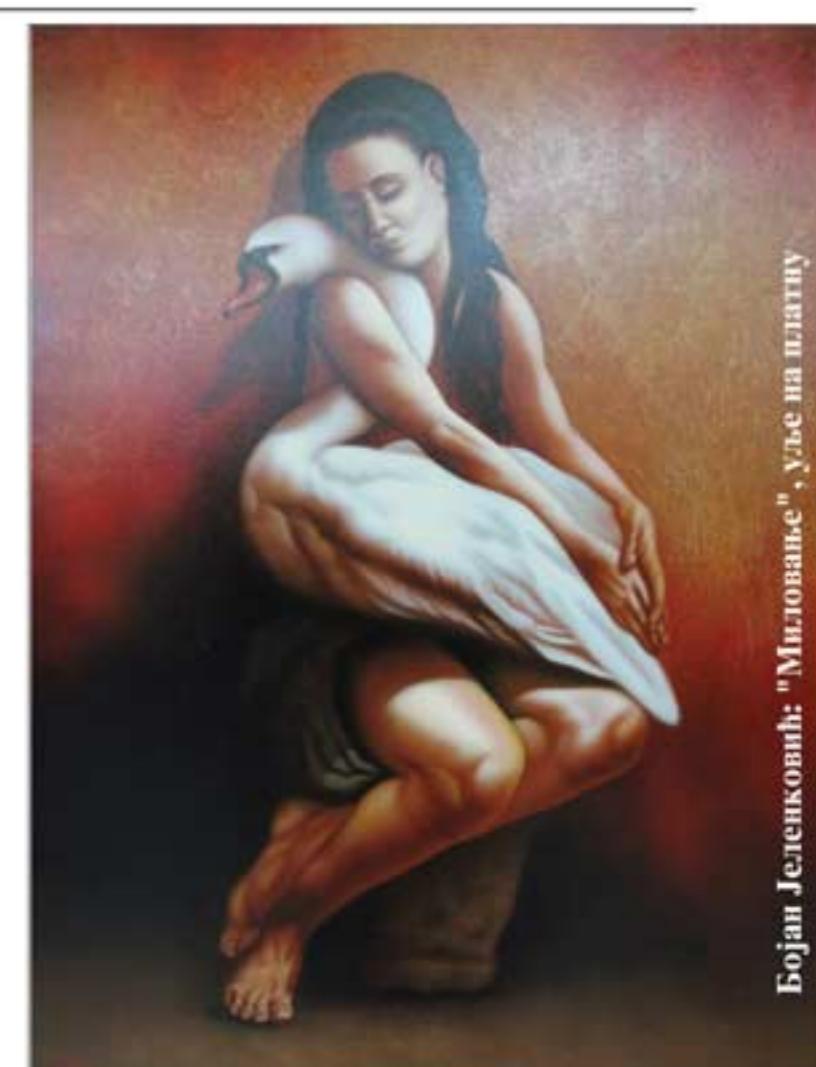
МУЗЕЈ РИМ. – Тридесеторо уметника са 47 радова, колико је одабрано од 70-ак понуђених, оставило је, сасвим извесно, веома добар утисак на бројне љубитеље ликовне уметности који су се нашли на отварању 16. Октобарске изложбе Удружења ликовних уметника „Ване Живадиновић Бор“. Нема сумње да су томе допринели нови чланови којима је, према 16-годишњој традицији, председник Удружења Ратко Јанковић, уручio чланске књижице. То су: Соња Јаћимовић, Данијела Стојчић, Маријана Неделков, Пепица Марељ, љубиша Хорват и Градимир Јанковић.

Отварајући изложбу која је трајала 20-ак дана директорица Музеја рударства и металургије Слађана Ђурђевановић Мирић (и сама сликарка) изразила је задовољство што бројност учесника

доприноси утиску разноликости у поетикама, техникама, мотивима, али и квалитету изложених радова. Отуда је Уметнички савет Удружења (председник Новица Станковић Лукић, сликар и дизајнер, и Југослав Балаш, сликар) имао обиман и одговоран задатак.

Такође је истакла да нови чланови, првенствено младе и ликовно образоване даме које први пут излажу са Удружењем, доносе свежину младости и средине у којима су се школовале. И учешће жена-сликарки донело је ликовној уметности у Бору – иначе некад „резервисаној“ за сликаре – нови квалитет. Пет радова из овогодишње продукције одабрано је за изложбу Савеза аматера Србије.

Љ. Алексић

Бојан Јеленковић: "Миловане", уље на платну

Потписан протокол о сарадњи општине Бор и италијанске фирме "Терса Балкан"

Енергија из обновљивих извора

Тражи се локација за минијадроцентралу. – У фебруару 2010. креће пројектовање и изградња постројења која користе шумску биомасу. – За гајење пољопривредне биомасе искористиће се напуштена земљишта непогодна за друге културе

БОР. – Паоло Сабатини, заступник "Терса Балкан", и др Предраг Балашевић, заменик председника општине Бор, потписали су 25. новембра протокол о сарадњи ове италијанске фирме и борске општине. "Имајући у виду да су већ присутни на простору источне Србије, јер су у јануару ове године исто учинили и са Центром за технолошка и пољопривредна истраживања у Зајечару, сигуран сам да ћемо реализовати и овај протокол на обострано задовољство" – казао је др Балашевић.

-Наша фирма се бави производњом енергије из обновљивих извора, истраживачким радом и техничким иновацијама у овој области. Пошто је сарадња усмерена на развој таквих постројења, појединачно се да пронађемо локације за минијадроцентrale.

Већ смо почели израду студије изводљивости за целу Тимочку Крајину, па и Бор, да бисмо видели којом количином шумске биомасе располаже ово подручје. Намеравамо да од фебруара идуће године кренемо у пројектовање и изградњу постројења која користе биомасу. Оно што већ оперативно радимо у Зајечару јесте производња пољопривредне биомасе од акантуса, трске и сирка. Циљ нам је да сагледмо која врста може да се гаји у овој регији, као и каква клима и земљиште им одговарају. Такође, желимо да овде развијемо и сами произведемо ризоме које ћемо касније садити. За то бисмо искористили напуштена земљишта која нису погодна за друге културе. У првој фази проверићемо и који сектори

Паоло Сабатини и Предраг Балашевић

могу бити интересантни за заједнички рад. Можда би то могло бити добијање топлотне енергије од ветра, која би се користила за пољопривреду, индустрију или даљинско грејање становништва – истакао је Сабатини.

Ј. Станојевић

БОР. – Циљ студије је да открије домете, али и заблуде јавне политике у заштити животне средине у Србији. Једно од најкритичнијих места не само у нашој држави, а регистровано их је 237 у којима се животна средина сматра угроженом, него и у овом делу Европе јесте Панчево. Сигурно је и Бор на врху те листе, јер ситуација није боља ни овде, док су многи проблеми заједнички. Њена предност је да нуди решења шта ваља чинити, како би се стање поправило - казао је проф. др Радмило Пешић, један од четворо аутора студије "Анализа јавне политике у области заштите животне средине на случају Панчева". Њена презентација организована је крајем септембра у Асоцијацији за развој општине Бор у присуству још

Презентација студија о јавној политики у заштити животне средине и прекограницичној сарадњи

Србија мора да следи пример ЕУ

Панчево, али и Бор, на врху листе 237 места у Србији у којима се животна средина сматра угроженом. – Неопходно да Србија још брже интегрише норме и усвоји процедуре европске политике у овој области. – Борска општина добила три пројекта за прекограницну сарадњу са Румунијом, а са Бугарском - ниједан

двојице аутора – др Ненада Ч. Бојата и Ненада Живковића.

Проф. Пешић је потом набројао предлоге за побољшање стања, од којих је најважнији да у политици заштите животне средине Србија још више мора следити пример ЕУ. Други се односи на успостављање и очување континуитета у овој области, јер стање у Србији је много горе него у другим земљама у транзицији. Разлози су наслеђе социјалистичке индустријализације, веровање да је човек див који треба да подјарми природу својим потребама, проблеми из 90-их година минулог века када у Србији није било паре и ресурса за заштиту животне средине, као и последице НАТО бомбардовања.

Потом је уследило представљање студије "Прекограницна сарадња – инструмент развоја Србије" која је, заједно са првом, креирана у оквиру пројекта "Шта доноси Европска Унија – студије

случаја о ефектима придрживања Србије ЕУ у областима еколоџије, прекограницне сарадње и пољопривреде".

-Од 2004. до 2006. године спроведено је преко 150 пројекта прекограницне сарадње. Борски округ има ту предност да може учествовати у програмима са Румунијом и Бугарском. Упркос томе, за прекограницну сарадњу Србије са Румунијом, борска општина је добила три пројекта, од којих само један инфраструктурни, а са Бугарском – ниједан. То казује како нам недостаје кадар који зна да формулише и учествује у пројектима. Стога се препоручује локалним самоуправама да у концепт стратешког планирања развоја укључе потенцијале прекограницне сарадње – истакла је Данијела Стојчић, директор Ресурс центра из Бора, који је, заједно са Фондом за отворено друштво из Београда, организовао презентацију.

Ј. Станојевић

Први међународни фестивал еколошког и туристичког филма

Бор – екотуристичка дестинација?

В. Тошић: Морате се сами изборити за позицију на туристичком тржишту, а ми ћемо вам помоћи стручним знањима. – З. Журж: Еколошка ситуација у Бору лоша, али општина има велики туристички потенцијал. – С. Иванов: Надам се да ће ово пробудити свест људи у граду и окружењу

БОР. – Заштићена природна добра су значајна компонента развоја локалне заједнице, а његов неопходан предуслов определеност државе за унапређење екотуризма на овом принципу. Локалне заједнице активније треба да учествују у изради програма управљања, одрживог развоја и заштите природних подручја, као и у промовисању екотуристичких садржаја. Стога је важно подизање свести становништва и стална обука запослених, како би сагледали интересе и били оспособљени да утичу на те процесе. Ово су најважнији закључци презентације, насловљене "Екотуризам – специфичан облик одрживог туризма", коју је др Виолета Тошић, помоћник директора за наставу Високе туристичке школе из Београда, одржала седмог новембра у Бору на окружном столу о заштити животне средине.

- Као представници стручовне школе која.edu-ује кадрове за потребе ове гране, препознали смо Бор као потенцијалну туристичку дестинацију, по-

себој у екотуризму. Али, морате се сами изборити за позицију на туристичком тржишту, а ми ћемо вам помоћи стручним знањима – казала је др Тошић.

Завиша Журж, члан Општинског већа Бора, приметио је да је после 100 година рударења еколошка ситуација у Бору лоша. - Тим пре, дебате и активности о заштити животне средине веома су значајне и треба да означе почетак превазилажења таквог стања. Општина Бор има велики туристички потенцијал и свако ко доприноси решавању проблема добродошао је.

-Драго ми је да смо коначно и ми овде увидели да треба урадити нешто у области еколоџије. Жао ми је што није кренуло од нас, већ из других градова. Надам се да ће ово пробудити свест људи у Бору и окружењу. Позивам све на савез и разумевање, јер озбиљно треба схватити да је еколоџија прошлост, садашњост и будућност – истакла је

Стојанка Иванов, Виолета Тошић и Завиша Журж

Стојанка Иванов, председник УО Еколошког фонда општине Бор.

Трибина је организована у оквиру Првог међународног фестивала туристичког и еколошког филма СИЛАФЕСТ који је одржан од петог до седмог новембра у Бору. За три дана ретроспективе приказано је двадесетак филмова најновије продукције домаћих и иностраних аутора. Организатори манифестације су Центар за културу, општина Бор, РТБ и НИБ, а супор организатор Висока туристичка школа из Београда.

Ј. Станојевић

„Екоагенда“ предложила приоритете за санацију последица рударења

Стари коп треба запунити

У допису достављеном Светској банци и Министарству за заштиту животне средине и просторног планирања, борски Еколошки савез највећи значај дао наставку запуњавања борског копа, увођењу модерних технологија и изградњи нове топионице

БОР. – С обзиром на то да је један од циљева пројекта „Регионални развој Бора“, за који је Светска банка одобрila кредит од 43 милиона долара, санација последица стогодишњег рада комбината бакра, Еколошки савез „Екоагенда“ у Бору упутио је (крајем новембра) допис овој финансијској институцији и Министарству за заштиту животне средине и просторног планирања у којем предлаже концепт како да се на најефикаснији начин ублаже еколошке последице производње бакра.

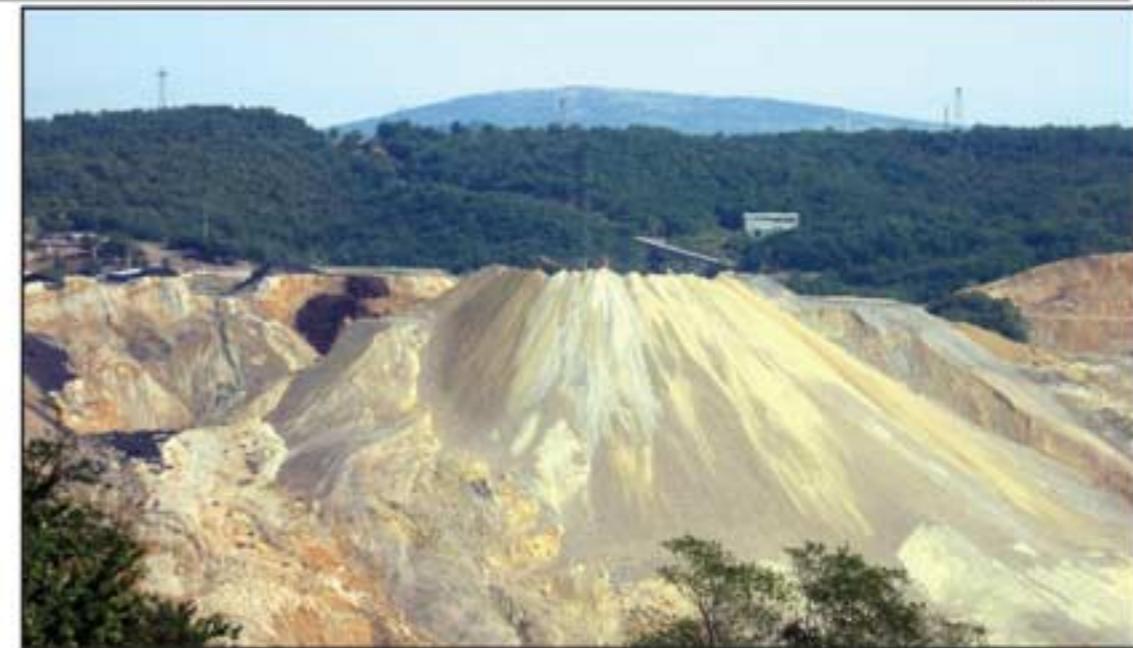
Поред рекултивације флотацијских јаловишта у Бору („поље 2“ у Великом Кривељу и брана „ЗА“) и ревизије пројектних решења за надградњу јаловишта у „пољу 1“, ова борска организација у

приоритете је уврстила и наставак запуњавања старог борског копа, али и увођење модерних технологија, изградњу нове топионице, фабрике сумпорне киселине и погона за неутрализацију отпадних вода.

Даље је наведено да је неопходна детаљна и стручна процена ради између изградње новог колектора или трајне санације старог. Наглашен је појам „трајно“, при чему ова организација инсистира да, уколико санација старог колектора буде коначно определење, њоме треба да се омогући безбрижан живот генерација које ће ту живети вековима, а не пар деценија.

„Екоагенда“ сматра и да је у Бору неопходно утврдити степен загађења пољопривредних добара тешким елементима и канцерогеним једињењима и спровести мере неутрализације земљишта, али и решити проблем отпадних вода из погона Топионице и рафинације, које се уливају у Борску реку, као и тзв. „плавих вода“ које настају спирањем руде и раскривке.

Г.Т.В.

Да би се борски коп запунио потребно је 200 милиона тона материјала

Миодраг Страк и Видојко Симоновић

БОР. – Ова седница представља једну од кључних тачака у реализацији пројекта „Регионални развој Бора“, јер се отварају врата за остваривање програма јавних радова за које пројекат предвиђа највећи буџет. Задатак локалног одбора је да каналише потребе општина Бор и Мајданпек, како би јавни радови имали највећи ефекат, односно да овим видом привременог запошљавања преко 1.000 људи у наредном периоду добије посао. Јавни радови треба да помогну локалној самоуправи у чишћењу животне средине, обнови инфраструктуре, као и да пруже подршку друштвеним установама, као што су школе, домови за старија лица и клинике. Зато је веома важно да рад одбора буде ефикасан – поручио је Миодраг Страк, координатор за имплементацију компоненте Б

Формиран локални одбор за управљање пројектом „Регионални развој Бора“

Отворена врата јавним радовима

Овим видом привременог запошљавања преко 1.000 људи у наредном периоду треба да добије посао. – Помоћ локалној самоуправи у чишћењу животне средине, обнови инфраструктуре, али и подршка друштвеним установама. – Од реализације пројекта очекује се оживљавање и интензивирање економских активности у региону

пројекта „Регионални развој Бора“, трећег децембра, на конститутивној седници локалног одбора за управљање овим пројектом.

Одбор, чији је циљ надзор спровођења пројекта на терену, чине представници локалних самоуправа, филијале Националне службе за запошљавање, невладиних организација и пословних удружења из Бору и Мајданпека. За председника одбора изабран је Зоран Јанковић, помоћник председника општине Бор. Будући да је одбор требало да предложи листу приоритета јавних радова који би се финансирали средствима овог пројекта, највише њих се односило на еколошке пројекте попут рекултивације деградираног земљишта, чишћење корита река, сеоских гробалја, као и уређење паркова и дечијих игралишта. Чланови одбора су, такође, сматрали да би требало наставити и пројекте помоћи у кући старим лицима како у граду, тако и у селима.

- Компонента А је тзв. еколошка, док Б подразумева социјално-економску обнову региона. Она се састоји од две поткомпоненте. Прва садржи подршку поновном запошљавању радника (низ активних мера на тржишту рада у виду консултантских услуга и обука, како би се незапосленима помогло да се поново врате у радни процес) и усмерена је првенствено на решавање проблема вишке из РТБ-а, чланова њихових породица и осталих угрожених група. Друга подразумева унапређење и развој приватног сектора, односно отварање нових радних места у Бору и Мајданпеку. Осим смањења броја незапослених и раста сектора малих и средњих предузећа, пројекат би директно требало да оживи и интензивира економске активности у региону, привуче додатна улагања и донације, али и смањи потребу за државном помоћи – истакао је Видојко Симоновић из Канцеларије Светске банке у Србији задужен за пројекат „Регионални развој Бора“.

Ј. Станојевић

Охрабрујући резултати пројекта рекултивације флотацијских јаловишта у Бору и Мајданпеку

Успевају кестен и багрем

У оквиру јавних радова Технички и Шумарски факултет испитују које биљке могу да живе на флотацијској јаловини и колико дуго. – Прелиминарни резултати огледа показали да на таквом тлу могу да опстану још платан и јасен, док су шансе да се „приме“ дивља трешња или храст око 10 одсто

БОР. – У склопу јавних радова који се у Србији организују већ три године, Технички факултет у Бору се, у сарадњи са београдским Шумарским факултетом, пријавио да испита могућност рекултивације флотацијских јаловишта у Бору и Мајданпеку. Јавни рад којим је конкурисао за средства Министарства економије и регионалног развоја треба да покаже које то дрвенасте биљке могу да се „приме“ у флотацијској јаловини и колико дуго би опстале оне које успеју да преживе кисело тло.

- Технички факултет је прошле године пријавио пројекат рекултивације флотацијских јаловишта, а ове смо конкурисали још са једним, који је, у ствари, наставак претходног јавног рада. Другачије и не бисмо могли ваљано да „испратимо“ напредовање биљака на овом неповољном терену јер период вегетације траје 12 месеци – рекла је др Грозданка Богдановић, руководилац пројекта и потом објаснила кораке огледа. – На припремљених 10 ари терена на борском флотацијском јало-

вишту, посађено је 800 садница различитих дрвенастих врста. Из расадника „Србијашума“ допремљене су саднице багрема, питомог кестена, црвених храстова, дивље трешње, польског јасена, смрче, јавора и платана, али и више врста трава. Прелиминарни резултати показали су да се у јаловини најбоље „примају“ багрем, јасен, питоми кестен и платан. Шанса да успеју дивља трешња, храст и смрча је око 10 процената, а посејана трава се није „примила“.

Др Гроздановић истакла је да висок проценат успешности биљака (код багрема и кестена се, на пример, он креће између 90 и 100%), нажалост, не гарантује увек успешну санацију терена, те да је зато неопходно њихово праћење у дужем временском периоду. – Само ако дугорочно третирамо стотине хектара земљишта загађеног рударским радовима у Бору и Мајданпеку, можемо да очекујемо да уместо ружних планира, кроз 10-ак година, на истом месту буде, рецимо, багремова шума.

Једино трава неће да никне

Из буџета Србије ове године је за јавне радове и запошљавање 10.000 људи издвојено 1,3 милијарде динара, а Бору је, према речима Борислава Миловановића, помоћника директора борске филијале Националне службе запошљавања, одобрено највише пројекта – осам, у вредности 23,5 милиона динара.

О свему овоме било је речи у октобру на конференцији за новинаре коју је организовала агенција за консалтинг и PR „Ист медија“, која медијски „покрива“ и промовише извођење јавних радова на територији Борског округа.

Г.Тончев Василић

Прес-конференција Бранислава Ранкића, председника општине Бор

Ефикаснији рад Медицинског центра

Борски Дом здравља од првог јануара прелази у надлежност локалне самоуправе. – Обавезе општине Бор од јунска 203 милиона динара “порасле” на 209 милиона. – “Радио-телевизија Бор”, Спортски и Центар за културу регистровани као нове фирме

Дом здравља ће ускоро добити нову опрему

БОР. – Са Министарством здравља и Медицинским центром Бор потписао сам уговор о реализацији пројекта побољшања здравствених услуга на локалном нивоу захваљујући коме ће Центар, пре свега, Дом здравља, који од првог јануара треба да пређе у надлежност локалне самоуправе, добити материјална средстава, део опреме и покретне ра-

дио-станице за ефикаснији рад. У Министарству заштите животне средине и просторног планирања јуче сам присуствовао седници одбора који се стара о спровођењу компоненте А - пројекта “Регионални развој Бора” (санирање последица стогодишњег рударења на овим просторима и спречавање евентуалних будућих загађења). С тим циљем пре

три недеље пуштена је у рад нова мерна аутоматска станица за контролу квалитета ваздуха код Института за рударство и металургију – казао је **Бранислав Ранкић**, председник општине Бор, трећег децембра, на редовној конференцији за новинаре.

Ранкић се потом осврнуо на стање у буџету општине с обзиром на, како је рекао, бројне манипулатије у јавности. Када је поново изабран за председника 23. јуна, обавеза општине Бор износила је 203 милиона динара, а другог децембра 209 милиона. У јуну је дошло до умањења трансферних средстава од Републике, и то за десет милиона динара месечно. Код школа је направљен највећи помак у исплати новца за основне трошкове, а дуговања за линијски превоз значајно су смањена. Први пут после више од годину дана општина је почела да плаћа трошкове грејања, а од јануара ће преузети враћање кредита од 147 милиона динара који је Топлана добила од Интеза банке.

-Све три нове фирме су регистроване, потписане систематизације радних места које предвиђају 44 запослена у ШРИФ-у, 55 у Спортском и 16 у Центру за културу, и надам се да ће директори ускоро почети да примају раднике. Дуговања “Радио-телевизије Бор” износе око 30 милиона дина-

ра, Спортског 36, а Центра за културу девет милиона. Очекујемо да ћемо уштедама на основу зарада у наред-

Злоупотреба синдиката

-Политичке напетости које су биле присутне у општини пре 15-20 дана мало су сплашиле и са ове временске дистанце јасно је и вама и грађанима Бора да су синдикати грубо злоупотребљени у политичке сврхе, односно да су стали иза нечега што је био “чист” политички став. Они настављају прикупљање потписа, али, на њихову жалост, није прописана могућност да се привремени орган управљања уводи тиме што ће неко прикупити потписе, него Закон о локалној самоуправи јасно каже који разлоги морају бити испуњени да би се увела принудна управа. То се решава изборима – поручио је челик борске општине.

ном периоду моћи да их отплатимо. Велики број директора основних и средњих школа, јавних предузећа и установа, имају лош обичај да се крију иза тубијих одлука. Не одлучујем ја, већ ће они примати људе у ради однос. Општина ће морати да отпушта раднике због одлуке Владе о смањењу броја запослених у локалној администрацији – истакао је Ранкић.

J. Станојевић

Са седнице локалног парламента

За пунију општинску касу

Усвојен други ребаланс буџета у овој години, којим се предвиђа повећање прихода од 43,1 милион динара. – Ранкић: Морало се stati на пут расипању буџетских средстава, јер би у противном општина Бор половином наредне године могла да стави катанац на врате. – Основане установе Спортски центар и Центар за културу, као и ЈП “Радио - телевизија Бор”

БОР. - Одборници Скупштине општине Бор, на септембарској седници, усвојили су други ребаланс буџета у овој години, којим се предвиђа повећање прихода од 43,1 милион динара. Како је том приликом образложио **Бранислав Ранкић**, председник општине Бор, ребаланс је био неопходан и због преузетих обавеза највећим укидањем јавних установа Спортски центар и Центар за културу и ликвидације ЈП ШРИФ, јер је општина по закону обавезна да, као оснивач, преузме и све њихове дугове, као и финансирање до краја ове године после поновног формирања.

Ранкић је притом додао да се морало stati на пут расипању буџетских средстава, пошто би у противном општина Бор половином наредне године могла да стави катанац на врате. Због две судске пресуде општина је дужна да Бортравелу, који је обављао услуге јавног линијског превоза, исплати 55 милиона динара. Општинска каса је тада била у мањку за 216 милиона динара, а ефекти ове непопуларне мере очекују се априла 2010. године.

На седници су основане установе Спортски центар и Центар за културу

ру, као и ЈП “Радио- телевизија Бор”, чији ће в. д. директора бити **Милутин Антић**, дипломирани новинар, а нови ликвидациони управник **Радослав Митровић**. У одлуци о формирању новог информативног јавног предузећа речено је да ће уређивачка политика бити нестручни оријентисана, јер ће се директор и главни и одговорни уредник братији јавним конкурсом. Одборници су, такође, разрешили дужности в. д. директора ЈП “Водовод” **Ивана Стаменковића**, а на његово место именовали **Славишу Ранђеловића**.

Нови директори “Топлане” и “З. октобра”

БОР. – Одборници СО Бор, њих 20, својим гласовима “за” на октобар-

зеће не обавља успешно послове због којих је основано, примера ради, као што је набавка угља и почетак грејне сезоне, што се негативно одразило на рад осталих предузећа и установа”. Због преласка на нову функцију, Милутин Симић је најпре разрешен дужности в. д. директора ЈКП “З. октобар”, а уместо њега постављен је **Јован Марковић**, дипл. инж. машинства из Бора. Усвојен је и захтев Савета МЗ Метовница да се одобре разговори за приклучење овог села, односно дела насеља на водоводну мрежу из правца Зајечара.

Одборници су дали сагласност на статуте јавних установа Центар за културу и Спортски центар, као и ЈП “Радио-телевизија Бор”. Такође су именовани председник (**Бранислав Димитријевић**), његов заменик (**Алмира Кријези**) и чланови Савета за међународне односе. Одборници нису прихватили иницијативу Општинског одбора ЛДП-а Бор о референдуму за расписивање превремених локалних избора.

J. Станојевић

ској седници, по хитном поступку, разрешили су дужности Драгослава Николића, в. д. директора ЈКП “Топлана”, а за новог именовали Милутина Симића, дипл. инж. технологије из Бора. У образложењу Николићеве смене каже се да “в. д. директора сноси одговорност што преду-

Чланице Кола српских сестара из Бора

Вратиле осмех на лица Гавриловића

БОР. – Чланице Кола српских сестара из Бора организовали су деветог октобра још једну у низу хуманитарних акција. Тог дана посетиле су десеточлану породицу Гавриловић из Доњег Милановца и уручили им оно што су од срца прикупиле. Мајка Данијела и отац Зоран, обое незапослени, изродили су осморицу синова – најстарији Слађан има 15, а најмлађи Марио само четири године. Живе у старој трошној кућици, без воде и много чега.

– Чим смо чуле апел за помоћ, за један дан сакупиле смо храну, одећу, обућу, школски прибор и средства за

хигијену, као и скромни новчани прилог. Свака чланица одвојила је од своје деце и породице и донела понешто, а помогли су нам и неки добри људи. Однели смо им три цака брашина, 24 литра уља, 14 килограма шећера, слаткише. Срећне смо што смо учиниле добро дело и приредиле велику радост овим малишанима и њиховим родитељима. Помози ако можеш и покажи љубав и доброту коју носиш у срцу – поручује Лепа Којић, председница Кола српских сестара из Бора.

J. C.

Здраво се владајмо, добром се надајмо

БОР. – Ова манифестија је јединствена у Србији и треба је неговати као пример другим срединама како се ваља односити према старим лицима уопште, као и онима који су провели 50 година у браку. "Златну свадбу" обележавамо под sloganom "Здрав брак, здрава породица, здраво друштво", чиме желимо да укажемо на значај очувања брака и јачања породице као основне ћелије друштва, због чега наши слављеници заслужују посебно поштовање. Стога и упућујемо позив младој генерацији да правовремено ступе у брак, негују здраве породичне односе и повећањем наталитета промене демографску слику Србије, имајући у виду да је 27 одсто нашег становништва старије од 65 година.

Овим речима се Ненад Гачић, председник Геронтолошког друштва Бор, обратио слављеницима и гостима, 15. октобра, на прослави "Златне свадбе 2009" која је ове године окупила 43 брачна пара из борске општине. Геронтолошко друштво и општина Бор, који организују ову традиционалну манифестију у октобру – Месецу солидарности са старим лицима, потрудили су се да слављеницима испуне овај дан богатим програмом. Срдачне честитке за златни јубилеј, у име локалне самоуправе, упутио им је и Предраг Балашевић, заменик председника општине Бор.

J. Станојевић

Пријеми у Скупштини општине Бор

Помоћ пријатеља из Немачке

Јасмина Хуберт и Петар Клапер

БОР. – Велика ми је част да вас поново видим у Бору због свега што сте учинили за наш град, његове житеље и неке институције. Надам се да ћемо сарађивати још дуго, као и да ћемо сарадњу још више унапредити у наредном периоду. Захвалио бих се и Удружењу грађана "Вајферт" које чини све да ваша хуманитарна помоћ стигне до оних којима је заиста потребна – казао је др Предраг Балашевић, заменик председника општине

Бор, на пријему који је 22. октобра уприличио за представнике Црвеног крста Баварске, предвођених председником Петром Клапером, као и Удружења грађана "Вајферт" из Бора. У изјавама захвалности за досадашњу помоћ придружио се и Драган Марковић, председник СО Бор, истичући да ће у локалној самоуправи и даље имати подршку и искрене сараднике.

– Радо долазим у Бор, а ово је већ четврта година. Овде се осећам као међу пријатељима. Знам да ће помоћ коју доносимо бити распоређена онако како очекују они којима је намењена – рекао је господин Клапер.

Вредност досадашњих пошиљки баварског Црвеног крста, како је нагласила Јасмина Хуберт, председница Удружења "Вајферт", креће се од 45.000 до 50.000 евра. Најновији конвој намирница и робе широке потрошње подељен је у десет месних заједница, четири школе и вртића, као и члановима Удружења.

J. C.

Мало паре за много проблема

БОР. – Локална самоуправа може да се поноси јер је урадила доста, али не и доволјно за све особе са инвалидитетом на територији општине Бор, пошто имамо много проблема. Међутим, најзначајније је што сте данас уприличили овај пријем, како бисмо се и ми осећали као нормални грађани – рекао је Мирослав Ђорђевић, председник општинског Савеза слепих и слабовидих, на пријему за представнике борских удружења инвалидних лица, који је руководство општине организовало трећег децембра поводом Међународног дана особа са инвалидитетом.

У Тимочкој Крајини живи око 8.000 оваквих лица, док их је у борској општини више од 1.200. О проблемима у раду говорили су и Весна Пранк, председница Удружења оболелих од мултиплекс-склерозе, и Јова Кнежевић, председник Савеза глувих. Оно што их највише тешти, како су истакли, јесте финансирање активности из буџета општине, недостатак просторија, немогућност прилаза инвалидским колицима до важних објеката у граду, као и тешкоће у запошљавању оваквих особа.

– Руководство општине је упознато са свим проблемима инвалида и, без обзира на то што друштво и локална самоуправа пролазе кроз тешку економску кризу, за особе које имају нарочите потребе увек ћемо имати слуха и наћи могућности да им изађемо у сусрет. Финансирање ових удружења грађана наставиће се и у наредној години, наравно, у мери у којој буџет дозволи – поручио је Предраг Балашевић, заменик председника општине Бор.

J. C.

„Колектив“ завирио у „тајне“ једне мини-ливнице надомак Бора

Бакар се лије и у слободно време

У Малом Кривељу, недалеко од рудника „Церово“, у кући Кокорановића смештена је мини-ливница. – Власник, дугогодишњи радник Ливнице, регистровао посао као допунску делатност, а за материјале које прерађује има све папире, осим Студије о утицају на животну средину. – Може да претапа алуминијум и лије бронзу, али му је најисплативији посао са шљаком. – У слободно време упрати једну од својих машина и оде на Пек да испире злато

рађује шљаку, али не из РТБ-ове треће смене, већ ону коју му допрема мајданечка Фабрика бакарних цеви.

У посао је кренуо да додатно заради и прехрани породицу. Пошто већ 25 година ради у борској Ливници није му било тешко да стечено знање примени и, уз улагање од око четири хиљаде евра, релативно лако сам направи дробилицу, пећ за топљење и машину за испирање злата. – **Могу да претапам алуминијум, да лијем бронзу, али ми је најисплативији посао са шљаком.** Склопио сам уговор са мајданечком Фабриком бакарних цеви и њихову сировину прерађујем по ценама од 438 долара за тону. Прерада иде брзо, само потпалим пећ и, ево, за пола сата могу да кренем да радим. Јер, поступак је прост. Прво самељем шљаку у дробилици, исперем је на машини за испирање злата и на крају претапам. Финални процес је ливење бакра у калупе или инготе, а финални производ је „првени“ метал чистоће 99,9%.

К'о на филму

-Када ми је крајем августа из Мајданека стигло шест тона шљаке, само дан касније овде се сјатило 20-ак полицијаца, пет аутомобила... К'о на филму. Дошли, кажу, по ано-

нимији пријави да испитају да ли претапам украдену златоносну сировину из РТБ-а. Показао сам им све папире, уговор који имам и тарапана се брзо слегла.

Кокорановић није прошао некажњено, забрањен му је рад јер није имао Студију о утицају на животну средину коју, како вели, не може да извади јер је земљиште где су му кућа и „радња“ експроприсано још давне 1994. године. - **Оно припада РТБ-у, али ја већ 15 година од Руднике нисам добио у замену ништа, тако да, док ми не плате, земља је моја.**

„Златан“ хоби

Јовица највише воли, како каже, да сваки слободан тренутак проведе на реци уживајући у свом „хобију“. Не лови рибу, како би сви у први мах помислили, већ злато! Већ две године има дозволу Министарства рударства и енергетике да испире злато из Пека, Тимока, Млаве и њихових притока. „Нарами“ преко викенда своју машину, са друштвом оде на Пек, за који тврди да је најзлатоноснија река,

и цео дан преврће песак. – За дан кроз машину прође 10 кубика песка, одакле добијемо пет грама злата. Грам се плаћа 20 евра, а ја сам по решењу дужан да га претопим и продам **Народној баници Србије** – прича и показује у пластичној кутији златне опиљке из реке. Додаје да је посао тежак, али да и поред тога ужива у њему. Тврди да су све реке у овом делу Србије златоносне због потока који се у њих сливају. За Пек каже да је моћан и велики и да у његовим притокама, Бродици и Грабовој реци, има добра злата. – **И ту, као и у сваком другом посту, мораши да имаш искуство и знање да би успео. Нема свуда злата, мораши да знаш где се таложе вредне честице.**

Испраћајући нас, рече нам и једну тајну, пошто смо у потрази за њом и дошли код њега. – **Ко жели да постане испирач злата мора да зна да се оно налази на кривинама река, али и да се претходно помири са чинjenicom da, чак и на „овереним“ местима, никада неће пронаћи грумење. Тога има само на телевизији!**

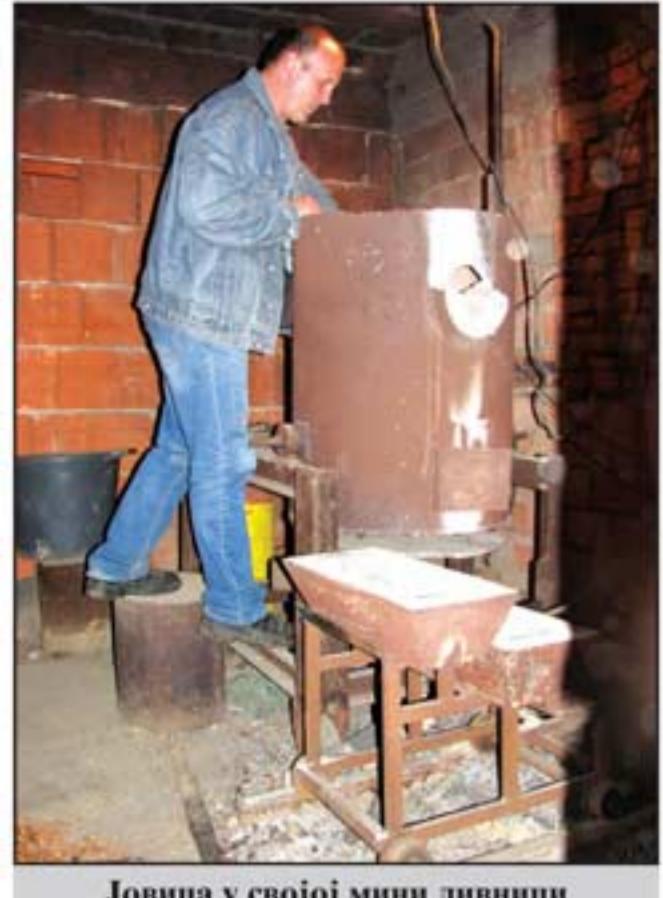
Г. Тончев Василић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

1	2	3	4	5		6	■	7	8	9	10	11	12	13
14					■	15	16							
17				■	18			■	19					
20			■	21				■	22			■	23	
■	■	24	25				■	26				27	■	■
28	29	■	30			■	31				■	32	33	34
35	*	36			■	37			■	38				
39				40				■	41					
42						■	43							

ВОДОРАВНО: 1. Доњи део ноге човека, 7. Извоз робе у иностранство, 14. Бреме, терет, 15. Писац сатира, 17. Тег, 18. Стара престоница Јапана, 19. Име америчке књижевнице Јонг, 20. Наш град бакра, 21. Шумовита планина, 22. Женско дете, 23. Симбол сребра, 24. Врхунски спортиста (мн.), 26. Лимена посуда, 28. Уметнички савет (скр.), 30. Речно острво, 31. Лековита биљка, 32. Оквир за слике, 35. Острво у Напуљском заливу, 37. Заслон на лампи, абажур, 38. Научници Марија и Пјер, 39. Мајстор за израду алата, 41. Тежак метал, производ РТБ-а, 42. Становници Задра, 43. Отплаћивање дуга на рате.

УСПРАВНО: 1. Дирек, 2. Име италијанског певача Котуња, 3. Оверавање, 4. Острво у Јадрану, 5. Мера за површину, 6. Узвисине песка и шљунка на северу Европе (мн.), 7. Грчко слово, 8. Ауто-ознака за Ки-ин, орнитар, 9. Заједно са 18. и 21. усправно: Празнична порука Редакције, 10. Минерал, дисулфид гвожђа, 11. Органи чула вида, 12. Гробна јама, 13. Отирак, 16. Врста папагаја, 18. Види 9. усправно, 21. Види 9. усправно, 22. Немачки филозоф, Имануел, 25. Француски писац и филозоф, Жан-Пол, 26. Престоница Египта, 27. Град у Чилеу, 28. Наредба врховне власти, 29. Велика дворана, 31. Холандска телеграфска агенција, 33. Старогрчки песник, 34. Име глумице Бањац, 36. Падање, рушење, 37. Руска чорба од купуса и другог поврћа, 38. Блато, глиб, 40. Притока Дунава, 41. Ауто-ознака за Бијело Поље.

Јовица у својој мини ливници

БОР. – Ма, није реч ни о каквој тајној топионици, ја све папире и дозволе за рад имам – још с прага породичне куће у Малом Кривељу почиње причу Јовица Кокорановић, радник борске Ливнице. Дозлогодије му је, каже, да чаршија прича о којекаквој „тајној топионици у којој се претапа сировина крадена из погона Рударско-топионичарског басена Бор“. – Ево, „тајна“ ливница постоји од 1. јула прошле године када сам регистровао самосталну радњу за прераду метала – наставља уз осмех показујући репортеру „Колектив“ хруп папира, уговоре и дозволу Министарства рударства и енергетике.

Кућа Кокорановића удаљена је од Бора 20-ак километара, са три стране је опкољена шумом и „гледа“ једино на рудник бакра „Церово“. Комшијук немају, па је заиста и погодна за сумњиве раде, признаје Јовица и у шали каже да он дроби и пре-

IN MEMORIAM

ВЛАДИМИР РАДОВАНОВИЋ (1958 – 2009)

У Бору је 13. децембра изненада, у 51. години, преминуо, а наредног дана сахрањен на Новом гробљу, Владимир Радовановић Влада, главни инжењер машинства у Топионици и радијацији бакра Басена Бор.

Пошавши стопама свога оца, Радовановић је радни век започео у Топионици у Бору где је израстао у врсног инжењера и руководиоца Службе одржавања. Као стручњак и руководилац афирмисао се на месту управника Транспорта ТИР-а. Свој радни век прерано је окончао као главни инжењер машинства у ТИР-у на врхунцу својих људских и стручних потенцијала.

IN MEMORIAM Стеван Стојковић (1909 – 2009)

Четвртог септембра - у 100. години живота - преминуо је, а петог сахрањен на Новом гробљу у Бору, дугогодишњи пословођа Топионице.

Стеван је рођен 08.12.1909. године у селу Валници код Бабушнице. Као млад радио је широм бивше Југославије, да би 1939. дошао у Бор, где је најпре радио на изградњи Борске цркве. У јануару 1940. године почине да ради у Борском руднику – Топионици. Други светски рат га затиче у Бору, где, под окупацијом, ради све време. По завршетку рата наставља у Топионици, усвршавајући се у струци на курсевима и вечерњим школама.

Као вредан и узоран радник 1949. године, са делегацијом из Борског рудника присуствује прослави Титовог рођендана на Дедињу. Исте године, октобра месеца, бива постављен за управника Топионице где остаје до јула 1951. У Топионици ради све до пензионисања 1971. године - непрекидно 31 годину.

Као вредан и узоран радник 1949. године, са делегацијом из Борског рудника присуствује прослави Титовог рођендана на Дедињу. Исте године, октобра месеца, бива постављен за управника Топионице где остаје до јула 1951. У Топионици ради све до пензионисања 1971. године - непрекидно 31 годину.

НОВОСТИ

ПРИПРЕМА: ЉУБИША АЛЕКСИЋ

Ускоро аутомобили на струју

Полако, али сигурно, мотори на нафтне деривате одлазе са путева после једног века, током којег су усавршени до граница искоришћености и економичности. Овогодишњи Сајам аутомобила у Франкфурту, памтиће се по новим технологијама и веома храбрим студијама. До 2011. године, многи већи производи аутомобила, као серијске моделе, имаће искључиво електромобиле.

“Рено” ће аутомобиле на електрични погон серијски производити већ 2014. године, а припрема и најновији систем такозваних електростаница где ће се уз навигацију моћи да допуне батерије. “Батерије се могу допунити и код куће, у гаражи на штекеру за струју, али и на специјалним станицама, где ће за то требати само 40 минута”, каже Дејана Коматина представница Реноа.

Јапански производи, попут “Тојоте”, већ сада нуде серијске хибридне аутомобиле. Они у свету уживају повластице, а неки европски дворови пре стижне лимузине већ су заменили хибридима. “Енглеска Краљица већ је наручила “Тојоту Пријус” да би заменила своју флоту “Ролс Ројсева”. Овај аутомобил не плаћа путарину, паркинг у центру и улазак у ужи центар Лондона”, истиче Александра Граховац из “Тојоте”.

“BMW” не жели да заостаје за конкуренцијом, па његови стручњаци већ раде на новим погонима. Не стражују да ће нови делови, уграђени у електромобиле, променити карактеристике тог брэнда. “Го вам је као када кувате ручак. Поврће је исто, али не га сваки кувар из различитог дела света припремити на свој начин, каже Ханс Раттебер из “BMW-а”.

У “Мерцедесу” кажу да су им већ сада хибриди најпродаванији, јер уз њих иду и пореске олакшице, али да је будућност у серијској производњи електромобила. Трошкови његовог развоја износе милијарду евра. “Тек за пет година очекујемо први профит од продатих аутомобила са новом технологијом. До тада, сва средства иду у развој. Иначе, иницијална улагања се мере милијардама евра”, каже Андреас Биндер из “Мерцедес Србија”. “Мерцедес” предвиђа да ће за три године серијски производити електромобил једног од најлепших модела приказаних на Сајму, “Мерцедес СЛС”. Са једном батеријом прелази 350 км, убрзање од 0 до 100 км на час достиже за само 3,6 секунди, а максимална брзина прелази 320 км на сат.

Сајт РТС-а

Из старог албума

Друга фаза развоја РТБ-а

Етапа развоја РТБ-а обухвата Другу фазу реконструкције и изградње металуршко-хемијских објеката у Бору од 1966. до 1972. године, њихово уходавање до 1975, као и реализацију Средњорочног програма развоја Топионице и рафинације (ТИР) од 1976. до 1980. године. Главни циљ програма ове фазе био је да се изградњом нових и реконструкцијом постојећих металуршких капацитета постигне производња 100.000 тона електролитног бакра из сопствених сировина и 35.000 тона из осталих екстерних извора концентрате и секундарних сировина, као и да се искористе отпадни гасови из топионице за производњу сумпорне киселине.

У другој половини 1967. почеле су припреме терена за грађевинске радове на објектима у топионици, као и за транспорт материјала, опреме и других потреба. Проширење топионице подразумевало је реконструкцију постројења изграђених у Првој фази, али и изградњу нових: флуо-солид реактора за пржење концентрате, друге пламене пећи, већег конвертора од три постојећа и анодне пећи са ливном машином. Као главни пратећи објекти изграђени су и истоварна станица и складиште сировина, нови армирано-бетонски, сто педесет метарски димњак, холдинг пећ и радионица топионице.

На снимку из старог албума – ливна машина у топионици.

J. C.

Конcert популарног певача у организацији „Messer Tehnogas“ АД и РТБ Бор

Жељко разгалио Боране

БОР. – Руководећи се начелом одговорности у свим сегментима пословања, менаџмент РТБ Бор, свестан да друштвена одговорност помаже компанији у изградњи угледа и осигурава мотивисаност и задовољство запослених, одазвао се позиву београдске фирме „Messer Tehnogas“ (са седиштем у Немачкој) да заједничким снагама организују у Бору концерт популарног певача **Жељка Самарџића**. Тиме су обе компаније показале да се одликују епитетом који краси све иоле озбиљније светске фирме - показале су да су друштвено одговорне.

Концерт је одржан на платоу испред Спортског центра, а више од три хиљаде Борана уживало је преко два сата у бројним Жељковим хитовима. Да ужитак буде потпун и да концерт уз неспорне Самарџићеве вокалне способности буде и визуелно на завидном нивоу, постарали су се запослени у Кисикани који су из фабричких боца у ваздух испуштали течни азот и тако стварали ефекат „димне завесе“. На неколико пунктона љубитељи Жељковог репertoара гратис су могли и да се освеже уз бесплатно пиво или сок и да те вечери, к’о што песма каже, буду „девет хиљада метара на небу“...

Г.Т.В.

Рекреација, дружење, такмичење

Пола века “Локомотиве”

ТИР. - Фудбалски клуб “Локомотива” ТИР Транспорт (првобитно “Железничар”) прославио је 11. децембра пола века постојања. Чланови клуба подсетили су се својих фудбалских звезда: **Петра Мирчића** (из периода 1959-69.), **Лазара Стојановића** (1979-89.), **Зорана Панчића** (1979-89.), **Миодрага Димитријевића** (1989-99.), а и чланица ове спортске дружине чији је циљ рекреација, дружење и такмичење. Први председник био је Бошко Гушевац, следећи **Видојко Ђорђевић**, а сада је **Зоран Антић**.

Такмичењи се најпре у градској, а касније општинској лиги, “Локомотива” је највећу успех забележила 1987. и 1990. године освојивши Куп општине Бор. Њен дрес обукло је између 500 и 600 регистрованих играча, али су финансијска криза и све мање младих радника у последњој деценији учинили своје. Међутим, секретар клуба **Милован Златковић** и тренер **Микаил Ивановски** се надају да, ако ојача општинска лига, уз помоћ новопримљених радника, “Локомотиву” поново покрену.

(На фотографији: слављеници у ресторану “Хајдук Вељко”)

Љ. А.